

AZOH

ترکی یعنی تک سوکلی حاسی دیل او ماز
نوزکه دیله قاتان بو اصیل دیل صیل او ماز

شهریار

آذربایجان بیلیندۀ اثر لری

قیمتی ۲۰ تومان

شہریار

آذر بایجان دیلیندہ اثر لری

۴ فجی چاپ

و

علاوه اولونموش تزه اثر لر

آوازهایان : پیغمبر ، شهداء

AZOH

AZOH

باشلافیش

استاد سید محمد حسین شهریارین، گوزر کملی شاه اثری « حیدر با باهیه سلام » نه تکجه شاعرین شهرتین او لدو قجا یو کسلنده ، بلکه ده شهرتی ، سرحد لری میندیریب ، بوتون تورک لسانیتدا دانیشان خلقلهه ، بو آذربایجان بالاسی نهن اقتدارین و استدادین گوستردی .

بو گؤزل و اوستون اثر، آذربایجان ادبیاتیندا ائله تأثیر یاراندی کی ، دنهانین دیری دیللرینه چنوریلدى، وهمان تأثیر او زره، شاعر لر شعر سویله بیب، و تحقیق چبلر شرح لر یازدیلار .

بو شاه اثر محتواهه زنگین و مضموندا ائله عالی ایدی کی چوخ شاعر لر اونو استقبال اندیب و نظیره لر یازدیلار ، لاکن « حیدر بابا » او لو داغ کیمی او ز شهرتین الدن و ترمەدی، و آخر چايلار کیمی دیللرده جاری او لوپ - شاقیلدا یان سولار کیمی اژر کلرده جوشدو .

اوستاد شهریار بیر عمر غربت چکیب ئۆز دوغما دیارینا گلدىكىدن سونرا ، آذربایجان خلقی نین طلب لرین دەرىندن درک ائندی ، ئۆز آنا دیلیندە شعرلار و اثرلر یازیب - یاراتماغا باشладی . و هر یازدیغی اثری داش - فاش آلماس کیمی آذربایجان ادبیاتی نین تاجیندا پارلاadi .

استادین یازدیغی آذربایجان دیلیندە شعرلار ، مطبوعاتدا یاپىلدی ، خلق سوپيچ و علاقه اىلە او خويوب الدن - الله ، دىلەن - دىلە گۈردى ، لاکن سوسوز لارا بېز نىچە داملا سو ، قانىق وئىرن دە گىلدى . آذربایجان ادبیاتينا عمومىت له . استادین شعر لرینه خصوصىت له حرمت و علاقه بىلەينلر ، او شعر لرین چاپ او لوپ ، كاپ شكليندە گلەمەسىن انتظار چكىردىلار .

اكسوس کی ادبیاتین بو كىاد بازاریندا بو زمىنە دە هەمت گوسترن تايپىردى آخپىرده بېرگۈن بو انتظاپا سىون قويولدو ، ادبیاتپۇزا خدمت ائمگەي اېچسۈن

* شهریار و آذربایجان دیلیندە اىرلرى

* نشر : اركە تېرىز

* نېھى چاپ : اسفند آھى ۱۳۶۲

* تېرىز ۵۰۰۰ سالى .

* چاپ و لىتو گرافى - تابش

«انفارات آرك» بۇ آھىر وظيفەنى عەھدەسىنە ئالىمى ، تلاش وەختىڭ مطبوعاتىدا
چاپ اولان ، و دىللارده گۈزئى شعرلىرى يېرىپتەر توپلايىب چاپ اىپچون آمادە ئىلىدى.

* *

خاطىر لاماق لازىمىدىرىكى : استاد شهريارىدىن بىو شعر لرى تصادف أوزىزه
بىازىلما بىش ، بلکە دە هە قىطعەسىن مىباشى حاىالاردا سوپىلەمىشىدىر . اوئا گۈزە ،
اونلارا «ھان قزوول» يازماق مصلحتلى و گىر كلى نظرە گىلىرىدى ، بىز او قىدر
كى ، امكانتايىزدان آسىلى ايدى ، بىو ايشە باشلادىق بىر حصە شعر لرى «ھان نزول»
بىازدىق ، چونكى شعر لرى او خوماقدان اول ، يازىلان شان نزول لار او خوجولارا
معلومات و تۈرىپ آرتىق دوشۇنجه لىرىنە سبب اولۇر .

بو مجموعە دە تلاش آىدىلىپ كى «شان نزول» قىسا و خلاصە اولسون ، بىو -
اميد اىلە كى ادب پىرور شخصىت لەرە ذوق و تۈرىپ ، مراقلاندېرسىن .

استاد شهريارىدىن اسلامى انقلابىيىزدان سونرا يازىدىقى آذربايچان دېلىنىڭ
انقلابى شعرلىرىنىن بىر حصەسىنە بىو مجموعە يە علاوه ائتمىك . بىو سوپىھ دە
اولان شعر لرى انقلابىيىزدىن خەطىلى ايلە اويفون و جالب دىرى . شهريارىدىن شعر لرى
محتويا داشىيان ، روان و محڪم دىرى ، هە بىر شعرىن او خويياندا انساندا دەرىن
ھىجانلار تۈرەدىر ، و شاعرەدە اولان دويغو و احساس او خوجولارينا انتقال تاپىر .
استاد شهريارىدار ، شهر لرىنىدە صداقت ، صىميمىت لە قارئلىرىنە بىرا بىر دورود ،
طېقىنەن ھەملەرنىن غىكس العمل لىرى بارادىرىكى ادبيات خالىنىدە گۆددۈكمىلى و
جالب دىرى .

اوستاد شهريارىدىن آذربايچان دېلىنىدە يازىدىقى شعر لرى ھەرشىشىن آرتىق ، محتوا دە
زىنگىن ، مضموندا اوستۇن و دېلىدە سادەدىرى ، و هە قىطعەسىنە آذربايچانىن خىنى
قوىلكلۇروندان الهام آلىپ . بىو شعر لرىن دېڭىر حسنى وارسادا ، اوئىدا اولان
طىزلىر و ساقىپلارا ئادىرى ، كى هە او خوجونو اوزىزىنە طرف جىلب ائتمىر و اونلارى
ياددا ساخىلاماغا ذهنى حاضرلادىر .

بوكتاب كى «نشرىيات ارك» سرمایەسى لە چاپ او لۇنور ، بوقۇن آنادىليتە
حلاقە دار اولان و آذربايچان دېلىنىدە حرمت بىلەين او خوجولارا تقدىم او لۇر ،
قا اونلارىن قىساوتى نە اولا يىلسىن ؟ .

ياتابيلمه ييرم

بو گىچە ، من كى ياتا بيلمه ييرم
باشى باشلاره قاتا بيلمه ييرم
يوخوسوزلوق ، منى قاتلاشدىرىدى
من بونامىرده باتا بيلمه ييرم
اوغرى قالدىرىدى قازان – قابلامانى
كيم ال آتسين حاجاتا ؟ بيلمه ييرم
اوغرۇنۇن كيم يېتىرىپ اومىباسينا

زىيخلىا بر زوپاتا ، بيلمه ييرم
آيليق آلدوق ، كىراوئىرىدىك ئىتتىدى
نهىيەك ، آى واى آتا ! بيلمه ييرم ؟
دەدەمىز يوق ، كىمە چىكمك باراتى
كىمى سالماخ باراتا ، بيلمه ييرم ؟
جىبىدە قالمىشسادا ، بيربىش ماناتىم
نه آليم بىش ماناتا ؟ بيلمه ييرم
دەلى شىطان دئىيرى : يورقانى سات
قىشىدى ، يورقاندى ساتا بيلمه ييرم
قاردىئير : گل كىشى سن پامبوغ آناق
كىشى ! من پامبوغ آتا بيلمه ييرم
ھى گلىپ ، مندن آلىر لار « شىلى »
كيم سالىپ مازى ماتا بيلمه ييرم ؟
زندگانلىق قوراتا بير شىشى او لووب
نې لازم قوراتا ؟ بيلمه ييرم
بىرسومو كى دور كى ، بوغازلاردا قالىپ

استاد شهرىيار اوزمانىكى تھراندا طب رشتهسىن تحصىل ئىسلەيدى ،
بىرمىزىلە تك وتنها ياشايىردى . اونسون زندگانلىقىن بىردەست رختخواب و
نىچە قابلاما ، و ايستakan - نعلبىكى تشکىل وئرىرىدى .
آتاسى تېرىزىدە تازاڭلۇمۇشدو ، اونا مخارج گۈندىن يوخوايدى استاد
تصمىم دوتوركى او توردوغى ائسوى بوشالدىب ، ئۆزگە بىراڭو گەتشىسىن كى
بىر آز او جوز اولسون .

قىشىن سوپوغوندا هەرزادى باغانلىيپ اىكى تلىس دە يئرائىلە يېرى حامبال
چاغىرماق اىچون ائودن ايشىگە چخىر ، ائوه قىئىندە گۈرور ائاپەلرین ھاموسىن
اوغرى آپاسارىپ ، داها بىر شىشى قالمالىيپ دىر . گىچە ناراحت ياتاپىر ، لاكى
يوخو آپاسارىپ ، شاعرىشىنلىق قالىخىب ئۆز « ياتابيلمه ييرم » شعرىن يازاپىر .
بو شعردە استاد گەندە ئۆز شوخلىقوندان ال چىكمە يېپ طنز سۆزلىرى بو ائرده
گەتكىرىپ دىر .

و بىر گۈن اوندان اول بىر حامبالى گۈرور كى يو كى الىندە دوتوب دئىير :
« گۈركە ئەلەبىن بويو كى چاتىم ، تك چاتابيلمه ييرم ». .

کیم آتا ، یا کیم اوتا ؟ بیلمه بیرم
 قاریاغیشدا ، بونه قوندوم - کؤشدونم ؟
 نیه دوشدوک بو اوتا بیلمه بیرم *
 بو کتابلار ٹوژی بیر آت یو کیدیر
 بونی کیم چاتسین آتا بیلمه بیرم ؟
 چای سیزام ، تاپیمورام چای پاکاتین
 نه گلیب بو پاکاتا ، بیلمه بیرم
 هی سویوقدان قورو لوب بیگ دورورام
 کیمدى يشنه - مو شوتا بیلمه بیرم
 گچجه میز صبح اولا جاق ؟ یا هلهوار ؟
 با خیرام هی ساحاتا ، بیلمه بیرم
 قوش اوچار آمما نه درمان ائلهمك
 داش ده گن قول - قاناتا بیلمه بیرم
 آی قاداشلار آ منه بیر ال يشترون
 یو ک آغیرلاشدی ، چاتا بیلمه بیرم
 طبع شعریم دایانیب ، سونجوق آتیر
 من ده کی سونجوق آتا بیلمه بیرم

* اصلی (او) دیر ، بوردا قافیه نین دوز گون او لماسينا گؤرده (او)
 او لوب بير حالدا کی او : علف و گؤریه دنتی دیر .

شاطر او غلان

استاد شهریارین قوجا بیر قوهومی واریدی کی همیشه گلیب استادا کؤمك
 ائله ردی و لازم او لان شیملری ، او نا آلاردى .
 او ، شهرداری یانیندا او لان چور کچی خانادان هر گون سنگك آلاردى
 و همیشه تا پیشرا دی کی : « قوى چۈرك قورو سون شهریارا آپار يرام ».
 شاطر شهریاری تانیردى ، لا کن وردست او ندان آشنا ده گىردى ، بیر گون وردست
 شاطر دان سوروشور :
 « - بو شهریار کیم دی کی بو قوجا کیشى گوندە دئیبر ؟
 شاطر وردسته بىلە جواب دئیبر :
 - شهریار بوردا بىزيم قونشودى وملی ، استعدادلى شاعر لردن دىر کى
 هر ياندا شهرتى وار .
 وردست دئیبر :
 - اگر شاعر دى ، منه بير شعر يازسین مندە او نون چور گىن لاب قورودوب
 بىشته ائلهرم .
 قوجا کیشى بوسۇزلارى گلیب ائوده استادا دئیبر ، او ستادىن خوشونا
 گلیر ، قلمى الله آلیب او سۇزلارین تأثیریندە بوشعرى يازىر :

شاطر اوغلان

نيله يك ضرناچى نين بورنى گر ك يئللنسين
بو گيجلنمەدن آى چرخ فلك ك سنه يوروول !
بو حياسىز گونه گۆزلر نەقدەر زىللنسين ؟
« سعدى » نين باغ گلستانى گر ك حشره قدهر
آلماسى سلله له نىب ، خرماسى زىللنسين
لەنت اول باد خزانە ، كى « نظامى » باغى نين
بىر ياوا گلپىرىن قويىمادى كاكللسين
آرزو جلگەلریندە ، بىز أكىن مزرعەلر
دىئىھەسن ساقەلەنib ، قوى ھەلە سىنبللسين
قصە چوق ، قافىھە يوخ ، آختارىرام تاپمىورام
بىشىدىر « شهرىار » بىن طبىعى دە تېللنسين

شاطر اوغلان گۈرۈم آلاھ سنه وئرسىن بر كت
قوى اونون ياخشى اللنسين ، خميرين اللنسين
چوخ پىشىر ، ياخشى پىشىر ، گئيدە فيريلدات كورە گى
منىر أوستە چۈرە گىن قوى قالانىب تېللنسين
تەندىرون طور تكىن ، عرشدن آلسىن ايشقى
أرسىنون بېرق اسلام كىمى مېللنسين
كاسپىن قىسمتى يوخ ، ياغلى پلو دوشلەماغا
بو ياوان سىنگىكى بېرقۇي ساحالىب سېللنسين
غىرتىن قوربانى ، سەن مشتىرىنى تىز يولاسال
ائىل اىچىنده ياراما ز آرواد - او شاق و تېللنسين
قوى ايكىرى باللىغى ساتسىن خۇزەئىن بىرماناتا
دىشى دوشموش قوجانىن آغزى نەدىر دېللنسين ؟
او ، منيم شعرىمە چوخ مايل اولان وردسته
دىئىنە : شاعر چۈرە گى قوى قورروسون ، كېللنسين
من لىغىرىسايىھە بىلىسەدە ، فلوس لازم او لار
بو سوسوز باغچانە لازم بوقدر بېللنسين ؟
سارى ياز ليقدان اولان گللى ، قىز ارمىش سىنگىك
گر ك آغزوندا ارىك تك ازىلىب ، هەللنسين
تەرانىن غىرتى يوخ « شهرىارى » ساخلاماغا
قاچىمىشام تېرىزە ، قوى ياخشى يامان بېللنسين
باغچامىز فاسد او لوب ، هر گل اكىرسن آچماز
يئرى داشلىقىدى گر ك توپراڭى غر بېللنسين
مەعاسى چوخ اولان ، طبىل تەھى پر با دوخ

نئجه گئچدی عمر وون ؟

بیر او شاقليقدا خوش اولدوم او دايئر - گئى قاچاراق
 قوش كىمى داغلار او چوب، يئىل كىمى باغلار كئچدى
 صونرا ، بيردن قاتار آلتىندا قالىب ، أوستومدن
 دئىه بىلەم نە قدر سىل كىمى ، داغلار كئچدى
 أورە گىمدەن خبر آلسان : « نئجه گئچدی عمر وون ؟ »
 گۆز ياشىملا يازاجاق : « من گونوم آغلار كئچدى »

چو خلار استاد شهرىارين ياشاشىندان و نئجه عمر سورمه گىنلن سئوال
 ئەدىر ، لاكن قاسع ئىلەن بير جواب ئىشىدە بىلمىر ، كى بير درويش شاعر بو
 روز گاردا نئجه باش آپارىر ؟ .
 استاد شهرىارين زندگانلىقى باشدان - باشا ماجرا ايلە دولودى ، او
 عشقە شكست تاپىش بير شاعرىدۇ شايد اونى شاعر ئىلەن همان شكستلىرى
 او لسوون . چونكە أورك ئىشىماسا ، اودىلى - آلاولى سۈزلەر چىخماز .
 استاد شهرىارين ئۆزىنلن بىز زىمنىدە سوروشاندا ، بير حالتىدە كى
 سوروشانىن أوزونە دقتله بانخىر و معنالى گولوش دوداقلارىندا ظاھر اولىور
 جواب دئىير :

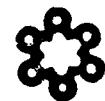
منيم سر گەذشىيم ، منيم زندگانلىقىم بىز اوج بىت دە خلاصە اولىوب و
 هر واقف انسان بىز اوج بىت شىر دە منيم شرح حالىمى بىلەر . همان شعرلىرى
 مقابل صحىفەدە او خويورسىز :

شهریار اتحاف

گولوم سنسن ، باعیم سنسن ، گلستانیم بهاریم سان
 اگر بیرقوش او لار سام من ، خزانیز لالهزاریم سان
 منه مریم ، منه عیسی ، منه تورات ، منه قرآن
 سین عشقیندە صنعنام ، منیم نازلی خوماریم سان
 دیلیم ، آغزیم ، سؤزوم ستن ، گلوم ، قلبیم ، گوزوم سنسن
 منیم جانیم ، ئوزوم ستن منیم صبر و قراریم سان
 منیم دردیم ، منیم چاره ، هلال ابرولی مه پاره
 کدر سندن ، سؤینج سندن ، نشاطیم سان ، غباریم سان
 اورهک هرنه دیله سنسن ، يگانه بیر دیلک سنسن
 جوابیم سان ، سئوالیم سان ، مقدس بیر شعاریم سان
 گوجوم ، آرخام ياخین دوستوم ، ياخینداندا ياخین دوستوم
 پولاد عزمیم ، ارادهم سن ، توکنمز اقتداریم سان
 منه بیرمی دولی جامسان ، ایلاھی عالی الام سان
 ائلیم - طایفام ، يئریم - یوردوم ، شیرین دوغماڈیاریم سان
 محبت سن ، صداقت سن ، ملاحت سن ، سعادت سن
 خزینهم ، ثروتیم ، واریم ، منیم سن هرنه واریم سان
 دوشونجهم ، آرزیم ، امیدیم ، خیالیم آن بؤیوک فیکریم
 منیم سرریم ، منیم گیزلین نهانیم ، آشکاریم سان
 منیم گوندوز گونوم سنسن ، گشجه آییم سمالاردا
 جلالیم ، شهرتیم ، شانیم ، حیاتیم ، افتخاریم سان
 منه شیرین ، منه لیلی ، منیم زهرم ، زلیخام سان
 منیم اصلیم ، منیم فخریم غروریم سان ، وقاریم سان
 منیم نعمهم ، منیم سازیم ، سازیمدا آن لطیف تئلسن

ابوالفضل حسینی «حضرت» ده شهریار کیمی «خشگناب» کندیندە آنادان
 اولوب ، احساسلى آذربایجان شاعر لریندن دیر ، کی ایندی شمالي آذربایجاندا
 یاشایر . او ۱۳۲۵ ده شمالي آذربایجانا گشیدیب ، او ردا همیشه لیک او توراق
 ائله بیدیر . استاد شهریار حسینی نین آناسی «امیر اصلاح» ایله صمیمی دوست
 ایدی کی قیرخ ایل قاباق فوت ائله بیدیر . امیر اصلاح آدلی - سانلى بیر کیشی ایدی .
 بیر گون شمالي آذربایجاندان حسینی شهریارا مكتوب و شعر گوندیر
 شهریار مكتوبی او خویاندا بو شاعری تانی بیر ، کئچن گونلری گوزئونوند
 تصویر ائدیر و بؤیوک بیر انقلاب روحوندا موج وورور .
 بو خاطرلامالار ائله اوندا تأثیر قویور کی ، اختیار سیز گوزلری نین
 ياشی او زونه آخر . شاعر قیرخ ایل دالى قشیدیر خشگنابدا امیر اصلاح ایله
 مصاحبین و گئروشمەلرین نظره آلیر ، اونون اوغلی حسینی به جواب يازیر .
 بیز اول ده حسینی نین يازدیغی شعری چاپ ائدیریک و صونرا استاد
 شهریارین جوابین کی حیدر باباھ سلام وزیننده دی گئیر برق :

منه آن دادلى بير مجلس ، او مجلسده نگاريم سان
 يشريم زندان ، ثوزوم محبوس ، منى بير يوخليان سنسن
 گنجه طوفانلى درياده ، ايشيقلى بير كنارييم سان
 نه اولسون غم قوشون چكميش ، دوتوب اطرافينى دشمن
 باشى داغلار قدر يوكسک اوچولماز بير حصاريم سان
 قاشين طاقى منه معبد ، او رعنا قامتىن مقصىد
 قيامتلر ، قيام ائتسه ، منيم پور دگاريم سان
 منيم عالي مقاميم سان ، منيم عالي مرآمييم سان
 حياتدا هرنە ايستر سؤينجي انتظاريم سان
 سنى قلبيم له من سئوديم ، اونى چيرپىندىر ان سنسن
 دئمك كى وارلىغىم سنسن أوركده شاه داماريم سان
 عزيزيم ! بيردانام ! اينجىم ، ظريفيم ! اينجە دلداريم !
 بو، يوز بير سؤزلە بير سؤزوار كى يعني شهرياريم سان

ائل بىللى

« شهريارين جوابى »

ايل بىللى سن منيم ئوز بالام سان
 يامان گوندە حاصاريم سان ، قالام سان
 بير آلاھما سىنە من تك غلام سان
 اوندان سونرا هەشىچ بير كىسىن آزون يوخ
 ناز بالا سان بير كىسىن نازون يوخ

□ □

كند او شاغى، جومالاشدق ، چو خدوق
 تندىر آشىن اىچمىشىدىك ، تو خدوق
 سۈزلىرىسى ڭلمە - ڭلمە او خدوق
 غىم سازىنىن ، يېنەسىمین با غلا دوق
 بير او خدوق ، بير چالدوق ، بير آغلادوق

□ □

نىسگىللە سۈزلىرىن منى او تىدادى
 آغرين آليم ، منيم با غرىيم چاتىدادى
 آرزىم، بوداغ - داشى قالخىب قاتىدادى
 گىلدىم سنىن ، باشۇن قويىدوم دىز أوستە
 ناز بالامى اوپدوم ، قويىدوم گۆز أوستە

□ □

گىئنلەرن دئىبىك ، ياندوق ، ياخىلدوق
 دئىبىك نىچەدور موشودوق، يىخىلدوق

هېچ بىر چىراغ ُسبىھە قىدَر يانمۇب
باش آلتى مىز گاھ آلچاقدى ، گاھ او جا
ئولوم باخمير جواندى بو ، يا قو جا

سېخىتى لار چىكىدىك يامان سېخىلدوق

دئىكىچ آممى (خانلار) غمى يئكەايىدى
سنندن سارى اور كىلر بىرىتىكە ايىدى

□ □
سەنин آنان بىر شوخ ظريف كىشى ايىدى
خلقى آيىق سالماق او نون ايشىدى
شو خلو قلارى ، آغىز لار كشمېشىدى
هامى او نى حىرىتىلىن ياد ائدىر
عزيز لە يېب رحمتنى شاد ائدىر

□ □
نه قىز عميقىزى دئىدى : جان بالا

آنان سنى گئور مەدى حيوان بالا
حىرىت قالدى سەنە اميرخان بالا
دئمە سەنین باش ساغلىغىن او نوت دوخ
اميرخانا بىز تازادان ياس دوت دوخ

□ □
«ملەك نياز» خانزادالار باشىدى
آت بئلينىدە او زو كلىرىن قاشىدى
افسانە تىك پىرىلىر او بىناشىدى
غم گۈنوندە بىر كىندى مات ائدىيدى
غىر تە باخ ! باش گئوروب ، گئىيدى

□ □
هېچ دار يىخما ، سەن منزىلە چاتىپ سان
ماشىن آلېب ، آت - قاطرى ساتىپ سان
قارقا لا رى ، قر - قىمىشى آتىپ سان
بىلەل اول سوب قونسو سان گللىر اۆستە
گللىر كىمى دايىان سېنلىر اۆستە

□ □
كامل ئوزونسىن كى كمال اھلى سەن
شعرىن نشان و ئىير كى حال اھلى سەن
ايىنجه ، ظريف ذوق و خىيال اھلى سەن
گۈندەن گۈنە هەنرە چاغلا شارسان
بىر گۈن او لار «صابر» لە باغلا شارسان

□ □
سېز قىدىمن آدلى - سانلى خانلار سېز
ھە بىرى مىن جانا دەگن جانلار سېز
سەر حىياتى او خوي سوب آنلار سېز
بىلىرى سېز كى دنيا قَضو - قَدردى
قَضو - قَدر غەمىن يئمك ھە دردى

□ □
يامان گونلەر كىچىپ - كىئىدip ايتىدى
بىر ياخشى ليق مرادىنا يېتىن دى

□ □
دنىا ، بو شاهدى بو گدا ، قانمۇب
ايىدىيە تىك بىر كىسە آلدا نمۇب

أنيشده - يوقوشدا أسكىك ساييلماز
ايگىت بىر وقت ، قانسيز لاراقان وئرر
بىر وقت ئوزى ، قانسيز ليقدان ، جان وئرر

□ □

مندە ايللر اوذاق دوشدومن ئىليمدن
آتا ئولدى ، فلك ووردى بىلىمدىن
ايندى دوشمز آتا آدىء دېلىمدىن
بعلى اوغۇل ! بىز لەرامى هەمدردىك
گللىر اكدىك ، آماتىكانلار دردىك

□ □

بىركسە نە آتا قالار نە عمى
بىچىلىمگە اكلىپدى ، بو زمى
سنین كىمى اوغلى واردى نە غمى
(اميرخانىن) سۈنمىزداهى او جاغى
مكتب ايمىش سنين آنا قوجاغى

□ □

بو دنیادا ، بىزدىن قالان بىر سس دى
بو كروانىن زنگى قالىرسا ، بىس دى
ونودسا هر كىس آتاسىن ، ناكسى دى
اونود ماسان سن ، آتاتوى ياد ايله
احسانىلە اونسون روحون شاد ايله

□ □

شانلى «رستم» شعرى گلىپ ، چاتىپ دى
ايشگى كىمى احوالىمى ، قاتىپ دى

اوئى - بوئى فرقى يوخىدى وطن دى
اوردا بوردان ، يوزايل ، صنعت قاباق دى
كت گئردو گون همان تخته - طاباق دى

□ □

اورا ، بىزىم قىزىل كعبە باكىدى
شانلى باكى چىلار ، خاڭى پاكىدى
اينجە صنعتلىرىن آب و خاڭىدى
اوردا ، هەرمەدنلىرى تك قازىلىپ
«مشدى عباد» - «آرسشن مالچى» يازىلىپ

□ □

جاھل ليقدا تورا دوشۇن چوخ او لار
قىش ياخىنلار تور آتاناڭلار ، يوخ او لار
مظلوملارىن آھى بىرگون اوخ او لار
ظليمىن دەگىر ، اوره گى نىن باشىنا
آوچى قويار باش ، يەھرىن قاشىنا

□ □

يازىق جوان ، شىطانى گئر جىڭ چاشار
يولدان چىخىپ ، بولودلى داغلار آشار
حقى تاپان خضرابولى ، مىن لر ياشار
نه ياخشىدى ، آللاد سۆزۈن اينانماق
بلا لىرده صبر ائله يىپ ، دايىنانماق

□ □

ايگىت غربت چىكمەمبىشىسە آييلماز
شهرتى دنيانى دوتوب ياييلماز

فارسلار دئىير : «جويندە يابىنده» دى
بىر گون او لار ، بوداغلارى چاپارلار
ايستكلى لر بير - بيرىنى تاپالار

□ □

اوندا سىنە آتى مىنېب چاپارسان
ئۇز حىققۇى قورد آغزىندان قاپارسان
ايتمىشلىرى آختارارسان ، تاپارسان
آلنىمىزا يازىييلار آخر وصلى
قايدالىم ، تاپالىم آخر اصلى

بىھمن آيى ۱۳۴۸

سانما طبىعىم ، بختىم كىمى ياتىب دى
ايسته مىرم گۆزلرى ياشلاندىرىم
كۆزمەلنن يارانى آشلاندىرىم

□ □

يازىب ، ئولسىم نە خلقى زار ايستەرم
نە قېرىسم اوستە گۈلەزار ايستەرم
آرازقىراغىندا ، مَزار ايستەرم
آچىق قويۇن گۆزۈم اوبارى گۆرسون
او سازلى ، سۆزلى شەھرىيارى گۆرسون

□ □

دئىنە: شاعر! سَن كۆرپۇنى كىچميسن
ابدىت قارالتىسىن سەچميسن
حضره چاتىب ، آب حىيات اىچميسن
سەنин طبعون خضر آختاران چىشمەدى
درىسا كىمى زەلفى ائشىم - ائشىم دى

□ □

سن ئولومون يازىسىنى پوزوبسان
أوستوندە ، بىر ابدىت يازوبسان
مزاىسوى أور كىلدە قازوبسان
سن كىمىنە بىر دادى ئولمك يوخ
آداملارى بادام كىمى بؤلمك يوخ

□ □

ايسته دىيگىن أوركى گۆزى منددەدى
آرخايىن اول ، مندە گۆزۈم سىنەدى

شهریارا مكتوب

بیر اليمده قلم بير الده كاغذ ،
خياليم بويلانير دامدان – ديوارдан .
باشيمدا يار باugin گزمك هاواسي ،
قاپيلار باغلی دی ، يول تاپيم هارдан ؟

حصارين داليندا ، گونول وئردىگيم ،
اوبار ، بير باغ ساليب سويي بولولدن .
هيواسي گهر با ، ناري ياقوت دان ،
طاغى فيروزه دن ، ديواري گولدن .

ماوى ايوانيندا ، ساز چالير زهره ،
بورجوندا ياي چكىب ، دايانيپ كيوان .
لايقى وار گيرم قصرىنه مندە ؟ ،
قىلىي پاپا غيم لان ، قىريخ سازىملان ؟ .

او ، بو احتشاملا ، بو طمطرا قلا ،
قاپوسين او زومه آچمازسا نموار ؟ .
شاهلا رعيتىن صحبتى تو تماز ،
من بير او بالى يم ، او دير « شهرىار » .

گر كچ رُخصت آلام ، حيدر بابادان ،
يوخ جوابى ، بلکه منه وئرمىسىن .

١٣٤٦ نجي ايلده كى شهرىار بحرانلى گونلر كىچىرى يردى و روحي
ھيجانلا ياشايىرىدى قاپوسين دوست – آشناين او زونه باغلا يىب گۈرۈشلەرە قلم
چكىمىشدى ، بوزمان آذر بايجانين شهرتلى شاعرى (ب . ق سهند) اونو گۈرمك
ايسىتىدى ، لاكن اصرارلارى بېرە وئرمەدى . سهند بير منظوم مكتوب شهرىارا
يازدى و بېرۇز دولت آبادى واسطە سىلە گۇندردى .

شهرىار سهندى هلە تائىمىرىدى ، شعرىن او خويار كن گۆزلەرى ياش ايلە
دولور ، و نىچە دەم او منظومەنى او خوييور ، روھى منقلب او لور ، هيجانى
آرتىر و آخىرده جوابىيە يازىر و دولت آبادى و سىلەسى له سهندە گۇندردى .

منظومەنىن جوابى سهندە چاتاندا ، بوقرا دەگىرى كى هرياندان او لورسا
اولسون شهرىارى تهرا ناقوناق آپارسىن ، لاكن شهرىار آغىر او توروب باتمان
گلەميش ايدى و بو « سافرتە رضايت وئرمىرىدى .

سروان شهرىرى بو اىشىدە دخالت ائدىر ، شهرىارىن دائم مصاحبى نىك
اندىشە رجا ائدىر ، آنجاق بو تىشتى لە ١٣٤٩ نجي ١٠ يىل تىر آبي تهرا ناكىدىر .
تهرا ندا سايىھ – فرىدون مشيرى – سهند – كاتبى شهرىارى گۈرۈش ائلىرلر ،
همان مجلسىدە سهندىيەنى او خوييوب فارسجا ، توركى بىلە يىنلە ترجمە ائدىر .

سهند استاددان خواهىش ائدىرسى كى او نون شىمەر اندا كى ائسويندە
استراحت ائلهسىن بوسۋىزە شهرىار موافقىت ائدىر . سهندىن ائوی بير گۈرۈش
محفلى او لور شهرىارى گۈرمىگە و فيض آلماغا هر طرف دن گلەميرلر . اون بشش گون
بو قوناقلىق او زوناچكىر ، استاد چوخ حرمتلەر گۈرۈب ، يېشىدە تېرىزە قېيىد بىر .
ايندى او لده سهندىن شعرين و صونرا استادىن جوابىن او خوييور سوز :

بىردى شەھرىاردان فرمانىم واردىر ،
«شاعر بىر - بىرىنى اولور گۈرمه سىن ؟ » .

كولونگۇن بورج آللام فرھاد بابامىن ،
بىستۇن اولسازدا ، چاپىب كىچەرەم .

ديوارلار ! ديوارلار ! يول وئرين كىچىم ،
ولقانام نفسىم طوفان قوبارار .
«بولود» ام ، ساللانسا ، قاشىم - قاباغىم ،
آغلارام عالمى سئلر آپارار .

ايچىمده بوغولور ، دادىم ، فريادىم ،
هايىمانه ديوار ، هاي وئير ، نه يار .
نه داشدان سىن چىخىر ، نەدە قارداشدان ،
سانكى بوشلوقلاردا ايتىر دالغا لار ! .

بلکىدە خيالدىر منى سارسىدان ،
ياداڭى ، سحردىر ياردان آييران .
دىئيرلر : « دلىرىم بولۇل قصرىندە ،
داردادىر ، آسىلىپ تې ساچىندان ». .

سەھىدى قورخوتماز نە سرای ، نە سەھىر ،
محبّت دئىلن ، بىر افسونى وار .
هم اسم اعظم دىر ، هم اسم شب دىر ،
باغلى قاپىلارى ، اوزونە آچار .

آچىلون ! آچىلون ! باغلى قاپىلار ،
محبّت نامنە ، اىستك نامنە .

لۇخ ... مندە سەھىندەم ، باشىم او جادىر ،
ايچىمده سۇئىنمەين عشق آتسى وار .
مندە صفاسى وار گۈللە باھارىن ،
باشىمى دوتسادا ، قارا بولود لار .

بىر ئىمەدە اود وار ، بىر ئىمەدە سو ،
بىر او زۇم قارا قىش ، بىرى باھاردىر .
دوستا - اىستكلىيە ، اىستى قويىنوم وار ،
دوشманا باخىشىم شاختادىر ، قار دىر .

لالەلى ، چىچكلى چەمن لرىمە ،
كلىب يورد سالسادا چوبان - چولۇقلار
يالواررام صفامدان أوز دۇندر مەسىن ،
شهر يارا لايق ، شاه يوردو مدا وار .

كۇنلۇم هاوسى لە قول - قاناد آچىر ،
قاف قالاسىن آشماق دئىه ، او جالىر .
قالىخىدىقجا بوى آتىر ، داش - ديوار لارا ،
آلىجى طرلانىم ، يورولور قالىر .

ديوارلار ! ديوارلار پولاد اولسازدا ،
آلماس موشار اوللام ، كسىب بىچەرەم .

أَرِيَيْن ، تُؤْكُلُون دَمِير قِفْيلَلَار ! ،
كَئُنُول خاطرِينه ، أُوره كَت نامنه .

مَرُوت سِيزِدَه گَيْل سِين قَارِدَاشِين ،
آنِجاق سِين كِيمى اوْدا ، دَارِدا دَير .

ئُوزُون دَئْمِه مِيسِن : « بِيزِيم اَللَّرْدَه ،
وَكَيْل مَوْكِلِين خَرْجِيني چَكَهْر ؟ ».
آنا ، عَشْق اوْ جَاغِي سُؤْنَمَه سِين دَئِيه ،
أُوره گَيْن اَرِيدَه ر ، چِير اغا تُؤْكَهْر ! .

هَرِيَانِي بِيلِميرم ، بِيزِيم دِيارِدا ،
هَنْجَدَه خِيَال دَه گَيْل ، دُوْسِتِلوق ، مَحْبَت .
آنِجاق اِيشيق ساچان اِيْسَتِي گُونَش دَه ،
بعضًا بُولُوت آلتَدا گِيز لَه نِير الْبَت .

بَلْكَهَدَه نَه بِيلِيم ، سُلْطَان قَارِدَاشِيم !
حَقِيقَتَه اِيشِين عَيْبِي بِيزِدَه دَير .
هَمِين بُوايَلِقارِين دُوشِگُونُويو كَث بِيز ،
گُونَاه يَادِدا دَه گَيْل ، ئُوزُومُوزَدَه دَير

بِير آوْوج كَلَكَت باز ، قومَار باز اِيلَه ،
پاكَت باز اوْلمو شوق ، پاكَت اوْدوزمو شوق .
مردَايِكَن ، نَامِرَدَه رَحْم اِيلَه مِيشِيك ،
ايِندِي نَامِرَدَلَه مَحْتاج اوْلمو شوق .

دوْلَتَي يَه ساخِسِي لَازِم اوْلانَدا ،
وَوَرُوب سِين دِير مِيشِيق ئُوز كُوزه مِيزِي .

سانِكى طوفان قَوْپُور ، گَئُوي گُورولَدَايِير ،
بُولُودَلَار چاخنَاشِير ، شِيمَشَكَلَر شَاخِير .
اَود - آلاو ، الْهَنِير يَثِرِين اوْزُونَه ،
دَه مِير دروازَه لَر ، سواولوب آخِير .

گَلَبِير قَوْلَاغِيما اِينِيلِتِي لَرِي ! ،
بُورِدا بِير شِير دَارِدا قَالِيب باغِيرِير ».
دُوْغِر وَدانِدا من بِير مَرُوت سِيزِم ،
قَارِدَاشِيم دَارِدا دَير ، منِي چاغِيرِير .

چَكَلِيلِين ! چَكَلِيلِين ! يَوْل وَئِيرِن كَتْشِيم ،
أُوره گَيْم آليشِيب ، آلا و ساچارَام .
شَهْرِيَار بُويِنُونَا زِنجِير وَورَالَر ؟ ! ،
چِيشِنَه رَم ، گَهْمِيرَم ، دَارِتِيب آچارَام .

ايِشلهِير قولوما دَه مِير ، پَخْلَه لَر ،
زِنجِير قِينِجِيق دِيرِير ، سانِجِير اِتِيمِي .
جان قَارِدَاش ! هَلَه لِيك باغِيشلا منِي ،
دَئِيهِسن اوْنو تِدُوم ، اسَارِتِيمِي .

عَزيز شَهْرِيَارِيم ! منِي باغِيشلا ،
اينِجِيمِه ، دَارِيلِما ، فَكَرُون هَارِدَادِير .

چىخىدىغىمىز قىنى بىكەنمه مىشىك ،
بىز ائلى آتىمىشوق ، ائل آتىپ بىزى .

□ □
ائلىمېزه نەگون آغلامىشيق بىز ،
باغانىن شاختا ووروب ، بوسنانى يانىب .
ائل بىزه نىلەسىن ، نەگون آغلاسىن ؟ ،
آغزى قىفىللانىب ، دىلى باغانلىب .

□ □
ايىدى اولان او لوب ، كىچىنلىر ، كىچىپ ،
جالانان سو ، بىرده كوزه يە دولماز ! .
دالدان آتىلان داش توپوغادەڭر ،
كۆز ياشى تؤكمكىلە ، ياراسا غالماز ! .

□ □
بوگون من سەھىندم ، سەن شەرىيارسان ،
كىل باشىن او جالداق ، قوجا تېرىزىن .
بىر كىره يادلارىن داشىنى ، آتاق ،
چىككەقايىقى سىنى ، ئۆز ائلىمېزىن .

□ □
شاعرىم ، دىنيانى نىچە كۆرورسۇ ؟ ،
دوزقابىن سىندىر انلار وار .
قدىربىلەن يارا ، جان قوربان ايلە
قدىر بىلمىنە حىيف دير ايلقار .

□ □
ئۆزگە چىرا غينا ياغ او لماق بىسىر ،
دوغما ائللاريمىز قارانلىقدا دير .

يانيپ ياندىر ماياق يادين او جاغىن ،
ائوىمىز سوبوق دير ، قىش دير ، شاختا دير .

دئميرم يانمىاق ، آلا ولا نمىاق ،
يانماسىن ، نىلەسىن يازىق پروانە ؟ .
يانمىاق و فاسىز يارىن اودونا ،
ياناق ائلىمېزه ، ياناق وطنە ! .

و فاسىز گوللىرىن او ستوندن او چاق ،
قوناق صداقتلى ائل قوجاغىنا .
سۈنۈز عشقمىزدىن بىر پۈزۈن سالاق ،
ائلىن شاختا وورموش ، گول بوداغىنا .

بىرىشىدە قالماقدان دارىلدۇق ، ئۇلدۇق ،
دوغما يور دومۇزو دولاناق ، گۈزەك ،
ائىل ايلە آغلىاق ، ائل ايلە گولەك ،
اينجى مىزى وطن ساپىنا دوزەك .

او گۈزل شەرەدە ، عزيز دىاردا ،
شاعرى جوشدوران صحنه لە چوخوار .
نىسگىل لرى چو خدىر دردىلى تېرىزىن ،
بىرى سەن ئۆزۈنسەن ، عزيز شهرىyar ! .

ھەلەلىك كىچىك بىر داملا او لساقدا ،
سو زولك ، دوزولك ، داماق گۈل او لاق .

بىزدە باشمىزى قاتاق باشلارا ،
قارىشاق سولارا ، آخار سىئل اولاق .

باخاق چىچكىلەنن يوردا شعر يازاق ،
شاعرده بختيار ، شعرده بختيار ! .

□ □
كَسَكْ دِنِيامِيزْ دَانْ كِينْهَنِينْ كُؤْ كُونْ ،
عَشْقَدْنْ بِيرْشَنْيِ قُورْوُلُوشْ قُورْاقْ .
وَئِرْكْ شِيمِشْكَلْرَهْ قَانَادْ - قَانَادْ ،
گَندَكْ اوْلَدُوزْ لَارَا ، گُونَشَهْ قُونَاقْ .

□ □
شاعرىم! سۆزومو غربتەسالما ،
قولاق آس ، دنيادا گۆر بىرنە سَسْ دىر ؟ ! .
باغریوی سىخماسىن بوھاي - هارايلار ،
قريلان زنجىر دىر ، سىننان قفس دىر ! .

١٤٤٦/١١/٢٩

□ □
دَهَرَهْ لَرِي كِتْچَكْ ، دَنِيزِهْ چاتاق ،
شيلتاق دالغارا ، دؤنَكْ كُوكْرَه يِكْ .
ايستى گونش ايله قول - بويون اولاق ،
قزىناتق ، ترله يِكْ ، بولودا دؤنَه كَ .

□ □
اوچاق او قوراخلىق ، پوزغۇن دىبارا ،
سو سوزوندان دىلى چىخان داغلارا .
بىهسيز ، قايغىسيز ، يازسيز ، باهارسيز ،
چىچكئسيز ، يارپاقسيز ، يارسيز باغلارا .

□ □
شاختالار ، طوفانلار ، سَرِينْ كَولَكَلَر ،
آسسين أوستمۇزه بوم - بوز ، بوزاراق .
آغىناتق ، آغنىاتق او جا داغلارдан ،
دانقا ز قايالارى دىيدن قوباراق .

□ □
چايلا را سَدَ ووراق ، دَهَرَهْ لَرِ دُولِسُون ،
داشقىن آخان سولار ، هَدَر آخماسىن .
ياشارسىن قوروموش كوللارىن كُؤْ كَى ،
زمى لر سوسزدان گُويه باخماسىن .

□ □
« سەند » دە گۈل آچسىن « حىدرىبابا » دا ،
أوزه رىننە چادىر قورسون « شهرىار ». .

قوزولار او تلایاراق ، نى ده نه خوش ناله لرین وار ،
آى كىمى هاله لرین وار .

گوں چىچكىن بزەندە ، نەگلىن لر كىمى نازىن ،
يىل اسندە او سولاردا نەدەرین راز - نيازىن ،
او ينايىار گوللو قوتا زين .

تىترە بىر ساز تئلى تك شاخەلرین چايدا - چمندە ،
يىل او تئللرە گرەندە ، نە كور او غلى چالى سازىن ،
أورده گون خلوت ائدىب گۇلدە پرى لر لە چىمندە ،
قول - قاناددان او نا آغ حولە آچار غمزەلى فازىن ،
قىش گىدر ، قوى گلە يازىن .

ھله نوروز گولى وار ، قارچىچكىن وار گلە جىكلەر ،
يىل - ياغىشدا يو يونار كىن دە گونش لە گولە جىكلەر ،
أوزلرین تېز سىلە جىكلەر .

قىشدا كھليكەن ھۆسى لە ، چۈلە قاچدىقدا جوانلار ،
قاردا قاققىلدا ياراق نازلى قلمقاشلارين او لىسون ! .
يازە او دؤشىلدە ناھار مندە سىن آچدىقدا چوبانلار ،
بوللى ، سودلى سورولر ، دادلى قا ووت ماشلارين او لىسون ! .

آدآلېپ سىندىن او شاعر كى ، سىن او ندان آدآلېپ سان ،
أونا ھرداد وئەسىن ، يوز او مقابل داد آلېپ سان ،
تاريدان ھرزاد آلېپ سان .

آداش او لدوقدا ، سىن او نلا ، دامها آرتىق او جالىرسان ،
او جلالتلە دماوند داغىندان باج آلېرسان ،

سەندىيم !

شاھ داغىم ، چال پاپا غىم ، ائل داياغىم شانلى سەندىيم ،
باشى طوفانلى سەندىيم .

باشدا حىدرىبا با تك قارلا - قىروولا قارىشىپ سان ،
سون اىپكە تىللە بولود لارلا افقە سارىشىپ سان ،
ساواشار كىن بارىشىپ سان .

گۈيدىن الهام آلالى سىرى سماواتە دئېرسن ،
ھلە آغ كور كى بورون ، يازدا ياشىل دوندا كېرسن ،
قوزادان حالوا يېرسن .

دؤشلىوندە صونالار سىنهسى تك شوخ مەملەدە ،
نه شىرىن چشمەلرین وار .

او ياشىل تىللرى ، يىل ھۈرمەدە آينالى سەحرەدە ،
عشوهلى ئىشەلرین وار .

قوى ياغىش ياغسادا ياغسىن ،
سئىل او لوپ آخسادا آخسىن ،
يانلاروندا دەرەلروار .

قوى قلمقاشلارين او چسون فەلرلە ، ھامى باخسىن ،
باشلاروندا هىۋەلروار ،
سيلىدىر يىملار سەرەلروار .

او ، اتكەلردى نە قىز لار ياناغى لالەلرین وار ،

شەر ئىندىن تاج آلىرىسان ! .

اودا ، شعرىن ، ادېين شاه داغىدى ، شانلى سەندى ،

اودا ، سەن تك آتار اولدوزلارا شعرىلە ، كەمندى ،

اودا ، سىمەرغدن آلماقدادى فندى ،

شەر يازاندا قىمىننى باخاسان نور سپەلندى ،

سانكى اولدوزلار ئىندى ،

سۆز دېئىنده گۈرەسنى قاتدى گولى ، پستەننى ، قندى ،

ياشاسىن شاعر أفندى ! .

□ □

اونە شاعر ، كى داغىن وصفينه مىدىاق اونى گۈرددوم ،

من سنون تك او جالىق مشقىنە مشاق اونى گۈرددوم ،

عشقە ، عشق اھلىنە مشتاق اونى گۈرددوم .

اونە شاعر ، كى خىال مر كېيىنە شۇوشىغاياندا ،

او نەنگ ئات آياغىن تو زلى بولودلاردا قوياندا ،

لولە لىمكىدەدى يىش - گؤى ، نىچە طومار سارياندا ،

گۈرە جىكسن او زماندا :

نه زمان وارسا ، مكان وارسا كىسىب بىچىدى بير آندا ،

كىچە جىكلەر ، گلە جىكلەر نە بوياندا ، نە اوياندا ،

نە بىلىم قالدى هايىاندا ? .

□ □

باخ نە حۇرتوار او نون ئوز دئمىشى تو كە پاپا غىندا ،

شهر يارىن تاجى اگىميش باشى دورموش قابا غىندا ،

باشينا ساور يلان اينجى ، چاريق او لموش آياغىندا ،

و حى دىر شعرى ، ملکە لىردى پىچىلدەر قولاغىندا ،

آيەلدەر دوداغىندا .

□ □

اودا داغلار كىمى شائىنەدە نە يازسام ياراشاندىر .
 اودا ظالم قوباران قارلا ، كولكە دوروشاندىر .
 قودوزا ، ظالىمە قارشى سىنە گرمىش ، ووروشاندىر .
 قودوز زون كور كونە ، ظالم بىرە لىرتك داراشاندىر .
 آمما وجهىنەدە فقير خلقى اگىلىميش سوروشاندىر .
 قارا ملتەدە ھەربولسا ، ھەرنەلە آراشاندىر .
 قارا لارلا قارىشاندىر ،
 سارىشاندىر ! .

□ □

كىچە حققىن گۆزۈدىر ، طور تۈرە تمىش او جاغىندا ،
 ارى يىب ياغ تك أور كىلدى يانىر لار چىرا غىندا ،
 مى ، محبىتىن اىچىپ لالە بىتىپىدىر ياناغىندا ،
 او بىر اوغلان كى ، پرى لىر سوايچىر لر چاناغىندا ،
 اينجى قايىنار بولاغىندا ،
 طبىي بىر سئوېگلو بولبول كى ، او خور گول بوداغىندا ،
 سارى سونبول قول جاغىندا ،
 سولار افسانەدى سۈپىلەر او نون افسونلى باغىندا ،
 سەحرىن چىنلى چاغىندا .

□ □

شاعرىن ذوقى ، نە افسونلى ، نە افسانەلى باغلار ،
 آى نە باغلار ، كى «الف لىلى» دە افسانەدە باغلار .
 او دىاخىپ ، داغلارى داغلار ،
 گول گۈلرسە بولاغ آغلار .

آبشار مرواری سین سئل کیمی تؤکدو کده خاریلدار ،
یتل کوشولدار ، سوشاریلدار .

□ □

شاعرین عالمی ئولمز ، او نا عالمدە زوال يوخ ،
آرزیلار اوردانه خاطر لىه امکاندى ، محال يوخ ،
باغ جىت کیمی اوردا « بورام دير ، بوجلال » يوخ .
او محبىته ملال يوخ ،
اوردا حال دير ، داها قال يوخ ! .

گىچەلر اوردا گوموشىنى ، قىزىلداندى گونوزلر ،
نه زىرد کیمی باغلاردى ، نه مرمر کیمی دوزلر ،
نه سارى تىلى اينكلر ، نه آلا گۈزلى ئوكوزلر ،
آى نىچە ، آى کیمی أوزلر ؟ ! .

□ □

گول آغا جلارى نه طاوس کیمی چىرىن آچىپ الوان ،
« چىللە » گروانىدى چۈللر ، بىزه نرسورسە بو گروان ،
دۆھ كروانى دا داغلار ، يو كى اطلسى دى بوجىوان ،
صابرین شەرىنە دوغۇرۇ ، قاتارى چىممەدە سروان ،
او خىالىمدا كى شىروان ! .

□ □

اوردا قاردا ياغار ، آمسا داها گوللر سولا بىلمز ،
بو طبىعت ، او طراوتىدە محال دير او لا بىلمز ،
عومر بىمانىسى اوردا دولا بىلمز .

او افقلر دە باخارسان نىدە نيزلر ، نه بو غازلار ،
نه پېيلر کیمی (قو) قوشلارى او چماقدا نە قازلار ،
گۈلدە چىممىكىدە نە قىزىلار .

□ □

بالىغ اولدوز کیمی گۈللر دە ، دە نيزلر دە پارىلدار ،

قصر لرواردى قزىلدان ، قالالار واردى عقىق دن ،
« رافائىل » تابلوسى تك ، صحنه لرى عهد عقىق دن ،
دويماسان كوهنه ريفىدن .

جىنتىن باغلارى تك ، باغلارى نىن حوروقصورى ،
دوزولوب غُرفىدە ، ايواندا ، جواهر کیمی حورى ،
الدە حورى لرى نىن جام بلورى ،
تونگونون گول کیمی (صەپىای طھورى) .

نه ماراقلار كى ، آييق گۈزلە رؤيادى دئىيرىن ،
نه شافقلار كى دەرىن باخىمادا دريادى دئىيرىن ،
اويدوران جىنت مأوادى دئىيرىن ! .

□

زۇھەنин قصرى برلىان ، خىشارى اينجىدى ، ياقوت ،
قصر جادودى ، مەندىسىلىرى هاروت ايلە ، ماروت ،
اوردا « مانى » دايانيپ قالمىش او صورتلەر مېھوت ،
قاپى قوللو قىچىسى هاروت ! .

□

اوردا دير شعر و موزىك منبىعى سرچىشمەدى قاينار ،
نه پېيلر کیمى فوارەدن افسان اولوب اوينار ،
شاعر آنجاق او نو آنلار ! .

دولو مەھتاب کیمى استىخردى فوارەلريلە ،
ملکە اوردا چىمير ، آى کیمی مەپارەلريلە ،
گوللو گوشوارەلريلە .

شعر و موسیقی شاباش اولمادا ، افشارنده پریشان ،
سانکی آغ شاهی دیر اولماقدا گلین باشینا افshan ،
نه گلین لر کی نه انلیک اوزه سورترله ، نه کیرشان ،
یاخا ، نه تولکی ، نه دوشان ! .

□ □

آغ پریلر ، ساری کؤینکلی بولود لاردان آنیلر ،
سود گئولوندە ملکه ایله چیمیر کن سئوینیرلر ،
سئوینیرلر ، ئویونورلر .

قووزایاندا هرە الده دولو بیر جام آپاریرلار ،
سانکی چنگى لره ، شاعرلره الهام آپاریرلار ،
دریا قیز لارینا پیغام آپاریرلار .

دەنیزى ثور توگى ماوى افقين سققى سماوى ،
آینادیر ، هرنە باخیرسان ، يېراولوب گئى لە مساوى ،
غرق اونون شعرینە راوى .

□ □

غرفەلر ، آى - بولود آلتىندا اوilar تك گئرونورلر ،
گئز آچىب يۇمما چىراڭلار كىمىي ياندىقدا سۈنورلر ،
صەنھەلر چىخ فلک تك بورولوب ، گاھدا چۈنورلر ،
كۆلگە ليكلە سورونورلر .

□ □

زهره ايواندا «الله» شىنىلىيندە گئرونر كن ،
باخاسان حافظى دە اوردا جلاللە گئورىسن ،
نه سئورىسن .

گاه گئرن (حافظ شيراز) ايله ايواندا دوروبلا ،
گاه گئرن اورتادا شطرنج قورار كن او توروبلا ،

گاه گئرن سازىلە ، آوازىلە اكلىنجە قوروبلا ،
سانكى ساغرده ووروبلا .
خواجه العنان او خوياندا ، هامى ايشدن دايانيلا ،
اونو رىلە پرى لر گاه او يوب ، گاه او يانيلار ،
لالەلر شعلەسى ، الوان شوشە رنگى بو يانيلار ،
نه خومار گۆز لە يانيلار .

□ □

قاناد ايستير بوفضا ، قوى قالا طرلانلى سەندىم ،
ائشىت ئۆز قىصەمى ، دستانىمى ، دستانلى سەندىم :
سنى « حيدربابا » او نعره لريلە چاغيراندا ،
او سفيلى داردا قالان ، تولكوقوان ، شئر باغىراندا ،
شىطانىن شىللاغا قالخان قاطىرى ، نوخدا قيراندا ،
« دە قورقۇد » سىسين آلدىم ، دىئىم : « آرخامدى » ايناندىم .
آرخا دوردىقدا « سەندىم » ساوالان تك هاوالاندىم ،
سئله قارشى قووالاندىم .

جو شغۇنوندا قانى داشدى ، منه بير ھايلى سىس اولدى ،
ھر سىسىز بير نەفس اولدى .
باكى داغلارىدا ، هاي وئىرى سىسە ، قىها او جالدى ،
او تايىن نعره لرى سانكى بوتايداندا باج آلدى ،
قورد آجالدىقدا قو جالدى .

« راحمەن » نعره سى قوزاندى دئىهن توپلار آتىلدى ،
سئل گلەپ نهرە قاتىلدى .

« رىتمەن » توپلارى سىلسەنلى دئىهن بوملار آچىلدى ،
بىزە گول - غنچە ساچىلدى .

(قورخاما گلەدىم !) دئىھ ، سىسلەر دە منه جان دئى قارداش .

منه جان - جان دئىهيركى ، دشمنه قان - قان دئى قارداش .
ائل سىزه قافلان دئى قارداش ! ،
داغ سىزه اصلاح دئى قارداش ! .

□ □
داغلى حيدربابانين آرخاسى هرىشىرده داغ اولدى ،
داغا - داغلار داياغ اولدى .
آرازيم آينا چيراغ قويىمادا ، آيدىن شافاغ اولدى ،
اويانين نغمەسى قوزاندى ، اوركلر قولاغ اولدى ،
يىنه قارداش دئىهيركى قاچمادا باشلار آياغ اولدى ،
قاچدىق ، أوزلشىدىك آرازدا ، يىنه گۈزلىر بولاغ اولدى ،
يىنه غملر قالاغ اولدى .

□ □
يىنه قارداش ساياغى سۈزلىريميز بير ساياغ اولدى ،
وصل ايگىن آلمادا ، ال چاتىمادى ، عشقىم داماغ اولدى ،
ھله ليك غم سارالاركىن قارالار دئوندى آغ اولدى ،
آرازىن سودگولى داشدى ، قايالىقلاردا باغ اولدى ،
سارى سونبوللرە زلف ايچىرە اوراخلار داراغ اولدى ،
يونجاليقلار يىنه بىلدىرچىنه ياي - ياز ياناڭ اولدى .

□ □
گۈزده ياشلار چيراغ اولدى ،
لاله بىتىدى ياناڭ اولدى ،
غىچە گولدى ، بو داغ اولدى ،
نه صول اولدى ، نه ساغ اولدى ! .

□ □
اثليمى - آرخامى گۈردىكىدە ئاليم اووجوقىسىلىدى ،
سئىلىمى ظللىمى باسىلىدى ، زىنە آرخ اولدى ، كسىلىدى ،
گۈلگۈزوندن ياشى سىلىدى .

تور قوران اووچى ، آتىن قومىدا سىندى گئرى قالدى ،
ئوزى گىشتىدى ، تورى قالدى .

□ □

آمما حىدربابادا بىلدى كى بىز تك هامى داغلار ،
باغلانىب قول - قول زنجىرە ، بولودلار او دىر آغلار ،
نه بىلىم ، بلکە طبىعت ئوزى ، نامىرە گون آغلار ،
اگرى يوللارى آچاركىن ، دوز اولان قوللارى باغلار ،
صف اولان سىنهنى داغلار ! .

□ □
داغلارىن ھرنقوچى ، طرانى ، جىئرانى ، مارالى ،
هامى دوشگون ، هامى يورغۇن ، سىنهلر داغلى ، يارالى ،
گول آچان يىرده سارالى .

□ □

آمما ظن ائتمە كى داغلار يىنه قالخان اولا جاقدىر ،
محشر اولماقدادى بونلار ، داها وۇلغان اولا جاقدىر ،
ظلم دنياسى ياناركىن دە تىلىت قان اولا جاقدىر ،
واى ... ! نه طوفان اولا جاقدىر ! .

□ □

دئىدين : آذر ائلىنىن ، بىر يارالى نىسگىلى يم من ،
نىسگىلى اوسلامدا گولوم ! بىر ابدى سۈيگۈلى يم من ،
ياد منى آتسادا ، ئوزگىلىشىمىن بولبۇلى يم من ،
اثليمىن فارسيجادا دردىنى سوپىلەر دىلى يم من ،
حققه دوغرو نه قارانلىق ايسە ، ائل مشعلى يم من ،
ابدىت گولى يم من ! .

□ □

نىسگىلى اوچىرچىھە قالسىن كى ، جىراھرنەدى قانمير ،

مدنيت ده بین ايلير بدويت ، بير او صانمير ،
گون گئدير ، آزقالا باسين ، گنجه سيندن بير او يانمير ،
بير ئوز احوالينا يانمير ! .

آثار انسانيغى ، آمما يالان انسابى آنانماز ،
فتنه قوزانماسا بير گون گئجه آسوده ياتانماز ،
باشى باشلاره قاتانماز ! .

آمما مندن ساري ، سن آرخايىن اول شانلى سهنديم ،
دەلى جيرانلى سهنديم .

من داها عرش علا كؤلگەسى تك باشدا تاجيم وار ،
الده موسى كيمى فرعونه غئيم ، بير آغاجيم وار ،
حرّجيم يوخ ، فرجيم وار .

من على اوغلويام ، آزاده لرين مردى ، مرادى ،
او ، قارانلىقلارا مشعل ،
او ، ايسيقىقلارا هادى ،
حققه ، ايمانه مُنادى ! .

باشدابىنماز سپريم ، الده كوتلمز قلجم وار ! .

شاعر قارداشيم شهر يارا مكتوب

سليمان رستم باكى شاعر لريندن دير كى غزلرى وقوشمالارى شهر تاي
و احساس يارادان دير . اونون نىچە جلدكتابى ، و شعر مجموعهسى اينديه قدر
شمالى آذربايجاندا چاپ اولوب ، و او خوجولازين رغبيتىن قازانىب دير .

سليمان رستم ، استاد شهر يارا مكتوب بلاشب ، مختلف شعرلار استاد
حقينىدې يازىب كى بيرى - بيرىندن گۆزلى و احساسلى دى . استاد شهر يارا
همان شعرلره جواب سوپىلە يېب كى او شعرلرده ، اولدوچىا محتوالى و
مضمونلى دى .

ايىندى بير نمونه سليمان رستمین شعرىندن كېتىرىرق و سونرا استادىن
يازدىغى احساسلى و دەرىن مضمونلى شعرىن آردىنچا چاپ ئىلىرق . اول ده
سليمان رستمین «شاعر قارداشيم شهر يارا مكتوب» عنوانلى شعرىن او خويورسوز :

شاعر قارداشیم شهریار ا مکتوب

قوی سویله ییم اوره گمین سؤزو نی
بیر کرہ ده گئورمه میشم اوزونی
نگرانام یئتیس منه ئوزونی
محبّتین با غریما دیر شهریار
منیم اور ک آغزیدا دیر شهریار

کیم دئیر کی آد - سانیمز آییری دی
نه آدیمیز ، نه سانیمز آییری دی
نه قانیمز ، نه جانیمز آییری دی
اور ک بیردیر ، بدن بیردیر شهریار
وطن بیر دیر ، وطن بیر دیر شهریار

هاوالاری گئزل ایمیش بو یازین
آراز اوسته چاتدی منه آوازین
یاری جانیم ، بو تایندا آرازین
یاری جانیم ، یانیندا دیر شهریار
شعرین ، سؤزو ن عطییردار دیر شهریار

هر جانلی دان ، سنه بو جان یاخین دیر
او زاق ده گیل یول ، کی یامان یاخین دیر
قاشلا ، گئزون آراسیندان یاخین دیر
دئمه عمومر خزانیسیز دیر شهریار
اَجل ، یامان آمانسیز دیر شهریار

AZOT

قارداشیم سلیمان رستمہ اتحاف

شهریارین مکتوبی

بیزی یاندیریر ، یامان آیریلیق بوداری خدیران دومان آیریلیق
باشا ، سا ووریر سامان آیریلیق آمان آیریلیق ، آمان آیریلیق

ایکنجه شعر شهریار دان

سلیمان رستمہ

دئمه دین سؤزيمه نيه آغلادين ؟

سوز کي سن سویله دين ، منه ساز او لدى

او سوزه آغليان تك من ده گيلم

سيز چالان ساز لارا ، عالم باز او لدى

□ □

بیر گنجه دارادي آهیم قفسی آه چکیب ، آرازا سالديم نفسی
او تايدان سسله دين ، آلدیم او سسی او نداقيش چثوريلیب منه ياز او لدى

□ □

حضريله ايسته ديم آشناليق ساليم قسمتيم ياراولسا ، ابدی قاليم
يعني کي او حسنون متاعين آليم جان نقدین ساناديم گئوردم آزا او لدى
اسفند ۱۳۴۸

اوجونجي شعر شهریار دان

سلیمان رستمہ

حُكم دی حاکمه ، تا حُكم ائده فراش آراسيندا

بؤلهر باغ - بالى فراشيله ، آغ باش آراسيندا

آش ايچنده علماء آز قالير او دسين قاشيغين دا

نيله سين شک ائله ييب قاشيقله ، آش آراسيندا

تا پا ملت يawan آش ، ثوزلری بوز باشي يشينلر

يشنه بير نسبت او لار ، آشيله بوز باش آراسيندا

گئز ياشيم سان آي آراز ، قويما گئزو م با خسادا گئورسون

نه يامان پرده چکیب سن ، ايکي قارداش آراسيندا

□ □

بیر گئزو ن آچار ، بير گئزو ن يومار آرازى سرين گئورديکده او مار
خزرى دهرين گئور دو كجه جومار قان در ياسينا جومان آيريليق
آمان آيريليق ، آمان آيريليق

آرازيم وورسون باش ، داشدان - داشا

گئز ياشي گرك باش لار دان آشا

نچه ياد او لسوون ، قارداش - قارداشا

نه دين قانير ، نه ايمان آيريليق

آمان آيريليق ، آمان آيريليق

گئيلرین ، گونون - آين گيزلدير او لدو ز آخديرير ، سايين گيزلدير

او خونى آتير ، يابين گيزلدير قديمى ائدب كمان آيريليق

آمان آيريليق ، آمان آيريليق

آيريليق گله ، بيسو كرم قيلا بير نچه گونده ، بيزدن آيريلا

غمده بير بيزتك سووا ساوريلا هاني بير يشه گومان آيريليق

آمان آيريليق ، آمان آيريليق

دئديم آيريليق ، قيناما منى سنى گئور موشم ائللر دشمنى

يوزمين گره ده سيناسام سنى همان آيريليق

آمان آيريليق ، آمان آيريليق

آمانسيز گئزو ن يومان آيريليق جان جيز ليقندان او مان آيريليق

نه غملی يازار (روماني) آيريليق ديللره سالان دومان آيريليق

آمان آيريليق ، آمان آيريليق

سن اونود ساندا (سلیمان) منى اونود ميا جاق « شهر يار » سنى

ياز گلمر ، بولبول قاپسار چمنى ايندی ليك سوسون زمان آيريليق

آمان آيريليق ، آمان آيريليق

□ □

دئمه داغ - داشدی «سلیمان» منی سندن آبیران ششی

بیر چیان دیر کی چخیب دیر گؤزیله - قاش آراسیندا

آغ گؤیرچین، نهروا دیر کی ایشيق لیق قوشی سن تک

یاتا بايقوش يوواسیندا ، قالا خفاس آراسیندا

گئر نشجه قیزلاری ، عورتلری سائل لیق ائديرلر

ملتین ناموسو دیر فیرلانیر اوپاش آراسیندا

خلقی دارتیبلاده گیرمان داشی تک ، داغلاری ايله

بیزی دارتاندا قالایدی الی بیر داش آراسیندا

آنامیز کوروشی باسدیر مادا ئوز دخمه سی ایچره

آنامیز ایرانی بؤلمکده دی اوپاش آراسیندا

« شهریار » سن يازان اشعاری اوزاددان تانیرام من

بیر اویوشماق داهی وار نقش له ، نقاش آراسیندا

دؤگونمه - سؤيوونمه

۱۳۴۹ نجي ايل ، رحمتلى سهند ، دكتر شمس ايله تبریزه گلپير ،
شهريارى اصرار ايله تهرانا قوناق آپارماق ايسته بير ، لakan استاد بو ايشه قول
قويما بير . شهريارى راضى ائتمك ایچون ایکنجى كره دكترشمس ، رضا خامنه اى
ايله اصراره گلپير لر ، و قيد ائديرلر كى (باكى) دان پروفېسورد على اوپ تهرانا
گلپير دئير : « گرگ شهريارى گوروم ، ئولوم ! » .

بو تکرارلى اصرالدار سبب اولور كى شهريار بومسافرته لييک دئسين ،
دكتر شمسين ماشينى ايله ، شهريار - عيالى عزيزه خانم و صمييمى مصاحى
(بيوكى زىك انديش) تهرانا گئدير لر . سهند ئوز ساختمانين سربست استادين
اختياريندا قويود و بير آى مرتب حرمتله قوناخلاندىرير .

ايکنجى گون پروفېسورد على اوپ شهرياريله گوروش ائدير ، و بير -
بire چاتاندا شوق ياشلارى هرايکىسى نين گۈزلىنىن آخر ، گۈرمەلى بير صحنه
يارانىر كى مجلسده كى حضراتى دا هيچانا گتيرير و هاموسى آغلابيرلار . على
اوون بساطى صفا سى ، و ايستكلى سيماسى ائله شهريارى مفتون ائدير كى
عقله سيفمايان ايدى ، اونلار ايکىسى گشجه ياريدان ئوتمه سينه باخما ياراق هله
صحبته اوتور موشدىلار . على اوپ شهريارين حيدر با باسى نين شوروى ده ۴۵
كره چاپ او لماسيندان دئيردى ، و باكى يه قوناق چاغير ماقدان سۈز آچمىشلى
(شهريارين دعوت نامه سى رۇيىمەن گىزلى دخالتى اوزرە ، اونا وئرىلمەدى) .
على اوپ ايراندان گىلنده استاددان رجا ائتدى كى ئوز سى لە
بىر لەنتا (نوار) دولدورسون و بىرنىسخەدە ال يازيلاريندان باكى ایچون تحفه
وئرسىن . شهربار بى خواهىشى قبول ائدب « دؤگونمه - سؤيوونمه » عنوانلى
شعرىن ايگىرمى دقىقه ده يازىب باكى يه ارمغان گئوندرير .

دۇغۇنمه - سۇيىونمه

بىر قرن دە قارداشدان اوزاخلاشماق او لورموش ؟
 قارداش دئىه، بىر عمر، سوراڭلاشماق او لورموش ؟
 بىردىنده، بوقارداشلا، قوجاقلاشماق او لورموش ؟
 بونلار بىلە كى عرض ائلهدىم، گلدى و اولدى
 من هرنە محال فرض ائلهدىم، گلدى و اولدى
 بىز آيرىلالى قرن ايدى، قارداشلاريمىزدان
 لش لر كىمى آيرى دوشەلى باشلاريمىزدان
 اوزموش الى قافقازلى قارىنداشلاريمىزدان
 گۈر من نە حال اوللام بىلە دستانى گۈرندە
 بىر دندە « على اوف » كىمىي أصلانى گۈرندە
 قارداش ! گۈزۈم آختارمادا قوى بىرسىنى تاپسىن
 عشقىم، طلىسيم داغلارى فرهاد كىمىي چاپسىن
 دشمن واريسە أمەجىگىنى، تندىرە ياپسىن .
 حسرت قالالى بىز سىزە، بىر قرن يارىم دىر
 آغلاڭ گۈزۈمۈن شاهدى، شعرىم، سە تارىم دىر
 اوورەش « فاش آلان حلمە » گۈزو قاشدان آيرمىش
 جىلاڭ قەمە سىلە، بىدنى باشдан آيرمىش
 جاندان جىڭرى، قارداشى - قارداشدان آيرمىش
 بىر مىلته دنيا بويى، بىر فاجعه دوغىمۇش
 بىز ائللەرین او قەھرمان احساسىنى بوغىمۇش
 ياتسىن ياوا گۈزلەر، ھەلە ليك بختى او ياتدىم
 ائل - آرخاما چاتدىقدا غمى - غصەنى آتدىم
 قارداش سنى تاپدىقدا ، دەرىن آرزيما چاتدىم

سانكى باكىنى ، گەنجهنى وئردىن منه قارداش
 تاپدىم ئىلىمى - آرخامى قوربان سنە قارداش
 سن تحويل آلىرسان منى ، قارداشدا سانىرسان
 مىن لر ياد ايچىنده منى گۈرچىكىدە تانىرسان
 قلىيمىدە ، دىلىمە نە سۆزۈم وارسا قانىرسان
 « رۇستم » باكىدان سوپىلە منه ، جان سنە قوربان
 تبرىز سنە لايقى ندى ؟ تهران سنە قوربان !
 قارداش يىئە سىنسن كى دالىمدا دايانيسبان
 قارداش ياتا بىلمىرسە ، او يوبىكىن ، او ييانىسبان
 من هر اودا يانمىشىسام ، او نا سىنە يانىسبان
 ياد قارداش اولانماز بىزە ، قارداشدا ياد او لماز
 قلىيمى سەن ايلە شاد اولى ، سەن سىزىدە شاد او لماز
 سىزلىرچە بؤيووك انقلابىز ، خلقى آيتىدى
 چاپقىن مال او لان ، مال - داوار او لسووندا قايتىدى
 آمما بىزىم انسانلاريمىز گىشتىدى كى گىشتىدى !
 قافقاز قايىدىب دۇنەمە دى ئۆز كۈز مداريندان
 قىسىت ھەلە يوخ شهرىيارا « بختىار » يىندان
 « رۇستم » سنە قوربان ! بۇ سلامى گۈنوررسن
 او قەھرمان ائللەرە گۈزەن ، يېتىرەرسن
 اورداندا گلنىدە ، بىزە شادلىق گىتىرىرسن
 دئىنە « دومورول » بورجىنى دوشمان يىخا بىلمىز
 قارداش نە قدر يادلاشا ، ياددان چىخا بىلمىز
 سارقىنىدى او سوسنلارە سونبۇللىرى كۈنلۈم
 بولبۇل كىمىي قاندىر ، او قىزىل گۈللەرە كۈنلۈم
 « واحد » لرە « قابىل » لرە « بولبۇل » لرە كۈنلۈم

شاعر اولالی بورجلودی «صابر» لره روحوم
 «وورغون» دی «سلیمان» کیمی «ساحر» لره روحوم
 «راحیم» لی «سلیمان» لی گئروم «بختیار» او لسوون
 «گولگون» باجیم «آذر» قادینی برقرار او لسوون
 «عثمان» - «نبی» - «کورچایلی» - «رسول» - «تدوه» واد او لسوون
 فرستنده «سنهن» ایله سیزه گول سپهربیک بیز
 هر گئوزسیزی گئرموشسه، او گئوزدن او پهربیک بیز
 عشقین له گئونول گئوز یولاتیکمیش، یاری گئوزلر
 کونلوم یارا یئتمزسه، آرار - آختاری گئوزلر
 دیل صیر ائلهب دینمه سده، یالواری گئوزلر
 عاشق گئوزدیر، چشمەی زمزمە دئیه رلر
 هجران اودو دیر، نار جهنمده دئیه رلر
 بیر گون اولی کی، فاتحه بیز ساغ - سولا وئریک
 دنیا هامی بیر ملت او لووب قول - قول وئریک
 دشمندە محبت تاپا، بیزلر یسولا وئریک
 قارداش اوزونه حسرت او لووب چکمم او گون آه
 خلقی اودا یاندیر ماغا، بیر تک قالی آلاه

۱۳۵۰/۹/۱۲

زمان سسی !

استاد شهریار «صبح خیز» شاعر لردن دیر، کی حتی ان جوان
 چاغلاریندا سحر تئزدن یوخودان قاخماگی ئۆزىنە عادت ائلهب، رازونیاز
 ائتمگى بؤيوک فيض بیلیردى .
 استاد قوجالان زمان، سحر تئزدن دوروب، و گنجە باريلارى ناما ز
 قىلىب، بؤيوک تانرى نىن رازونیاز ائتماغا شايق اولدو و چوخ گئجه لر
 صبحە كىمەي آيىق قالىب فکر درىاسينا جوموردو .
 ۱۳۵۶ دا بير شعر يازدى «زمان سسی» عنوانىندا كى بو شعر هرياندا
 شهرت تاپدى، عارف لر محتوا سىندان نىشەلر آلىب، عامى لر مضمونلاريندان
 مرافقانىر دىلار .
 بو بارەدە شهرىاردان سوروشاندا دئىيردى :
 بو تئز لىقدا مەشر قوبوبە، يېر آلت - اوست اولا جاق، هرزاد تحول
 تاپا جاق، زنجىرە باغلاتان شەرلر زنجىر لرى قىرىب آزاد اولا جاقلار .
 استادىن بىلە «پىشگۇ» لوقلارى آخرىدە حقىقە چاتدى، مەشر قوبدى ،
 اىراندا بؤيوک تحول وجودە گلدى .
 «زمان سسی» شعرى ۱۳۵۶ ده هـ مان زمىنەدە يازىلەمىشدى كى
 او خويبور سوز :

زمان سسى

آلقيشلاسينلا ، ذوق ايله بيزدن قالان سسى
مقناطيس او لسا سىدە چىكىر ، انقلابدا باخ
آزادلىق آلدى سىداريمين قهرمان سسى
انسان قوجالمىش او لسا ، قولاخلار آغىرلاشار
سانكى يازىق قولاخدا گورولدور زمان سسى
باخ بير درين سكتە سحر ، هانسى بير نوار
ضبىط ايليه بىلە بىلە بىر جاودان سسى ؟
سانجىر منى بو فيشقا چالانلاردا « شەريار »
من نىلەپىيم كى ، فيشقايا بنزەر ايلان سسى

١٣٥٦

صبح اولدى ، هر طرفدن او جالدى اذان سسى
گويىا گلىرى ملائىكەلردن قۇرآن سسى
بىر سس تاپانميرام او نا بنزەر ، قويون دئىيم :
بنزەر بونا ، اگر ائشيدىلىسىدى جان سسى
سانكى او شاقلىقىيم كىمى نىيىمە ياتمىشام
لاي - لاي دئىير منه آنامىن مهربان سسى
سانكى سىفردەيم ، او يادىرلاركى دورچاتا خ
زنگى شتر چالىر ، كىتجەر كى كاروان سسى
سانكى چوبان يايىپ قوزونى ، داغدا «نى چالىر
رؤيا دوغور قوزى قولاغىندا چوبان سسى ،
جسمىم قوجالسادا ، هەلە عشقىم قوجالميوپ
جيڭىلىدە بىر هەلە قولاغىمدا جوان سسى
سانكى زمان گولەشدى ، منى گوپسەدى يىزە
شعرىم ، يازىم او لوب يىخىلان پەھلوان سسى
آخر زماندى بىر قولاق آس ، عَرْشى تىزەدىر
ملت لرىن هاراي ، مددى ، الامان سسى
انسان خزانى دىر ، توڭولورجان ، خۆزەل كىمى
ساز تك خۆزەل ياغاندا سىز يىلدار خزان سسى
قىرىخ ايلدى دوستاغام ، قالا بىلمىز او ياغلى سسى
ياغ سىز سادا قبول ائله مندى ياوان سسى
مندە سسىم او جالسا گر كىدىر ، يامان دئىيم
ملت آجىخلىدى او جالىبىدى يامان سسى
دولدور نوارە قوى قالا بىر گون ، بو كۈرپەلر

گئتمه ترسابالاسى

اذن وئر توی گئجهسى مندە سنه دايە گلیم
 ال قاتاندا سنه مشاطە ، تماشايسە گلیم
 سەن بومەتەب گئجهسى سئىرە چىخان بېرىسرو اول
 راذن وئر ، مندە دالونجا سورونوب سايە گلیم
 مندە باخدىن او شەلا گۈزولە ، من قاراگۇن
 جىرتىيم او لمادى بېر كلمە تمنايسە گلیم
 من جەھەتم دە دە باش ياسدىقا قويسام سەنلىھ
 هەچ آيىلامام كى دوروب جەنت مأوايسە گلیم
 نەنە قارنىيندادا سەنلە أكىز او لسىدىسەم اگر
 اىستە مزدىم دوغولوب بېرده بو دنيايسە گلیم
 سەن ياتىپ جەنتى رؤيادە گۈزىنە گئجه لەر
 مندە جەتنىدە قوش اوللام ، كى او رؤيادە گلیم
 قىتىغى ايللەر ياغشىنىڭ قورۇپ بېرىز ياشمىز
 كوي عشقۇنە گۈركە بېرده مصلایە گلیم
 سەندە صحرايەمارال لاز كىيمى بېرچىخ ، نولى كى -
 مندە بېر صىدە چىخانلار كىيمى ، صحرايە گلیم
 آللەوندان سن اگر قورخميوب ، او لسان ترسا
 قورخورام مندە دۇئنوب دين مسيحائىھ گلیم
 شىخ صەنغان كىيمى دونقۇز او تارىب ايللەر جە
 سەن بېر گۈرمكەت ايچۇن معبد ترسايسە گلیم
 يوخىنم ! آنلامادىم ، آنلامادىم ، حاشا من
 بسوراخىم مسجد يىمى ، سەنلە كلىسايسە گلیم !

گئتمه ترسابالاسى

شهرىارىن ياخىن و صەميمى دوستى « نىك انديش » بىلە دئىير :
 من قدىم زماندان از برلەدىگىم غزىلدن نئچە بىت خاطرىمە ساخلامىشدىم
 كى آنسام اونو « شىكتە - بىتە » حانىدە منه او خوردى . او غزىلدن بونلارى
 يادىمدا ساخلامىشدىم :

گئتمه ترسابالاسى ، مندە سنه سايە گلیم
 يا پېشىم دامنوه ، سەنلە كلىسايسە گلیم
 ئور گەدىم ياكى سەن ائىتدىن مسلمانى قبول
 ياكى تعلمى ائلە ، من مذهب عيسايسە گلیم .

من بو بىتلىرى استاد شهرىارا آهنگەلە او خودوم ، شهرىارىن احساسى
 تحرىك او سوب ، شعرىن كىملىن او لىدوسىن سوروشلى ، لاكن قاڭىل معلوم
 دە گىلدى . شهرىار كى بو شعرى چوخ سۆبردى ، آخىردا استقبال ئەلەدى و اونا
 « گئتمه ترسابالاسى استقبالى » عنوان قويدى كى او خوپورسوز :

گل چیخاق طور تجلایه، سن اول جلوه‌ی طور

منده موسی کیمی، او طوره تجلایه گلیم

شیر دیر « شهریار »ین شعری، الینده شمشیر

کیم دئیه ر من بئله بیر شیرله دعوا یه گلیم؟

آذر آیی ۱۳۵۳

بەھجت آباد خاطرەسى

« ثریا » کى شهریار اونا « پرى » آدقویموشى، شاعرین ايلك عشقى
ايلى کى بير - بيرىشە حددن آرتىق محبت بىلە بىردىلر . اونسلار همىشە ئوز
گلەجك ياشا يشلارىندان صحبت ائدیپ نقشه لە طرح ائدیر دىلر .
بو ايکى عاشق - معشوق طبىعتىن نقشه لرىندن غافل ائدىلر کى بير گون
قضو - قدر الى اولادىن آراسينا آيرىلېق طرحىن سالاجاق ، و اجبار حالدا بير
بىرىندن همىشە لىك اوز اقلادىرا جاق .

بىر گئجه « ثریا » احساسلى شاعر يمیز لە بو قرارە گلپۇر لىرى کى تەرانىن
بەھجت آبادىندا گۇرۇش ائلە سېنلر . استاد شهریار انتظار چىكىر لاکن
سۈيگۈلو سونىن بىر خبر او لمور . شاعر صبحە يالوارىر کى آچىلماسىن ، هاوا
ايشىقلانماسىن لاکن طبىعتىن گۈزىل انتظامى پۇزۇلمور . گون چخىر ، آى باتىر ،
يئر همىشە کى كىمى فيرلانىر ، گئجه - گوندۇز يارانىر .

شاعر ئوز سۈيگۈلۇ سونىن انتظارىندا دقىقە لرى سايير، ساعاتىن عقىر بەلرى
شاعرین نظرىنده چوخ يماوش ايشلىر ، آخردە سحر أوزۇن نشان وئىرير
شهریارين دىلکە لرى ، آرزولارى كول اولوب ، فضايە ساوردىلىر .

... و « بەھجت آباد خاطرەسى » بو عذا بلى انتظارىن مەھصولى دىر :

بېجىت آباد خاڭىزسى

از بىس منى يابراق كىمى هجرانلا سارالدىپ
باخسان اۇزونه سانكى قىزىل گولدى، قىزاري
گۆز ياشلارى هرىشىرن آخارسا ، منى توشلار
دريايىه باخار بىللىدى ، چايلارىن آخارى
محراب شفقدم ئوزومى سَجدهدە گۈرددوم
قان ايچىرە غميم يوخ، اۇزوم اولسون سَنه سارى
عشقى وارىدى « شهر يار » يىن گىللەي - چىچكلى
افسوس قضا ووردى ، خزان اولدى بهارى

اولدوز سايباراق گۆزلە مىشەن ھەر گىتجە يارى
گىتشىلە دىير يار ، يئنە اولمۇش گىتجە ، يارى
گۆزلىر آسىلى ، يوخ نەقارالىنى ، نەدە بىر سَس
باتمىش قولاغىم ، گۆزرنە دؤشور مكىدەدى دارى
بىرقوش « آيىgam ! » سوپىلەر كە ، گاھدان اىيلدەر
گاھدان اونۇدا يېل دئىه لاي - لاي هوش آپارى
ياتمىش ھامى ، بىر آللە اوياقدىر ، داها بىر من
مندن آشاغى كىمسە يوخ ، اونداندا يوخارى
قورخوم بودى يار گىلمەيە ، بىردىن آچىلا صىح
باغرىم يارىلار چىحوم آچىلما سنى تارى !
دان اولدوزى اىستەرچىخا، گۆز يالوارى چىخما
او چىخما سادا ، اولدوزومون يوخىدى چىخارى
گلەمز ، تانيرام بختىمىي ايندى آغارار چىح
قاش بىلە آغارا دىقجا ، داھاباشدا آغارى
عشقىن كى قرارىنده وفا اولميا جا گامىش
بىلەم كى طبىعت نىھ قويىمۇش بوقرارى ؟
سانكى خوروزون سون بانى، خنجردى سو خولىدى
سېنەمەدە أور كە وارسا ، كسىب قىردى دامارى
رېشىخىنلە قىر جاندى سَحر، سوپىلەدى : دور ما !
جان قورخوسى وار عشقىن، او توزى دون بوقمارى
اولدوم قره گون ، آيرىلالى او سارى تىلدىن
بونجا قره گونلاردى اىسدن رنگىمى سارى

ناز ايله ميسن !

چو خلار اينجيڪدى كى ، سن او نلارا ناز ايله ميسن
مندە اينجيڪ كى ، منيم نازيمى آز ايله ميسن
ائتميسن نازى بو ويرانه كئونولده سلطان
ائوبن آباد اولا ، درويشه نياز ايله ميسن
هر باخىشدا چالىيان كېپرىيگى مضراب كىمى
بىر قولاق وئر ، بوسىنىق قلبى نه ساز ايله ميسن ؟
باشدان آج يايلىغى ، افسان ائله سوَسَن - سُنبَل
سن بىزىم بايراممىزسان قىشى ، ياز ايله ميسن
سن گون اول ، قوى غم مىز داغدا قاراولسون ، أرىسىن
منيم آنجاق ايشىمى سوزو گدارز ايله ميسن
من بىر معنادە غزل يازماغا حالىم يو خودى
سن جوجوق تك قوجانى فرفە باز ، ايله ميسن
كاكلى باشدا بوروب باغلامىسان تاج كىمى
او قىزىل ساچدان اونا ، گوللى قوتاز ايله ميسن
سينه بىر دشت مغان دير ، قوزى يان - يانه ياتىب
منيم آغلار گۈزومى ، اوردا آراز ايله ميسن
بو گۈز لىليك كى جهاندا سنه وئرمىش تانرى
هر قدر ناز ائله سن ايله ، كى آز ايله ميسن
منى بو سوزله آتدين ، آرالاندىن بىلىرم
آرانى بىرپارا نامىرلە ساز ايله ميسن
دستماز ايله دىكىن چشمە ، مسيحە قانى دى
بىلىرم هانسى كلىسادە نماز ايله ميسن ؟
من «عشيران» او خوسام ، پنجە «عراق» او سته گزەر

ناز ايله ميسن !

سر بىست شعر (شعرنو) يازانلاركى كاكلى ياندان قويوللار ، او نلار استاد شهرىاره اعتراض ائله بىب دئىمىشدىپر كى : غزل يازماق وقتى داها كىچىب ، خط - خالدان يازماق دئرانى ساواشوب ، كىركى بو ايشدن تعهدلى شاعر ال گۇئورسون و خلقين دردلرىيندن يازسىن .

بىر عده ده استادا كىنایه و اشاره ايله آنلادير دىلاركى استاد فقط فارسى شعر يازماگى باجارد و توركى يازماقدا الى يوخىلى .

استاد شهرىار بو شعرى غزل أوستە يازىب ، او جوان (شعرنو) يازانلارا اىهام و كىنایه ايله جواب دئىمىشى و «ناز ايله ميسن» عنوانلى شعرىندە كى عاشقانە باشلاتىب ، نتىجەدە همان اعتراض ائدىتلە طنز حالمىندا جواب و ترىب كى توجھە شايان دير .

او بو شعرى يازماقلانشان وئردى كى نه تكجه فارسى شعرىندە ، بلکەدە توركى شعرىندە مسلم و اقتدارلى استادلارдан دير . ايندى «ناز ايله ميسن» غزلين او خويورسىز :

گۆزلىم « تُرك « اولالى ، تَرك « حِجَاجَز » ايله ميسن
تازا شاعر ، بودەنیز هرنە باخىرسان دىبىي يوخ
چوخ اوزاتسان بوغازى ، أوردەگى قاز ايله ميسن
بسكە زلف و خط و خالىن قوپالاغين گۇتدون .

زِلْفُلْى نِين باشىنى آزقاڭا داڭ ايله ميسن
گل ! منيم ايستە دىگىم كعبە يىخىلماز ، او جالار
باشدادا كىز گىندە سن ، دىبىدە طراز ايله ميسن
خط و خالىنندن آلىپ مشقىمى قُرآن يازارام
بوحقيقىت لە منى ، اهل مجاز ايله ميسن
« شەھرىيَار » يىن داغىلىپ ، داغدا داشا دالدالانىپ
ئوزون انصاف ايله ، مَحْمُودِي آياز ايله ميسن

بعضى وقتلر بير عده تاپىلىرىكى قازىئىرىشى يېرىمكى اىستە بير ، لاكن
ئوز يېرىشىنده يادىنداڭ چىخاردىر .
١٣٤٨ ده فارس شووه نىستلىرىنىن بير نىچەنفر ، استاد شەرىيارە اىراد
ائلىرىلر كى نىھ تۈر كى شعر يازىر ، تۈر كى « لەجه » دى نە « دىل ».
شەرىyar كى ئوز دوغىما آنا دىلىنە، حىت و علاقە بىللە بير ، بوسۇزدن
ناراحت اولوب « توركۈن دىلاي » عنوانلى اثرىن يازادىر ، ايلك دفعە دكتىر
روشن ضميرىن ائۋىنلە بىر عده دانشگاھ استادلارينا اوخويور كى چوق استقبال لە
أوزبە ئوز اولور .
شەرىyar بىر عقىدە دەدە كى ، فارس شاعرلرى ، چوخ سۆزلىرى بىز لىردىن
استفادە ائله يىپ ، و توركۈن دىلىنى فولكلورى و مثل لرى دنيادا تىكدى .
آرتىق توضىح و ئىرمە يىپ اونون دئىدىگىمىز شعرىن مطالعە ئىدىن :

تورکون دىلى

فارس شاعرى چوخ سۆزلىرىنى بىز لىردىن آپارمىش
 « صاپىر » كىمى بىرسفرەلى شاعر ، پېخىل اولماز
 توركون مىلى ، فولكلورى دنيادا تك دى
 خان يورقانى، كىند اىچره مئل دىر ، مىتىل اولماز
 آذر قوشونى ، قىصر رومى اسىر ائتمىش
 كىسرى سۆزۈدى بىر بىلە تارىخ ناغىل اولماز
 بو « شەھرىار » يىن طبىي كىمى چىممەلى چشمە
 كوئىر اولا بىلسە دئميرم ، سالسىل اولماز

١٣٤٨

توركون دىلى تك سۇيگولى، ايستكلى دىل اولماز
 ئوزگە دىلە قاتسان ، بو أصىل دل ، أصىل اولماز
 ئوز شعرىنى فارسا - عَرَبَه قاتناسا شاعر
 شعري ائشىدىنلر ، او خوييانلار كىسىل اولماز
 پىشمىش كىمى، شعرىن ده گەرداد دوزى اولسون
 كىند اهلى بىلەرلىرى كى دوشابسىز خىشىل اولماز
 سۆز لىردى جواهر كىمى دى ، أصللى بىلدەن
 تشخيص وئرن اولسا بوقىدەر زىر - زىبىل اولماز
 شاعر اولا بىلمىز سن ، آنان دوغىناسا شاعر
 مىس سن آبالام هر سارى كؤينك قىزىل اولماز
 ئوتىز ، او خومىاز بىللى سالسان قفس اىچرە
 داغ - داشدا دوغولموش دەلى جىران حەمیل اولماز
 انسان اودى دوتسوقون بى دليل خلقىن اليىندىن
 آللاهى سئور سن ، بىلە انسان دليل اولماز
 هر چىندىرىپىن سودى چوخ ، ياغ - بالى چو خىدى
 باش عرشىدە چاتدىرسا ، سَرَابَ أَرْدِبَيلَ اولماز
 مەلت غمى اولسا ، بو جوجوقلار چۈپە دۇنمز
 اربابلار يىمىزداندا قارىنلار طېبىل اولماز
 مندىن دە نە ظالىم چىخار اوغلۇم ، نە قىصاص چى
 بىر دفعە بونى قان كى اپىكىن قەزىل اولماز
 دوز واختا دولار ساختا - طاباق ادویه اىلە
 اونسا كى نەم سانجىلانسار زنجىفىل اولماز

آزادلیق قوشی و ازدیق

هر چند قوتولماق هله بوخ دار لیغمیزدان
اما بیر آزادلیق دوغولوب وار لیغمیزدان
(وار لیق) نه بیزیم تکجه آزادلیق قوشوموزدی
بیر مژدهده وئرمیش بیزه همکار لیغمیزدان
بَهْ نه شیرین دیللی ، بو جنت قوشی ، طوطی
قندین آلیب الهامله دیندار لیغمیزدان
دلل آچمادا کار لیقدا گشتر ، کور لو غوموزدا
چوق لالیغمیز دو تموش ایدی کار لیغمیزدان
دشمن بیزی آل بیر گؤرە ، تسلیم اولى ناچار
تسلیم او لوروق دشمنه ناچار لیغمیزدان
هر انقلابین وور - بیخى صون بنا لیق ایستەر
دستور گر کت آلماق داها معمار لیغمیزدان
ھشیار او لاسوز ، دشمنی مغلوب ائده جکسیز
دشمنلاریمیز قور خورى ھشیار لیغمیزدان
بیر لیک یارادون ، سُوز بیر او لا بیز کیشى لرده
بو خلو قلا ریمیز بیتدىرە چك وار لیغمیزدان

آزادلیق قوشی و ازدیق

آذربایجان ادبیاتينا اور کلدن محبت بسلهین و بو يولدا مادى - معنوی
یارادیملار ائلن دکتر جساد هیئت ۱۳۵۸ نجی ایلسە تهراندا « ازدیق »
مجله سین یا یماغا باشладى . بو مجله آذربایجان ادبیاتى نین انکشاپیندا و داها
غنى او لاما سیندا ایندیه تک بئیو کە قىدلار گئۇرۇپ دىير .
بومجله آذربایجان دیليندە ، ائله تأثیر قویدى کى ، آزمىت ده مطبوعات
سیراسیندا ئۆزۈنە توجھە شايىن بېرىش آچدى و بويۇڭ اهمىتە مالىك او لدو .
وازدیق ۋۇزىمالى شهر يارىن اليئە چاتىر ، او بىر احساسلى مكتوب دکتر هىئەتە
يازىب خاطرلا بىر كى :

« بو مجلەنى يايماقدا افتخار ائدىرم ، اگر بىر خرجى وار منى ده شرىك
ائىدين كى هرنە اولسا تقدىم ائدىم ، چونكى من ئۆزۈمى « وازدیق » خانوادە سینىن
سانىرام . ايانىز كى ائله ده خرجىم يوخىدىر آلدېغىم آلېقىم منى ٹودەر ... ».
و بو طریق لە شهر يار ئۆز علاقە سین بىر ادبى مجلە بە آيدىنلا دىب و بىر
قطۇھە شعردە اونسون آلقىشام سیندا گئۇندرىپ كى اينىلى او شعرى « آزادلیق
قوشى وازدیق » عنوانىندا او خرىپور سوز :

شهریار آچیق مکتوب

شهریار آچیق مکتوب

یننه جوشدی طبیعیم ، منه ساز وئرین
قیشلا یو خدیر ایشیم ، منه یاز وئرین
آیاغی آلتینا ، شهرباریمین
سالماق ایچون ، قالی ، پای انداز وئرین

وقارلی داغ کیمی ، باشی قاردادیام
طرلانام او چموشام ، سانما داردایام
من سنه حسرتم ، خیلی زمان دیر
گؤزلریم یول چکیر ، انتظاردادیام

أیشیق افق لردہ ، سرحدن گلیور
فرّاح شاد مژدهدن ، خبردن گلیر
وطن سعادتی ، مردانه لیکدن
سعادتدن گلیر ، هُنردن گلیر

داغلار حسرت چکیر بیاض قار ایچون
باغلار بويون بورور ، شیرین نار ایچون
منیم سه بورنومون او جی گؤینه بیر
تبریزلى قارداشیم ، شهربار ایچون

تبریزین یوللاری داراق - داراق دی
تبریزین اطرافی ، باغچادی ، باغ دی

۱۳۴۹ دا بیر جوان ، شهریار لا گؤروشمک ایسته دی . او گؤروشده
بو جوان (بهروز دولت آبادی) بیر باکی شاعرین شعرین استادا تقدیم ائله دی .
بو شعری « محمد راحیم » باکی شهریندن یازیب ، استاددان جوابین
آلماغین رجا ائله میشدی .

شهریار شاعرین شعرین او خویار کن اوره گینه یاتدی ، احساسی
قووزاندی ، طبیعی جوش گلیدی . آذربایجان شاعری نین یازدیغی جواب
باکی یه گؤندریلدی .

بیز هر ایکی شاعرین شعرین چاپ ائدیریک ، ایلک دفعه بـاکیلی
محمد راحمین شعرینی گـتیریریک ، و سونرا استاد شهریارین جوابین یازیروق .
بو نودا قید ائتمک لازم دیر کی شهریارین جوابی ، باعث اولدی کی
محمد راحمین شهرتی داهادا آرتیب ، و اوستاد ، شاعری شهر تلمذیرسین ، بـیر
حالدا کـی ، اوـلرده اوـتون دـیگـر شـاعـرـلـرـ کـیـمـی اـئـلـهـ شـهـرـتـیـ یـوـخـودـیـ .

ئويونور تبريزكى ، اوغلى شەھريار
اونون شهرتىنى او جالداجاق دى

سېندىرسىن قىلىمى سىنتكارگر كك
فڪرىنى يازماغا آزاد اولماسا

دويموشام نشئەنин ، شعرىن دادىنى
دنىا غەملىسىنى ، دنىا شادىنى
ئۇزۇن او شاعر كى خلقە حىصە ئىدر
تە Miz الهامىنى ، استعدادىنى

تبريزدە آز قۇناق قالماشىام من
آزدا او ندان الهاىم آلمامىشىام من
حىيف شەھەر يارلاچىخىب سىئرانا
آيلى گىچەلەرە ، دالماشىام من

دنىادا ، مردلەرە چاتماق گۆزۈل دى
گۆل اىچەرە ، چەمنىدە ياتماق گۆزۈل دى
گۆزۈل دى ، دوست - دوستا ، يار - يارا يىشىسى
فراقىن داشىنى آتماق گۆزۈل دى

تبريز باغلارىندا نوع - نوع او زوم وار
تبريز او زوموندە ، منىم گۆزۈم وار
باكىنىن باغلارى ، حەسرت دىرسە
دىئير كى : او غلو ما چوخلى سۈزۈم وار

قارداشىم ! خەزەرين ساحلىنىن گل !
عاشىغام ، او طوطى بال دىلىنىن گل !

تبريزين يوللارى ، دولان - دولان دى
صداقت دىنادا ، آنجاق قالاندى
وصال حەسەرتى لە چىرپىنر كۆنول
باشقاسۇز افسانە ، قورى ، يالان دى

اَزىل ما ياسىدىر ، سودا خلقىن
عشقدىر چىراڭى ابدىتىن
ايىتىرمە او مودون ، اي إنسان او غلى !
وصالدىر آخىرى ، هەجرين - فِرقىن

حقيقەت آرا ، گَز ، افسانە لىر دە
زنجىر زىنت او لور ، ديوانە لىر دە
آلشىب يانماقى ، مەندەن ئۇيرەن بىپ
شمعە يانان ، بوتون پروانە لەر دە

عدالەت چىراڭى سۇئىنمەسىن گر كك
حق بايراڭى يىشە يىنەمەسىن گر كك
سىز ، اي ئەلم ئەتمىگە عادىت ئىدىنلەر
أور كە سوپۇق داشا دۇئىنمەسىن گر كك !

عومور غەملى كىچەر ، دل شاد اولماسا
شىرىن قان آغلا يار ، فەھاد اولماسا

دئميرم او زاغا ، غريب ئولكىه
ئوز دوغما يوردىنا ، ئوز ئيلينه گل

آن بئيو ك شرافت ، شاندى دنيادا
وطن توپراغىنى ترّنەم ائتمك

بالدان شيرين كىچىر روزگاريم منيم
هشچ خزان بىلمەيىر باهاريم منيم
اگر گۈروشمەسم شەريyar ايله
اود دوتوب آلىشار مزاريim منيم

ايىدى پىك عَصْرِيَّى ، كَمَان نَه لَازِم
كُونُش عاشىغلىيىم ، دُومَان نَه لَازِم
انسانىن نصىبىي وصال او لماسا
فرقت نيه گر ك ، هجران نه لازم !

گؤزل دىر ، يوردو موون باغچاسى ، باغى
جواهر دىر ، او نون داشى - توپراغى
وطن وقارىنىن بىر مثالى دىر
شاه داغى ، محتشم ساوالان داغى

يشنه هاولانىب ، طرلان خىالىم
وطن توپراغىندان قوى الهايم آليم
باخسین يا شەريyar قىز قالاسىندان
يا اركى دن ، تبرىزه من نظر ساليم

تر ك ائتسىن انسانى كدر بو سېوتون
بشر نصىبىي دى ، وصال - طوى - دو گون

عدالت دنيادا گر ك وار اولسون
حُكمى هر طرفده ، برقرار اولسون
ايستەرم شرفلى بىر مجلس قورام
سفرەمین باشىندا « شەريyar » اولسون

اي فلک بى هجران ، بى فرقت نه دى ؟
چىكىرىدىيگىن ظولوم ، بى مەخت نه دى ؟
نه ايچون گۈروشه ، قلم چىكىسىن ؟
دويمايىرسان وصال ، مەخت نه دى ؟

جهاندا نە كَدَر ، نە دە غم اولسون
شادلىق مجلسىنده ، دوستلار جَم اولسون
دولتى نىلەيىر ، اصيل صنعتكار
تكى بىر آغ كاغىذ ، بىر قلم اولسون

من يئنه آرازىن قىرا غىندايام
عزيز قارداشيمىن سوراغىندايام
بوياندا ، اوياندا اولسام نه فرقى ؟
من دوغما آنامىن قوجاغىندايام

بئيو ك سعادت دى ، مُراد ائتمك
ياشىل چمن لرده گئى كىمى بىتمك

حُرمتىم وار سنه « حيدر بابا »نى
ئوز آنا دىلىنinde بازدىغىن اىچون

الماير ، آلماسىن ، دەنى لرسايا
يوردو مون شەرتى ، چاتاچاق آيا
يئتىر سلامىمى قارداش منىم ده
ساوالان داغينا ، حيدر بابا يدا

گَز - دولان ائللرى ديار - ديار گَل
سنه بُو توپراغىن حرمى وار ، گَل
گۆزلەير يولونى شىروان ، قارا باغ
(كَؤى كَوله) كَشمگە ، آشەر بار گَل

دؤيوشده بر كىدە كە بدنىمىزى
شوه كە چۈلомуزى ، چەمن مىزى
سن قوجا تبرىزدن ، من ده باكى دان
ئوتىك يوردو موزى ، وطن مىزى

قىش كؤچوب كىندىنده ايلك باهار گَللىر
پايىز ياغىشى نين دالى قار گَللىر
دارىخما اى كونول ، وقت او لور البت
دوغما باكى سينا شەريyar گَللىر

امىدله هرزمان ياشادىن ئوزون
 يوللاردا حسرتله قالماسىن كَؤزون
كَؤندر بُو شعرىنى قوجا تبرىزه
شەريyar بىلىر كى ، حُكمى وار سۈزون

محمد راحيم حضرتلىرنە جواب استاد شەرىار دان

آغ كَئىرچىن ، آغ قانادىن آچارسان
دام - دىواردان بىر قۇوزانىب اوچارسان
اولدو زلانىب ، باكى دئىه قاچارسان
ئۇپوشلىرى راحيم بىكە سَپَرسن
قارداشمىن بال دوداغىن ئۇپَرسن

دئىنه : قارداش مكتوب گَلدى يېتىشدى
سۇينجىمىز قالخىب غملە آتىشدى
آلىشدىقجا يارلا لارىم بىتىشدى
قارا بَختىن يىشە أوزى آغ اولسون
ياردا بىزىن ياد ايلەيىب ، ساغ اولسون

هشچ كىمسە يە بىلە سووقت گلەمەيىب
هشچ بىر أوزە ، بىلە بىر گول گولەمەيىب
كَؤز ياشىمى ، آنام بىلە سىلەمەيىب
بىلە ميوھ كَؤرەز بىزىم قانالار
قوجالماسىن سىزى دوغان آنالار

باكى دان چوخ سووقت گللىپ تبرىزە
سابق زمان بىز چوخ گللىرىك سىزە
سىزىدە نولىدى بىر گللىدىز بىزە
آيرىلىق داشىنى بىردىن آتايدىق
جانى جانا ، مالى مالا قاتايدىق

او جا داغلار ، بير - بيرلىن گئورەللر
گئورۇشلىرىن باخىشلا گۈزندەزەللر
صبا ايله پىام آلبى وئرەللر
شاعر او لار بير - بيرىنى گۈزىمىسىن ؟
ساز ، سۆزىلە پىمان آلبى وئرەمىسىن ؟

□ □
انسانلارىق ، انسانلىقى خوشلائين
بىر ملتىك ، بىر لىشمەيد ، باشلائين
بوخان - خانلىق حكومتىن بوشلائين
بو گۈن گۈركە بشىر اولسون بىر ملت
بىر ملتە اولارمى يوز حكومت ؟ !

□ □
بىزلىرىكى لاب بىر دىل ، بىر قان قارداشىق
قارداش قالسىن ، انسانلارىق ، يولداشىق
آياقلارا پىس سارىلىپ ، سارماشىق
پاسپورت لە دئىير گىتسن سۆزۈم يوخ
پاسپورت دئىير : آدىم واردى ئۆزۈم يوخ !

□ □
هاردان گلەيم ، رسم لىكىدە دعوت يوخ
اولسادا ، من قوجالىمىشام قوت يوخ
او شاخلىام آيرىلماغا طاقت يوخ
ايىندى لىكىدە اوللوق أورك قوناغى
أورك اولسون ، قوناغى نىن ياتاغى

□ □
«كۈشكى بالابانلار ، آرازا باخار»
«آراز سوپىي هنوز گۈزلىردن آخار»
ائىل نىسگىلى پىس ياندىرار ، پىس ياخار
غم وارىكىن ، قارداش دئىيب قايناردىق
«يولداش منى قورد آپاردى» اويناردىق

□ □
قۇبان اولوم من او شىرىن دىللەر
اوزاق دوشدوق ، حىرسە فالدوق ئىللەر
سحر - آخشام يالوازىر ام يېللەر
قارداشىما مندىن سلام يېتىرسىن
اونداندا بىر خېر - اثر گەتكىرسىن

□ □
او تايىدا دى ، شىكى ، شىروان ، قەباغ
بو تايىدا مشىگىن ، آھر ، قەداغ
بىر - بىرىنى آرازدان آلمىش سوراغ
آراز بىزى آيرىلمادان داغلایپ
سون ، ئۆزۈدە گىچە - گۈندۈز آغلايپ

□ □
بو تقسيمات بوندان آرتىق اولانماز
آتم عصرى اختلافلار قالانماز
بىر قانون اولماسا ، دنيا دولانماز
ايىدى دنيا ، يوزده دئىهن ساغ - سولدى
موشك اىچون ايڭى ساعاتلىق يولدى

آراز دئير : اولدوز كيمى آخaram
گوز آلتى نن ساغا - سولا باخaram
قهرَنىب ايلدىريم تك شاخaram
كسمەلى بىم ايکى قارداش آراسىن
آغلا ديرام ، باغلامادان ياراسىن

افق لره رؤيا رنگين ياخiram
«عينالى» دان «أرك» اوستوندن باخiram
تمثاليوي داغلار اوسته تاخiram
سنه هنر آتىن مينىب چاپارسان
دومانلى داغلاردا منى تاپارسان

هاردا چاتدوق گئى چشمەنин باشينا
بو لاغ أوتى ، وسمە چىكمىش قاشينا
اگلەن يىرە ، يېرىدىر سكلەن داشينا
دومان كىچىسىن ، گوز ياشىنى سوندا گئور
قارداشى نىن صفاسىنى اوندادى گئور

چوق «باکى دان فنار گلىر» او خوردوق
سون «او دوما يانار گلىر» او خوردوق
گئور «باشىما نەلر گلىر» او خوردوق
ايىدى دويدوم ، او ندا گلىرمىش فنار
سون گله جىگمىش او دوما ، يېرى يانار

عشق اهلى سن ، ياخشى منى قانارسان
چوخ كېلەمە ، او ددو توب او دلانارسان
گۆز لر ياغىش ياغدىرماسا ، يانارسان
منىم قابنار چشمە كىمى گۆزۈم وار
او دورمندە هرجور او دادۇزوم وار

نچون بىزدن رسمى دعوت ئىتمىرسوز
قونشولوقدا ، آرتىق گلىب گىتمىرسوز
يادىمىز تك ، دادىمىزا يىتمىرسوز
سيزىن آلوز بىزدن آرتىق آچىقدى
منىم آغزىم ، آچىلمادان اوچوقدى

ايىدى بىزىم دولتلرده يانلاشىر
گشت به گشت دە چتىن لر آسانلاشىر
صلحون يىلى اسىمگە سەمانلاشىر
بىزىدە خوروز وظيفەسى بانلىياق
سون گئوروشمك سەمينى سەمانلىياق

ساوالانا سلامىنى يىتىرىدىم
او ندان سنه الهام آلىب گىتىرىدىم
يېرى نىچەسىن يولدا سالىب ايتىرىدىم
آغىر اھمت ، قان قىمتى ، صداقت
فالسىن هلە ، يوخدىرى دىلىمە طاقت

بئله کى ، سىن آلقشلايرسان منى
گىندىلرە نىسگىل ئىدىم قوى سنى
دور ! اى گولون خزان اولان خرمى
بىز لىرەدە پېر اور كىن يانان وار

باخىنلاريم قويىدى منى قيراخدا
يانانلاريم قالدى مەندن او زاخدا
ائل يايلاخدا ، ئوزوم قالدىم قىشلاخدا
ايىردىلر خدمتىمىن ئمهگىن
قدرىن ييلون ، ائل - آرخانىن ، كۈمگىن

بىز ملتلر ، چوخ قانقالار بىچمىشىك
آجى - آجى ايشكى لرى اىچمىشىك
آمما داخى بور كولرى كىچمىشىك
ايندى نسبت افق آچىپ ، ايشق دى
منىم سەدە قبله قاپىم آچىق دى

گشت به گىندە دنيا آرتىق آيلىر
كىزلىن قالمير سَس - صدالار يايلىر
سايىلمايان كىمسەلدە سايلىر
منى ، سنى آز - چوخ تحويل آلان وار
سەنин كىمى ، منى يادا سالان وار

«تمَّدونون» قانونلارى قوخويوب
داخى هامى او نون الين او خويوب
سرحدلىرى تور آتان تك تو خويوب
سايىب خلقى ، كورقوش كىمى قفسە
سېنەلدە يېر قالمايىب نفسه

حىدربابا ، او ز با كى يە چئوندەرير
هر گول گئرور ، دەرىب سىزە گئوندەرير
سۆز لروزى هي ائندرير ، دئوندەرير
سنله «سُليمان رُستمى» ياد ائدىر
بو شىوه يلە «شهر يار» ئى شاد ائدىر

آذر آيى ۱۳۴۶

«تمَّدون» گۈزى گئرۈم كوراولسون
آغزىنداكى شىرىن شربىت ، شور او لسون
بالدا يىشە زەھر او لسون ، چور او لسون
آغزىمېزىن دادىن قاپىب آپاردى
أور كلىرى چكىپ كۇكىن قوپاردى

گاه عَربى ، گاه عَجمى كىشلەسىن
هي بو اونى ، هي او بونى دىشلەسىن
اربابلارين كرخاناسى ايشلەسىن
ايندى داخى ملتلرده آيلىپ
آغىز لارين دىشلىرى دە سايلىپ

قارداشیم سلیمان رستمه

گونچیرتلادى گۆزقاماشدى آراز منه خوسانلاشدى
 عشقىم آياق يالين قاشدى سىسىن گلسىن سلیمانىم
 سنه قىربان منىم جانىم
 من ئولموشم ، آغلىان يوخ گۆزلىرىمى بااغلىان يوخ
 بير او دياخىب داغلىان يوخ سوبوق بىزى كېرىدىدى
 شاختا بىزى قورودوبىدى
 نەقىمىزى باسىدىرىر لار مەلتەقان قوسدۇرور لار
 بىر عەدەنە قىسىدىرىر لار قالان قالىر ، آج به سو سور
 جوان ايسە آجدى ، سو سوز
 قىرخايلىدى كى دوستاغام من قاراalar ايچرە آ GAM من
 دئىيرسن بىس كى ساغام من ؟ باغير مادان ايش قورتولوب
 بوغاز ، باغير ساق بىرتىلىپ
 بىز ملتىن وار هاراسى ؟ هاردان ساغالسىن ياراسى
 ئوز شىطانى ، ئوز بالاسى اونا دئىير : قاج چاپارى !
 بونا دئىير : وورشكارى !
 بىر آل سلاح ، بىر آل يالين بىرى تونوك ، بىرى قالىن
 دئىير كى : حققىزى آلين ! آمما هانسى كۈمك ايله
 يشىك او لور دئىك ايله ؟
 ملت يىخان ئوز قالاسى سرباز كىمدى ئوز بالاسى
 ئوز قانىدى ، ئوز جولاسى نىتجە دئىيم : چال چاتلاسىن
 قووخ كىمى وور پارتلاسىن
 بئيوك باشلارد تقصىر كار كىچىك باشدا نە تقصىر وار

قارداشیم سلیمان رستمه

شهر يار بو شعرىن بازەسىنە دئىير : « انقلابىن او للرى ايدى ، خلق .
 آمانسىز جاسينا قىرىلىرىدى ، امام خمينى ده هله گلېب چىخمامىشدى ، كى سلیمان
 رستمن دير منظوم مكتوب گلدى ، او منه يازمىشدى :
 (شهر يار ! بىس سن هاراداسان ؟ نىه سىسىن گلەمير ؟ نىه بىر سۆز دئەمير سن ؟)
 بو سۆز منه تأثير ائله يېب ، بو شعرى كى :

آر پاچايى آشدى ، داشدى سئل سارانى گۇندى قاشدى
 آهنگىنەدە يازدىم و سلیمان رستمه گۇندىرىدىم ».
 شهر يار بو شعرده قەرمەن خلقىن انقلابىنا اشارە ائدىر ، وجىدە گلەر ،
 شوق ياشالارىن أوزە تۆكۈر ، لا كىن يېتىنەدە خىمال ائدىر كى شايد بو انقلابدا
 بىر او يون اولسۇن و بىر بىلە شەھىدلارىن قانى هدرە كەتسىن ، يېتىنەدە زىندانىلار
 قەھرمان و قانى اىستى جوانلارلا دولسۇن ، اونلاردا « شريعتى » - « تختى »
 يوللارى يوللانسىنلار . ايندى همان شعرى كى « قارداشىم سلیمان رستمه »
 عنوانلى دير او خوبور سوز :

بير بالاجا هوس اولدى دئديم : دوروم يتنه يازيم
 يشنده بير قيير قازيم
 هردن بئله ، سَسَين گلسين گُوزوموزون ياشين سيلسين
 منيمده بير أوزوم گولسون هاچان سنى گوره بىللە ؟
 قول بويۇوا ھۆرە بىللە ؟
 قارداشلارين گُوزوندن اوپ «بختيار» ين أوزوندن اوپ
 «صەمد» ين دە سۈزۈندەن اوپ مندە تَكِم سىزە قربان
 تك جانىم ھاموزا قربان

يشنه ارتش دوراها وار ملىتىنده ايشى - ايش دى
 يوخسا دوا «مرگمۇش» دى
 ملىته وارمى فايىداسى ؟ هرقاب سينير ئۆز بايىداسى
 بو شىطانىن ئۆز قايىداسى «دَدَم منه كور دئېيدى»
 «ھر گلەنى وور دئېيدى»
 قورخوم بودى ، اویون اولا ملت يېئنە قويىسون اولا ؟
 كىيىدى بىزە بويۇن اولا كى قوردى بىز قووا بىلە كە
 قوردون شىرىن سووابىلە كە
 آمما بىزىم مُجاهىدلر هر بىرى ، مىن جانادە گر توپا - تانكا باخار مىگر ؟ قان - قان دئىيرە ياخىر ماسى
 آجىقلى بىر شەر بىلاسى
 كۆمكىلە سەن گىڭىر «ماها» بىزە كۆمك يوخدور داها
 بىزىمكى قالميش آللەما شىطانقولى ايمىش شاھمىز
 بىزىمىدە وار آللەھىز
 بىز بىر درىيا قان وئرمىشىك زندانلاردا جان وئرمىشىك
 قىرخ نسلى قربان وئرمىشىك «شَرِيعتى» تك انسانلار
 «تختى» كىمى پەلۋانلار
 بىز اعتصاب ائتدىك تمام الى يسالىن ائتدىك قىام
 قويۇن گللىرى «نايب امام» جەhad دئسە دارتىلارىق
 قىرىلساقدا قورتۇلارىق
 باشلارا سوورولوب سامان گۈزلىرى دولدوروب دومان
 ياعلى ! ياصاحب زمان ! دادا چاتون ، كى داردايىق
 قىشىدى، كولكىدى، قاردايىق
 سَسَين منه نفس اولدى قىير منه قفس اولدى

قارداشیم شهريارا ایکینجی مكتوب

ائشیدیب سَسینی عزیز شهريار
نه قَدَهْ سُؤیندی بو دوغما ديار
بیرده قبول ائله او دلار يوردوندان
سنە چو خلى - چو خلى سلامیمز وار

نه او لار او زونو گؤرە بيلشيديم
چىچكىلدن چلنگك هؤرە بيلشيديم
خزر ساحلى نين ، محبّتىنى
سنە بوسەلر لە وئرە بيلشيديم

خوش نغمەلر ايچون جورە سلزييتدان
بولبول شورا گلسىن خوش آوازىندان
ايستەرم درەسن ، سعادەت گولو
حيات باغچاسىندان امل يازىندان

باھاردا گولدهر کى عطيرلى او لسوں
رنگى الوان ، ئوزو چتىرىلى او لسوں
ياشادار شاعرى خلق محبّتى
او گر كە هرزمان خاطيرلى او لسوں

جان قۇربان وطنە ، جان قۇربان ائله
اونون شوقىلە من گلېرم ديلە

قارداشیم شهريارا ایکینجی مكتوب

ئىچە كى قىباقلاردا قىد او لوندو ، محمد راحيم باكى شاعر لرىندىن ،
شهريارا منظوم بىر مكتوب يازدى ، و شهريار اونا جواب وئردى ، و بوجواب
اونون آرتىق شهرتىنە سبب او لدو .

شهريارا ئۆزو دئەيشكەن : محمد راحيم ائله ده قدرتلى شاعر دە گىلدى ،
شهريارىن شعرى اونو شهرت سەمندىنە مىندىرىدى ، و دىنابە تائىتىرىدى .
راحيم ایکینجى مكتوبى شهريارا گۈندردى ، او بونظوم مكتوبوندا
شهرياري گۈرۈش ائتمك آرزو سىلە قارشىلايىر ، اونو « ایکینجى ساوالان »
آدلاندىرىپ ، باكى يە گىشىنە قىلمارىنە قوربان كىسيپ ، يو للارىنا گول دوزمگى
ديلە بىر .

محمد راحيمىن بى شعرى « مربع قوشما » دىرى كى ضعيف او لدو غوندا
يېنەدە احساسلى و مضمونلى دىرى . محمد راحيمىن بى آرزو لارى بېرە وئرمەدى
چون نە شهريار باكى يە گىشىنە و نە محمد راحيم دىرى قالدى كى شهرياري
گۈرسىن . افسوس كى دىنالىن قويروغۇ او زون و بىشىن آرزو لارى نىن قويروغۇ
دنىيادەن دە او زون دىرى .

ايىدى محمد راحيم رحمتلى نىن « قارداشیم شهريارا ایکینجى مكتوب »
عنوانلى شعرىن او خويوردسىز .

وطن گولزارینا چیخان ، آبولبول !
منیم عشقیمی ثوت بیر قیزیل گوله

دیللرین ازبری ، دنیا وقاری
نمایم - فضولوم - شهرياریم وار

سازدا دهرين فيکير ، معنا ياراداق
گؤنلده صاف امل سودا ياراداق
سیزای يئر اوزونون صاف انسانلاري
قان - قارادان اوزاق ، دنیا ياراداق

شهریار چال يشنه سؤزون تارینى
اثللر اوزون زامان دادسین بارینى
بختیار دئیرلر او شاعره کى -
يازير وطنی نین آرزولارینى

صنعتی آنلايان بيلير من كيمىم
صدفلی سازدا کىي اينجه بير سىمم
خزر ساحليندە گلدىم دنيايا
شهریار قارداشى مەدد راحيم

معنوی بال - شکر - نابات ايستهرم
محبت آدينا سوقات ايستهرم
من انسانلار ايچون ، محنتدن اوzac
نووراغى پوزولماز حيات ايستهرم

شهریار ! بيرده قوى سنه جان دئيمىم
ائىل ايچون يانمىسان ، يشنه ، يان دئيمىم
احتشاملا داييان ، خلقه آرخا اول
من سنه ايكىنجى ساوالان دئيمىم

دئيمىم منه سيز بير باغ گؤنلدهرين
بىرجه ياشىل بوداق ، يارپاق گؤنلدهرين
تبرىزدن بويانا گلهن تاپىلسا
منه بىرجه آووج تورپاق گؤنلدهرين

كوربانلار كسىرم ، باكى يە گلسن
نانهتك اسهرم ، باكى يە گلسن
جارچىكىپ عالمه خبر وئەرم
بونا تله سەرم ، باكى يە گلسن

دېلىنە خور باخان ، بير در بدر دير
نىتى معناسىز ، فكرى هدر دير
آذرى دېلىنە يازدىغىن ايچون
سنه محبىتىم ، دريا قىدر دير

دئمه کى شاعرىن مطلبى يوخدير
بو سؤزو آچماغان سببى يوخدير
تبرىزىن نه ايچون آگاه ايلەين -
ئوز آنادېلىنە مكتبى يوخدير ؟

ياغى بىلمەمير مى ئوز ديارىم وار
ئوز دېلىم ، ئوز حكموم ، اختيارىم وار

شهریارین جوابی

ایگیت لریوردی قفقازیم ، سنه مندن سلام اولسون
سینین عشقوندن ایراندا ، هنوز صبری تالان واردیر
آنام تبریز منه گهواره سویلردی : یاوروم بیل !

سینین قالمیش اوتایدا ، خاللی تئللى بیرخالان واردیر
بو دنیاده اوغول ، عشق اهلینه ، کفر اهلی دوشمان دیر
بیر آللله جان وئرسه ، مینده بیزدن جان آلان واردیر
اونى بیزدن آیردی روزگارین ساز ناسازی
اونونچون سیزلارام ، هریشدە گئورسم ساز چالان واردیر
آراز دوشمان الیندە بیر قلیج تک اورتانی کسىدى
اونون ائولادى وارسابیل سنى ياده سالان واردیر

□ □

منى باشدان چیخارماق چین ، یاراما زلاردا سویلردی :
سۆزه چوخ اعتبار ائتمەکى دوز واردیر ، يالان واردیر
بوی آتدیم ، آختاریب تاپدیم ، نه حاصل گىتمگە گئوردم
آرامىزدا يولى باغلى ، قارانلىق بير دالان واردیر
بىزى کفر اهلی اىسترسه ، يو كون چاتماق اىچون اىستەر
بىزه بونلاردان آرتىق قالسا ، بېرىرىتىخ پالان واردیر
اوگونكى راحىمین مكتوبى گلدى چاتدى ، باحدىم كى
آنام قانىلە قلبى چىرپىنانلاردان قالان واردیر
دaha حىدر بابانىن نعرەسىن قايتار ما دان گئوردم
اوتايدا سينەلرده سانكى مين لر ساوالان واردیر
أوركە قانىلە مندە يازدىم آى نازلى آنام قفقاز
سینىن ده « شهریار » ين تک بو تايىدا بير بالان واردیر

او تايىدان گلنە

۳۵ ايل غربت ولايته باش آپاران « دكتر غلامحسين بىگىدى » ئۇز دوغما دىيارينا قىيىدىب ، شهرىارلا گئوروش ائلهدى ، او ، شهرىارلا گئوروش ائدنده ، ئۇز دىدارين بىلە شرح ائدىر :
« ... شمالى آذربايجانلىرارين استادا اولان حدودسىز ارادت ، اخلاص ، اشتىاقلارينى چاتدىردىم سلاملارىنى يئتىرىدىم . استقاد اونلاردان قىددانلىق ائدىب ، ئۆزۈنۈن مشهور ودەرىن معنالى (بىزلىرى لاب قان بير - دىل بير قارداشىق) مصراعىنى اوخويوب ، آرازىن اوتايندا كىلارين دىدار و زيارتىنە اولان حدودسىز اشتىاقىندان دانىشىدى . بو اوچو - بوجاغى گئورونمهين آيرىليقدان و ئۇز درين كدر و المىنى بىلدىردى .

شهرىار بىگىدى نىن دىدارىندان خوشحال اولسوب « او تايىدان گلنە » عنوانلى شعرىن اونما حصىر ائدىر . شاعرىن احساسىن و خوشحالىيغىن بو شعردە دوشونمك اولار :

او تاییدان-گلنە

وطندن آیرى دوشن ائولاديم ! قايىت وطنە !
قايىت كى ، كۆز يولا تىكىميش آنان قايىتدى سنه
آنان سنى ايتيرىب ، آختارىب ، يىشە تاپدى
دئىير : « بالاساييق اول تاپدىغىن ايتيرىمە يىشە »
جواهرى اىتهنىن دردىنى ، كىيمە دئىهسە ؟
يىشە تاپىلسا ، دئىين بىس ، جواهرى اىته
خزاندا او قارايىل بلبلە دئى : « قوىڭىت ! »
كىل ايلە قالدى كۆرۈش ، ئولمەسىك كۆى اوت بىتنە
كۆى اوت بىتىب ، كىل آچىپ ، ياز كىلىپ ، او خور قازالاق
قىشى چىخاردىب او شاقلاڭ ، قاچىر لاچاى - چىمنە
سەنин تانىشلارىوين چوخلارى قاباقدا كىدىب
دالى قالان ائله بىر تىكىجە مۇحصردى منه
كىل اكمەدن قوجا باغان ! بو كولسە بىل ، نەغمون ؟
دالىنجا رەحمت او خۇمەلار ، بو كىللەرى اكتە .
منىمە قىرىمىي بىل ، كۆل باشىن تىكان ساخلاڭ
جانىندا ، تادىرى سەاحتىاجى وار بىندە
آدىن نە قويىسا قويىوب ، شىطان اصل دىر بوكىدە
« سادىسمى » وار ، نە سەنە رەحمى وار او نون ، نە منه *
اجىنە تىك تمىز ، انسانلارى كىسيپ ، بېچىدى
بىزىم جىزىرەمېزى ، قويىدى خالىي از سكىنە
او آللەھىن دانىب ، ئوز نفسيئە تەرەممى يوخ
دئىن دە بونەدى او غلۇم ؟ دئىير : « عەمى سەنەنە ! »
او تايىلى سىز ، سىز اولان يېرە « شهرىyar » غۇلى
او خونسادا ، ائله بىل مشكى يو للوسان ختنە

* بوسىمبولىك شعردە كىچىن رۇمىن ماھىتىن طنز فورماسىندا ترسىم ائدىر .

كَرْجَ خاطرەسى

شهرىyar ، ائودە او تىوروب ئوز عالمىنده النفس و آفاقى سىئر ائدىر .
استاد بۇ اعتماكىفي كىرىب - دولانماقدان ياخشى بىلير ، اونسا كۆرە ئوز دوغما
دىيارىندان ، دىكىر شهر لە مسافرتى خوشلاما يير . آمما نىچە ئىل بوندان اول
ئوز فتامىلى ، علی آقا آدىندا شخصە « كرج » دە قوناق اولور . علی آقانىن
كىرجىدە اولان ائوی كى داغىن ئەورۇنە دايىانىب و شاعرانە منظەرە يىارادىب
شهرىارىن اورە كېتىر ، اونا كۆرە بېلە بىر ائر يارادىر .
او ، بۇ ائوين پىجرە سىنەن اولو داغلارا باخار كىن « حىدىر بابا » داغىن
خاطر لا يير ، واوندا كېچىر تىدىگى گىچ چاغلارىن خىابانى سالىر . بۇ منظرە دەن
جوانلىق اوندا تازادان پۇھەرە ئېرىر ، چونكى بوداغدان حىدىر بايانىن اىين آلىر .
برا بىرە يازىلان شعر ، بۇ قۇنالخليقىن و بۇ ائوين تأشىرىندا يازىلىپ ،
اي كاش شهرىyar ھەمىشە مسافرت اندىدى و بېلە شاه ائرلىر بۇ مسافرت لەرىن
ائرىندا يارادىدى :

کَرْجَ خاطرھسی

آى - گونش لر او توراغیندا ياتاق ايله ميسن
بوردا بير چشمەدە تاپ قوي باخا حيدر بابا يا
بىلمىرم ھانسى گۆزى ، داشلى بولاغ ايله ميسن ؟
چو خلى كىندائۇلرى باخسان قاراپالچىقىدى ، سوواق
بوردا سن كىند ائتونىنى ، بير آغ او تاق ايله ميسن
« جمiele عَمَقِيزِي » نين ايگنهسى ساپلاندى ، دئدىم
كَنْدىدِي ده تهرانا ييرتىقجا ، ياماق ايله ميسن
« سعيد » ين عكسينى گۈرددوم ، نه گۈزل او غلان دى ؟
گۈرۈم انشاء الله اونى ، بارلى بوداغ ايله ميسن
« مير ابوالفضل » منى بيرده گىتىرنىز بورا يا
گۈردىكى ، سن منى آرتىقجا قوناق ايله ميسن
« شەريار » سىنە جوانلىق تازادان پۇھەرە وئرير
يو خسما حيدر بابانى ، بوردا سوراخ ايله ميسن

* دىرناقلار اىچىنلە يازىلان آدلار ، شەريار ين فامىل لرىندىن دىلر .

سن (على) ياخشى بوداغدا او توراق ايله ميسن
شەرى ، دىنيانى ، عَلَى تِكَ سە طلاق ايله ميسن
أوره گىننە اكىلىپ ياخشى توڭل تو خومى
ياخشى بىتدىكىجهدە سن ياخشى آلاق ايله ميسن
آل - قولون وار ، كى تِكَ اللَّى ، بوداغىن بؤپىرونەدە
بو سىاق بير آوادانلىق آل - آياق ايله ميسن
غىرتىن داغ كىمى دى ، داغ - داغا البت دايانتار
سندە داغلار كىمى ، داغلاردى ياكى دايانتار
آچىلىپ بوردا اُفق ، داغ دى ، آغا شىدى ، باغ دى
داغا دىر سكلەنېب ، او منظرى باغ ايله ميسن
بىر غورووار بىر فاغىر خلقىدە بىر استغنا
سانكى فرعون لرىن قصرىنى لاغ ايله ميسن
بو قالا - قاللى شەردىن چىكىلىپىن قىراغا
نازلى « مَعَصُومَةٌ » نى گۈزلەردىن ايراغ ايله ميسن
بو صفالى كومادان ، كندىمىزىن ايشىسى گلىپ
منىدە بىر قوجا و قىميده داماڭ ايله ميسن
كۆچدوروبىن ائله بىل تهرانا ، حيدر بابانى
« نَنَه قِيزِ » - « عَمَقِيزِي » نين سن او زون آغ ايله ميسن
نَنَه قِيز عَمَقِيزى نين بوردا جمالى گۈرۈنور
لالەن قىز لارا ياندىقجا ياناق ايله ميسن
كىتىچەلر صُبَحَه كىمى بوردا چىراقلار سۇنمىر
آىي - اولدوزلارى يوزشانلى چىراڭ ايله ميسن
ذوقدىن بىلمىر آدام ، بوردا ياتا ، او ردا ياتا ؟

فخریه ئولومى

سعیدین واي سسی گلدى ، او جاق سئندى ، چيراغ ئولدى
بىزىم فخرىه ميز ئولسى ، چمنلىر سولدى ، باغ ئولدى
سعيدا گلنجه لر قورموش ، بو شەھەر دىل - داماغ وئرمىش
سعيد ئولسى دئىين اگلنجه كؤچدى ، دل - داماغ ئولدى
سعیدىن ختمىنه گشتىك ، بو آسانلىقداکى او لماز
دېزىمده قوتىم قورتاردى ، ال ياتدى ، اياق ئولدى
او بىر اوغلانىدى ، ياس مجلسىنىدە وارد او لسايدى
كۈرردىن طوى دوتولدى ، گوللار آچدى ، قاش - قاباغ ئولدى
بىزى بىر عمر گولدوردى ، دۇنوب آخىردا آغلاتدى
دئىين گۆزلر سولانسىن ، با Gimiz يانلى ، بولاغ ئولدى
كۈزۈم قالمىشىدى يوللارداكى ، بىر گلسىن اوزۇم گولسون
قارا بختىم كتاب آچجاق ، قره كۈررسىنى ، آغ ئولدى
سعیدىن غصەسى ياددان چىخارتدى هرنە ماقا وار
بو درد و داغ گلچىك هرنە وارسا درد و داغ ئولدى
بو ايل بىز انتظاردا يدوق كى تېرىزە قوناخ گلسىن
خبر گلدى كى : قىزلارون قراگىئىسىن ، قوناغ ئولدى !
هنرمند ئولمە مىش بىر باخ هنر باغىندا طوفان دور
آغاچلارسىندى ، ياپراخلاس سارالدى ، قول - بوتاغ ئولدى
نه تك تېرىزىن ، آذربايچانىن فخرى (فخرىه)
گىشىپ ئىلدىن اوزاق دوشدى ، عزيزلىردىن ايراغ ئولدى
گلن او لسايدى نهراندان ، گلردى سىن - سوراغ اوندان
داخى بوندان سورا او ماما ، كى سس ياتدى ، سوراغ ئولدى
بىزى باش سىز قويوب گىتىدون ئىتىرلىر يار و يولداشلار :

« سعید آقا فخرىه » آذربايچانىن صنعتكار وطنز دئىين شخصىيت لرىندىن
ايدى كى بىر مدت تهراندا او توراق ائله مىشىدى ، و هر ايل ياي وقتى تېرىزە
گلپىر هرشىئىدن اول استاد شهر يارىن گۈرۈشۈنە گىشىرىدى و نىچە گون اونا قوناق
اولاрадى .

1348 ده ياي فصلى چاتمىشىدى ، استاد شهر يار ، خانواده سىلە سعید
فخرىه نىن يولون گۈزلە بىردى . ائل مىلەن دەمىشلىرى كى « سن سايدوغۇنوساى ،
كۈر فلڭى نە سايرىر » ، سعید فخرىه ئۆز اوغلو ايلە تهراندان تېرىزە گلىپە لەكىن
 يولدا دىكىر ماشىن ايلە تصادف ائدىر وئولور .

بو گوئىلار شهر يارىن طبىعى تېبل لشمىشىدى و شعر يازما بىلمە بىردى و
دېبىرىدى : منيم شعر الهايمىي مەندن آليپلار ، دأھىا شعر پريسى اونون حضورىنە
گلپىر . استادىن عيساىلى (رحمتلىي عزىزە خانام) كوچەدە فخرىه نىن تصادف
ائدىب ئولمەسىن ائشىدىر ، و شهر يارا جىريانى تعرىف ائلىپر .
شهر يار پريشان او لوپ دوستۇنۇن ئولوموندە قان ياش تؤ كوب آللەدان
ايستىر كى شعر الهايمىي اونا قىئىمىرىسىن كى دوستلۇق وظىفەسىن شعر يازما باغىنان
يېرىنە گىزىرسىن .

شهر يارىن دعاسى مستجاب او لوپ شعر ياغىش كېمى گۈيلەن تو كولور ،
و استاد دېبىرىدى : مداد - كاغاذى حاضر لاينجا نىچە بىت شعر گلپىر كىچىدى و
خاطردىن چىخىدى .
... و بو شعرى هنرمند و مجلسىن گرم ائلەن سعید آقا فخرىه نىن ئولوموندە
يازىپ .

نیه بو بی وفا چیخدی؟ نیه بیزدن قابا غ ئولدى؟
سَنَه ئولمك ياراشمیر، خلقى آغلاتما، ديريل قوى گل
گئراخ بيردن گنه گولمك ديريلدى، آغلاماغ ئولدى
من ئولمودوم نېچە ايلىر بوبى، سَن ساغدىن امما
أوزومده قالمىشام حيران، ئولن دير چىلدى، ساغ ئولدى
لطایف سوپىلەمك فىنىندى ايندى بير نبوغ ايتدى
محافل گۈرمىلاخ صنعتىندىن بير او جاغ ئولدى
اوجور كىرىپىن مهارت بىرده دوغماز، بىرده دوغرو لماز
قَمَه - قَدَارَه قطلندي، قىلىج سىنىدى، پىچاق ئولدى
طبيعت كؤچدى سىنله « شەريار » ين داغلى طبىعىندى
دومان قاوزاندى، جَنَگَل ايتدى، دريا باتدى، داغ ئولدى

غم باسدي قلپانيمي !

اوستاد شهریار اسلامی انقلاب ثمره چاتاندان صونرا ، آیدین دیل و آزاد طبع له اجتماعاعی - طنزی شعرلر یازیب کی بیر - بیرینسلن اوستون و گؤزل دیر .

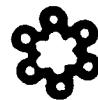
اساساً شهریارین ایسته رفارسجا، ایسته ر تور کجه بوتون شعر لرینده
ملاحت و طنز وار کی ئوز گه شاعر لره ممکن ده گیل و طنز لری او لدو قجاده رین
و احساسلى دير :

روبرودا «غم باسدی قلیانیمه» شعرین او خویورسوز، بو شعر لری استاد ئوزو بیر تلویویزیونی گۆر و شدە گۆرنلر ایچون او خودو، و خاقنده ائله تماشیر با غیشلادی کې، سحر او نو هامواز بىردىن او خویور دیلار.

بوردا ، نازلی یار - مریم - شهرزاد آدلاری گلیب کی « نازلی یار » استادین ٿولن عیسائی عزیزه خانم و « مریم و شهرزاد » دا شاعرین بیرون جوں فیز لاری بن آدی دپر :

غۇم باسدى قلىانىمى

قىشىن قره قىيىدى ، آلىب منىم جانىمى خورتدان دئىيب قوجالىق ، كسىب منىم يانىمى بوسىگاردا زەللى تك ، دوشوب منىم جانىما دوداق - دوداقه قويوب ، سورور منىم قانىمى سازاق سازىن قوراراق ، قولاخدى سانكى بورور چىكىپ دى اىپلىكىمى ، قىرىپىدى قىطانىمى يىشە قىشىن قوشونى ، پايىز مارشىن چالاراق كىرىدىدە وارسا بىچەر ، لالەمى ، رىحانىمى « اوشودوم ، ها اوشودوم ! » دئىير ، منىم دردىمى كورسو تووين ايتىرىپ ، آخтарىر درمانىمى پايىز لامىش زەمى يەم ، وریان منه نەگەر ك دۇنر كە دۇندرەجىك ، دۇندىكچە وریانىمى قوى چالخاسىن بىزى بو ، زمانە ئىھەر كىيمى منىم سودوم چورويوب ، تورشاتىسىن عىرانيمى دئىهر دىلىم ، قلمىم ، اىشدن سالان منىدە اىشدن سالىپ ايتىرىپ پاك آدىمى - سانىمى حىدرىبا با يولى تك ، يول باغلانىپ اوزو مە آوجى فلك آولاپىب ، سورو يىلە حئيرانىمى نازلى يارىم گىئىدەلى ، سۈنوب منىم چىرا غىيم خانوار سادانەكارى ، ائوبىن كى يوخ خانىمى « مرىم » كۈچوب گىئىدىن « شەھرزاد » يەمدا گىئىر فلك ئىمدىن آلىر ، دررىمى - مرجانىمى يىشىم تك أوز - گۆزومى نېيت باسيب ، باساجاق

يامان قارىشدىر اجاجق ، سَلْقَمَهْمِي ، سَهْمَانِيَّمِي
نه دىزواركى سورونوم ، نه أوزواركى قايدىم
نه يو كى قالىب ، نه يابى ، سوپى بلا كروانىمى
ائىلدىن منى قوجالىق ، آزقىن سالىب ، سالاجاق
ايتىرىدى تېرىزىمى ، او دوزدى تېرانيمى
بىزىم چايخانامىزدا ، تؤكىنده چاي قوناغا
دولدوردى زىداداب ايلە ، منىم دە فنجانىمى
قلىانلا « شەھريار » يەم غمى قالدىر باقالىم
مندە خورولدادىرام ، غۇم باسدى قلىانىمى

قاچاق نبی

دورقفس قاپوسین بير آچاق نبی قوشولاق قوشلارا، بير اوچاق، نبی

«قا زاما ت» ايستى دى ياتا بىلىميسن آناسالار بىشىگىن ساتابىلىميسن
ئوز آتا يوردونى ، آتا بىلىميسن غيرتىن قۇبانى آى قوچاق نبى

اون بشش ايل ، گا وورىن ظلمونه دؤزدون
هر نقشه چىكدىسە ، نقشهسىن پوزدون
شىمىدى كى ، او بادان - ائلدن ال او زدون
غم يو كون چاتمىشام ، دور كۈچاق نبى

دۇرت بير يانىمىزى سالداتلار آلدى
قلعەلر او جالدى ، قارانلىق سالدى
زندانىن أىشيق سىز ، گونش سىز قالدى
ھەتىن او جا دىر ، دام آلچاق ، نبى

بىر كسون قالمىوب ، يار ويولداشدان
قالسادا فايشا دىر ، قالماز او بىناشдан
گىچەلى آچمالى ، بوداغ بىر داشدان
زندانى قازمىشام ، دور قاچاق ، نبى

دئدىن بىس ، وطنده ، سابق وطن دى ؟
گوردىن كى دوستون يوخ ، هېسى دشمن دى
وطندىن قالان ، بىر قورى كۈشىن دى
اونداندا ، واز كىچاق ، ال چڭاخ نبى

قاچاق نبى

استاد شهرىار ، بومىدىنە وطنە گىلدى ، كى دوستلار يىلە بىر لىكىدە ياشاسىن
و قالان ماجرىلى عمرىن اوز دوغما دىياريندا باشا آپاسىن . لاكن روز گار
نامساعد او لىدى ، دوستلار و فاسىز چىخىدلار ، و بىرلىك شاعرىن ظريف و
نا آرام روحون سىخىدى .

استاد شهرىار چوخ مكافىلە بىر كىچىك حياط آلدى كى شاعرىن قىلى
كىمىسى دار اىسىدى هله بىر ائوي ئوزىنە بىر پناھگاه بىلەپ ، خوشودى ، آمما
فلكلەن جور و ستمى باشا گامە مىشىلى ، همسا ياسى ئوز عمارتىن او جالتى ،
ائلە گۆۋە قالدىرىدى كى ، شهرىارين ائويىنە بىر دەزه دە گون أىشىغى دوشموردى .
اينلى استاد شهرىار ئوزۇن بىر قلعە اىچىنلە زىندانى بىلەپ دى حتى
فارسجا بىر غزل يازمىشىلى كى اوندا بىلە اشارە او لمۇشىدى :

متاب از روزن اى ماھ شب افروزم ، چە اصرارى
كە شمع كىشتەام يىنى ، و زىندان غم افزا را
مقابىلە يازىيان شعردە كى قوشما صورتىنەدى ، بىر مسئلەنىن تائىرى
آلتىندا يازىلەپ . شاعر «قاچاق نبى» نى بەنانە قرار وئرىپ اونون «قا زاما تا»
كىتەمىسىلە ، ئوز ائويىنە زىندانى او لماسىن او لچور . همان شعر «قاچاق نبى»
عنوانىندا دى كى او خويور سىنر :

چو للرده

چكمىشدىم ، وطن ذلتىن گزيمىش ئوزوندە چكىم غربتىن*

قىرىرام وطنين اىپىن ، الفتىن جىگردن آيرىلمىر بىرپىچاق ، نبى

وطندن دويموشام ، منى قيناما

تىلىنىدىن قوى قىرىم بىرساچاق ، نبى

هارالى اولمالى ؟ بئله بىلە دىك

قانلارين لَكَه سين سىلە بىلە دىك

بىزدە بىر بويانا گله بىلە دىك آرازىن سويوندان بىرايچاق نبى

عزىزە

دوستلارىن نقاضاسى، آشنالىرين اصرارى شهرىيارى وظيفه لى ائدىرىكى،
تېرىزىن تەھرانا گىتسىن و بىر مدت دە مرکزدە قالسىن .

تقاصلار ، اصرارلار ئوز ايشين گئورۇر ، استادىن ظريف روحوندا
تائىر باغىشلايىر ۱۳۵۵ دە تەھرانا گىدىر ، بىر آپارتمان داڭى ، دكتىر هىمائى
جنبالارى اوونون اىچون اجاره ائلە مىشىدى او توراف ائلە بىر .

شهرىyarىن عىالى بىر ماسفترە ائلە رغبت گؤسترمىرىدى ، لاكن دئىير لر
« تورپاق آدامى چىك ، آپارار » چارە سىز استادىن عىالى « عزىزە خانم »
داشاعر لە بىرلىكىدە اوردا ياشايىر .

ھەلە اوقدىر چكمىرى كى عزىزە خانم سكتە ائلىر ، و بومرض ايلە دىيادن
گۈز يوموب استادىن، وبالالازى نىن گۈزۈن آغلار قوبور . شهرىyarىن تەھاندان
ايىكى بئيووك و آجي خاطرهسى واركى خاطرلاياندا دردو كدر بوتون وجودىن
چوقاىير . اولنجى سى: ئوز ايلك عشقىن الدن وئرمىگى . اىكىنجى سى: عزىزەنин
ئولەمىسى كى استادىن اميد دامارلارىن قىرىپ محو ائليەن بىر ماجرا ايدى .

« عزىزە » شعرى ئوز عىالى نىن ئولومى تأثيريندە يازىپ كى حتماً
حساس اور كىلە تأثير ائده جىك ، و ايندى او شعرى او خويورسوز :

* بو پارچا بئلەدە يازىلمىشدىر :

گلمىشدىم وطنين ائدىم خەمدەتىن اوزوندە دە چكدىم غەلەي غربتىن
قىرىرام اوركىدىن وطن الفتىن جىگرە باغلىسا ، بىر پىچاق نبى

خزیزه

گؤز سکوت ابدله ياتميشهدى
او آلا گؤز اويانمادى ، كى منيم
بعختىمىي مين كرە او ياتميشهدى
داها كېپرىيڭ لرون اولوب نشر
يارامىن كۈزمەسىن قاناتميشهدى
سن ، نه ياخشى ئاشىتمەدون ، بالالار
آنواى نالھسىن او جاتميشهدى
سنى وئردىم « بهشت زھرا يە »
منه مولا الين اوزاتميشهدى
أوره گى دوغرانان آنان مەلھدى
دنيا زھرين اونا يالاتميشهدى
سن باھار ائتدىگۈن چەمندە ، خزان
ھرنە گل - غنچە وار سوزاتميشهدى
نه يامان يىرددە كۈچدى كروانمىز ؟
نه يېيىن يو ك - يايپىندا چاتميشهدى
قىرخاسن يىتمەدون ، جوان گىندۇن
من گىندىدەم كى يىددىم آتاميشهدى
قوجا و قىيمىدە بو قارا بختىم
منى قول تك بلايه ساتميشهدى

نه ظريف بير گلىن عزيزه سنى
منه لايق تارى ياراتميشهدى
بير ظريف روّحە ، بير ظريف جسمى
ازدواج قدرتىلە قاتميشهدى
عشقمىن بىلبى ، سنى دوتموش
ھرنە دىنفادە گل وار ، آتاميشهدى
سانكى دوستاق اىكىن من آزاددەم
ائىلە عشقۇن منى ياهاتميشهدى
سۋىيدو گىم سانكى هم نفَس اولالى
قىسىمدىن منى چېخار تىمىشىدى
جىنت ائتمىش منيم جەھنمى مى
يانماسىن ، ياخماسىن آزا تىمىشىدى
قاراگون قارقاسى قوناندا ، منيم
آغ گونوم وارىسادا ، قاراتمىشىدى
آدى باتمىش اجل گلننده بىزە
من آيىم چىخى ، گوندە باتمىشىدى
سارايب گون ، شافا خادا قان چناغىن
قور خودان تىترە يىب ، جالاتمىشىدى
قارا بايقوش ، چالاندا ، آق قوشومى
زعفران تك منى ساراتمىشىدى
گور قضا ئوز يولون گىئىدن وقته
چاره نىن يوللارين داراتمىشىدى
نه قىدر اوغдум آچىمادىن گۈزى يوى

آمان آللاه یئنه شیطان گلیب ایمان آپارا
 قورویون ، قویمایون ایمانوزی شیطان آپارا
 منیم ، انسانلیغمین گئورنه حصاری یاوا دیر
 کی گونوز غول بیابان گلور ، انسان آپارا
 خرمی ساققیزا وئردىک نهیامان چرچی دیبو؟
 هی گلیر کنده بیزه درد وئره ، درمان آپارا
 چئور ک آلمیش الینه ، آج نئجه طاقت گتیسین؟
 ائله بیر یاز گئجه‌سی قیز گلیب ، اوغلان آپارا
 فانلى دیرناخلا ریلان «انگلیس» ال قاتدی بیزه
 بالخیسان «روس» دا آرازدان کئچیر ، ایران آپارا
 آرادان بیرده بیزی بؤاسه‌لر اربابلاریمیز
 قورخورام قویمیالار تبریزی ، تهران آپارا
 قارا طوفان کی داخی خلقله شو خلوق ائله‌مز
 سئل گر ک ائل داغیدا ، ائوییخا ، ایوان آپارا
 بوقارانلیق گئجه لردہ قاپوموز پیس دو گلور
 نه بیلیم ، بلکه اجل دیر ، دایانیب جان آپارا
 آناما سویله‌ین اوغلون بیخیلیب سنگرده
 (تئلرین باس یاراما ، قویما منی قان آپارا) *
 سلقه‌لی اوغرو تاپیلمیشسا بو باشسیز یئرده
 « شهریار » دانداگر ک بیر دولی دیوان آپارا

۱۳۲۰ ده روس قوشونی شمالدان ، انگلیس – امریکا قوشونی جنوب طرفیندن دفاع سیز ایران مملکتینه حمله ائادی ، و بو حمله‌دن مملکتین شیرازه‌سی بیزه – بیره د گلی . اوzman استاد شهریار تهران دا تحصیل ائله بیردی ، احساسلى شعرلر یازماغی له ، حساس اور کلرده کوچ ک سالمیشدی . دوزدیر کی بیر عده حسدلی فتنه کارچالیشیر دیلارکی آذربایجانین مقملدر شاعرین تحقیر ائله بیب اوتسو آلچاق نشان وئرسینلر ، لakan شهریارین طبعی نین قىدرتى وروانلىقى بو نقشدارى پوزوردى و گوندن – گونه شهرتى هریانا بیلیردی .

رقیب لر کی هریاندان چاره لری کسیلمیشدی آخرده بوقرارا گلدىلر کی شاعرین شعر مجموعه‌سین اوغرولا سینلار و بو ایشله موفق ده او لدولار . شاعرین کی بیر عمر زحمتی هدره گئتمیشدی ، گئجه – گوندوز نازاحت ایدی و بو شعری کی « ایمان مشتریسی » عنوانیندادی بوزمیندە یازیب دی :

* بو مصرع ئوزگه شاعردن دیر .

آللاه وعده‌سی!

عاقل اولوب ، عقل منی دانلادی
عاشق اولوب منه اونی دانلادیم

□ □ □

«الآتیب آللاه آته‌گین دوت» دئدی
گئور نشجه مشکل لری آسانلادیم
تهرانی ، دجال منه تبریز لسه‌دی
منده گلیب ، تبریزی تهرانلادیم !
قاب - قارا ظلمت گشجه‌نی سیز لا ییب
صبهه قدر سورساتی سهمانلادیم .
خلقی اویاتدیم بو سینیق قبله -
آللاه‌ا شیطانلاری ، شیطانلادیم
کفر ، مسلمانلاری کافر لسه‌دی
من ده دئدیم : کفری مسلمانلادیم !

□ □ □

شکر اولا ، من ایسته میشم ظلمدن -
بیر پارا ظالم‌لاری پشمانلادیم
باخ! که خوروز تک ، آچیلاندا سحر
منده آچیق سسله قوچاق بانلادیم

قوی بو انقلاب ، سئل کیمی آخسین ،
گئوی گورو لداسین ، ایلدیریم شاخسین .
مستضعفین قوی ، حقه چاتار کن ،
اسلام باید اقین ، داغلارا تاخسین .
مظلومون آهی ، قوی آلاوچکیب -
ظلمی ریشه‌دن ، باندیریب - یاخسین .
آللاه سفره‌سی ، آچیق اولارمی؟ ،
بیر عده یئسین ، بیر عده باخسین؟! .

صابرین خوروزی

صبح خیالیله خوروزلاندی کن
منده (هوپوپ) تک بیر آغیز بانلادیم
قالمادی سالم منه‌ده قول - قاناد
بانلاماساغین من ده دادین آنلادیم

□ □ □

جوچه لریم گلمه دیلر باغریما
آغیریمی آلدیم یانیما ، یانلادیم
باخ نشجه حیوان ائله‌بیرلار منی؟
من نشجه بو حیوانی ، انسانلادیم ?

□ □ □

اصلی - کرم شعرینه بیر حاشیه

« کرم دئیدر : من بیر سفیل صیادام »
 « هرمادرالا تور آتارام ، مار گلی »
 « بار باغی نین بلبل لری اوخیور »
 « بیز یم یوردا ، سپیره ده یوخ ، سار گلی »
 « اصلی - کرم داستانیدان »

(سالیسبوری) گن گلمه سه ، دار گلی .
 دولتلی به یاس دا گله اوینیار .
 بیز کاسیبا طوی گله ، آخسار گلی .
 غم یو کوندن ، کدخدانین حصه سی ،
 خردل اولی ، بیز یمکی خالوار گلی .
 کنده بیزی دؤیو لله بیر هاوار یوخ ،
 بیز بیر کلمه حق دانیشاق ، جار گلی .
 دار غاشاییر تلار بیزه سرکار چیخار ،
 دارد بیندن قورتولا ، سردار گلی .
 بوندان بله ، ئوز گه گؤرهم ، ئوز گهدن -
 منت چکیر . غیر تیمه عار گلی .
 ایشچی ، تویوق کسنده من باخانمam ،
 بیلعم نئجه اوره گیندن وار گلی ؟
 غمدن منیم ، بیر عینک وار گؤزو مده ،
 ایشیق - آیدین گون ، گؤزو مه تار گلی .
 عشقیم دوشوب یادیما ، گؤزلر داشار ،
 باهاردا سئل آتلانی - چایلار گلی .
 چوخ شاعرین طبیعی دونار بوز کیمی ،
 « شهریار » ین شعری ده ، قاینار گلی .

ائوده بیر ایل آه چکهرم ، خبر یوخ ،
 ائودن چیخام ، من اویانا ، بار گلی .
 تای - تو شلاریم ، چو له چیخا ، گون چیخار ،
 من چیخاندا یاغیش گئتسه ، قار گلی .
 بازیخ قوزوم ! آجلیغادؤز ، داریخما ،
 بو گون - صباح باهار گلهر ، بار گلی .

□ □ □

بیزه گله - گلمه يه ، بیر کال ائیده ،
 قونشو موزا هیوا گلهر ، نار گلی .
 خان اثوینه ، شر گله ، قویروق بولار
 بیزیم ائوه کورایت گله ، هار گلی .
 خلقه قوناخ گلی ، گؤزی سورمه لی ،
 بیزیم ائودن ، کور گئتمه میش ، کار گلی .
 بختیمه آرواد ته چیخا بیلميرم ؟ ،
 بللی دیر کی سار ساغا ، سو سار گلی .
 بیر (اوج اتك) انداز ادیر اگنیمه ،

پروانه و شمع

برق او لمادی ، قیزیم گشجه یاندیردی لاله‌نی
پروانه‌نین ، اودم ده باخیردیم اداسینه
گوردوں طواف کعبه‌ده یاندیقجا یالواریر
سویلور: «دؤزوم نهقدر بو عشقین جفاسینه؟
یا بو حجاب شیشه‌نی قالدیر کی ساورولوم
یا سؤندوروب بو فتنه نی ، باتما عزاسینه»
باخدیم کی شمع سویله‌دی: «ای عشقه‌مدعی!

عاشق هاچان اولوب یئته ئوز مدعاسینه
بیر یارمه لقادی بیزی بیله یاندیران
صبر ایله ، یاندیراندا چاتار ئوز جزاسینه»
اما بو عشق آتشی عرشی‌دی ، جاندادیر
قوی یاندیریب تخدینی یئتیرسین خداسینه

صنعتی مملکت !

کثچن گشجه ، بیر گوره گیم قاووشدی
اجل منه یاخینلانیب یاووشدی
سو نرا یئنه سالدی ، کشجدی ، ساووشدی
بوایت جانیم قوردوی یئنه قاچیرتدی
كوردا آنجاق ، کوره گیمی بیر چیرتدی

هی اویدوم ، هی آیلديم ، تا اويانديم
ايلاں كيمى بير قيوريلىب دايانديم
فكـه گـندـيب ، يـشـه اوـتـونـدوـم ، يـانـديـم

بو سورسوموك ائوجـيـكـكـيـ قـورـدـيـ يـيـخـماـزـ
كنـكـنـدـيـهـرـ: «ايـپـقـيرـيلـماـزـ ، جـانـچـيـخـماـزـ»

دـشـمنـ بـيـزـهـ دـيـشـلـرـيـنـيـ قـيـجـيرـدـيرـ
كـؤـرـپـهـ كـيمـيـ بـثـلـيمـيزـيـ قـاـجـيرـدـيرـ
خـمـيرـ كـيمـيـ آـيـاـخـلـاـيـيـبـ ، آـجـيرـدـيرـ

بلـهـ بـوـبـورـتـ ، يـاـپـيرـ بـزـىـ تـنـدـيـرـهـ
اوـتوـرـ آـمـماـ اـيـنـاـمـيـرـامـ سـيـنـدـيـرـهـ

دـينـيـ - دـهـبـيـ آـلـيـبـ بـيـزـدـنـ توـنـلـهـدـيـ
دـهـدـهـ لـرـىـ ، خـرـوـسـ كـيمـيـ دـنـلـهـدـيـ
اوـشـاـقـدـاـكـىـ بـيـلـمـزـ وـطـنـ - دـينـنـدـىـ

اوـشـاـقـلـارـىـ حـمـالـ اـئـدـيـبـ اـيـشـلـهـدـيرـ
چـيـنـيـ قـابـىـ سـيـنـدـيـرـوـبـنـ ، پـيـشـلـهـدـيرـ

ملـکـىـ گـرـکـ اـرـبـابـ وـئـرـهـ کـتـدـىـ يـهـ
کـتـدـىـ يـهـ دـهـ ، شـهـرـدـهـ اـيـشـ بـتـدـىـ يـهـ
کـتـدـهـ قـارـىـ - قـوـجاـ باـشـيـنـ بـيـتـدـىـ يـهـ

كتـدـهـ دـاهـاـ بـيرـ هـاـ مـپـالـيـقـ سورـهـنـ يـوـخـ
اـيـتـ لـرـدـهـ دـهـ بـيرـ چـؤـمـبـهـلـيـبـ ، هـورـهـنـ يـوـخـ

اـيـنـدـىـ گـرـکـ اـمـرـيـكـادـانـ ، دـنـ گـلـهـ
چـؤـرـکـ گـنـدـهـ ، فـرـانـسـادـانـ (بنـ) گـلـهـ
دنـ - دـؤـشـوـمـوزـسـوـئـدـ ، نـرـوـژـدـنـ گـلـهـ

گـلـمـهـ سـهـ بـيرـ گـونـ ، آـجـمـيـزـدانـ ئـولـهـكـ
قاـپـيـشـ - قـاـپـيـشـ بـيرـ چـؤـرـهـكـيـ مـينـ بـئـلـهـكـ

منت قويور ، ئولكە اولوب صنعتى
سكتهدى ، سلدى ، سرطان سوقتى
أتلر اولموش ، آت أتى ، يا ايت أتى

دونموش أتىن ايگسى باشى چاتلادىر
قارنيمىزى قاواوخ كىمى پاتلادىر
ھى بورس آچىر ، ھى سمينار - سندىكا
مونتازىندا آدىن قويوب فابرىكا
دهمیر - دومور مارك انگليس - امريكا
گۆز باخديقجا ، ھى ماشين دير ، ھى گاراژ
آمما دىبىدە جىبىم دولو ، قارنىم آژ

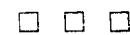

يالان دنيا !

« بو دنيا ، فانى دير ، فانى »
« بو دنيادا قالان هانى ؟ »
« داود اوغلىو سليمانى »
« تخت أوستوندن سالان دنيا »
« خسته قاسم »

سيين بېرهن يېين كيمدير ؟ ،
كيمينكى سن ؟ يېهن كيمدير ؟ ،
سنه دوغى دئين كيمدير ؟ ، (يالان دنيا ، يالان دنيا !).

سنى فرزانه لر آتسدى ، قاپىپ ، ديوانه لر توتدى ،
كىمى آلدى ، كىمى ساتدى ، ساتان دنيا ، آلان دنيا .

آتى ازل داغا سالدىق ، يوروولدوقجا ، دالى فالدىق ،
آتى ساتدىق ، اولاغ آلدىق ، يەھر اولدى ، پالان دنيا .

چاتىپ ، سىندىن كۆچن كىچىدى ،
اجل جامين ، اىچەن كىچىدى ،
اولان اولدى ، كىچن كىچىدى ،
نه اىستيردىن اولان دنيا .

بوغولايدىن ، دوغان يېرده ، دوغوب خلقى بوغان يېرده ،
اوغول نعشىن اوغان يېرده ، آنا زولفون يولان دنيا .

قازانىب ، ھى تالانىب سان ،
قالانىب ھى جالانىب سان ،
ازلدن چالخالانىب سان ،
يېنه دە چالخالان دنيا !

نە قارنى ، ايلك بئشىگون ، قبرستانلىق ، سون دئشىگون ،
نە اىچە رىن ، نە ائشىگون ، قارانلىق بىر دالان دنيا .

سنى بايقوشلار آلقىشلار ، دەلى ، ويرانەنى خوشلار ،
دولان عقلە ، سنى بوشلار ، اىچى بوشلار ، دولان دنيا .

سنە قارونلار آلالاندى ، قىزىلسان تىلى قالالاندى ،
باتىپ ظلماتە قويلاندى ، اوlobe تىلى قالان دنيا .

اوچاق اىكىن سۈنۈنمۇشىن ، چاناق اىكىن چۈنۈنمۇشىن ،
نە پىس قارى نە ايمش سن ، ناغىل ! يالان ! پالان دنيا .

دئدى : قانين تؤكىرم ، هر كيم اولدى حزب عدالت
 دئدىم كى : حزب ضلالت قانيندا ، تؤكىدورة جاقسان
 دئدى : سماوره ده نفت ميز توكتىدى ، دا سندە -
 گاز أوسته «كىتىرى» ده چاي دمله يىب ، بير يكدىرىرە جاقسان
 دئدىم : قايليش ياخاماتىكىمە ، آل قوتار بوجانى كەت !
 دئدى : هلە نىچە بايرام دونون دا تىكدىرىرە جاقسان
 آبى ماھوتلارى ، بىزاز كىستە ، درزى بىچىنە -
 گوز لىجە تىكدىرىرۇب آغ بوخجالاردا بوكىدورە جاقسان
 دارىخما ! گل بارىشاق ! قىشلارىن چىخىپ - چىخارىندا
 (مېشۇ) دا كەھلىكى قاردا قاۋوب هنىكىدىرىرە جاقسان
 هلە قوچالما مىسان ، قوى سنه عروس گلە ، داماد .
 فریح لرى هلە كەھلىكى سىاغى سكىدىرىرە جاقسان

بلالى باش

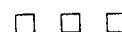
يار گونومى گئى اسىگى يە دوتدى كى دور ، منى بوشما
 جو تجى گئورىسىن او كوزە ، او كوز قويوب بىزرو قوشما ؟
 سن اللىنى كىچىپ ياشۇن ، من بير او تۈز ياشىندا قىز
 سوپىلە گئورۇم او تۈز ياشىن ، نه نسبتى اللې ياشا ؟
 سن يىرە قويىدون باشۇرى ، من باشىما نه داش سالىم
 بلکە من آرتىق ياشادىم ، نىلەمەلى ؟ دئدىم : ياشا !
 بىرده بلالى باش نىچون يانىنىسا سوپورگە باغانسىن ؟
 بئور كى باشا قويان گر كە ، بئور كونىدە بير ياراشا
 بىرده كېيىن كسىلىمەمېش ، سن منه بير سۈز دئمەدىن
 يو خسا جهاز يىمدا گر كە ، گللىدى بير حوققا - ماشا

بىرى آينا ، بىرى پاس دىر ، بىرى آيدىن ، بىرى كاس دىر ،
 گئچە طوى دىر ، سحر ياس دىر ، گول آچدىقىدا ، سولان دنيا .

ايگىت لرىن باشىن يئىهن ، قوجالار بوز باشىن يئىهن ،
 قىبر لرىن داشىن يئىهن ، ئوزو يىشە قالان دنيا !

نه قاندىن ، كيم گول اكن دىر ؟ ، كيم قىلىج تك قان تؤكىن دىر ؟ ،
 تىمور هلە كورە كن دىر ، چىنگىز جانىن ، آلان دنيا .

يامان قورقو ! بىغىلايدىن ! ، طوفانلار دا بوغولايدىن !
 نولىدى بير داغىلايدىن ، بىزى دردە سالان دنيا .

غىملە آتىش - بارىش

غىمە دئدىم : هاچانا تك بىزى بىزىكىدىرىرە جاقسان
 دئدى : سىيربودى گىلدىم ! دئدىم كى : س ... جاقسان
 دئدى : پالان كىمى تىكىدىرىمىش قالىن سنه بير چول
 دئدىم كى : ئىششىك ئوزونسىن ، تىكىلىسە سۈكىدورە جاقسان
 دئدى : دوبردىبوه ده قوشموشام « هو لا » خېرىن يوق
 دئدىم : هو لانى قوشاندان سورا ، نه اكدىرىرە جاقسان ؟
 دئدى كى : « چور » تاپشىردىم گلە ، دئدىم : نىچە مئقىال ؟
 دئدى : نىچە نىچە مئقىال ؟ قاپاندا چكىدىرىرە جاقسان !
 دوهە گلىپ چورى چاتمىش ، قاپوندا اىستىرى چۈكىسون
 دئدىم كى : اول دوهەنى ، ئوز قاپوندا چۈكىدورە جاقسان

دئديم : قضاگلېب ، تاپيپ ، بيرايش ايدى او لوب كشچىب
 قوربانام اول آلا گۆزه ، حيرانام اول قلم فاشا
 منكە ئۇزۇمده بير گوناه گۈرمە بىرم ، چاره ندىر ؟
 پيس بشرىن قايداسىدىرى ، ياخشىنى تاپسا دولاشا
 دوستلا مروت ائتمەلى ، دوشمنىلە كشچىنەللى
 قايدا بودىر ، حىيف دەگىل بشر يولۇن آزىب ، چاشا ؟
 مندە سىنن داي اوغلۇوام ، سندە منىم بىبىم قىزى
 گۈيول باخىرسا گونشه ، گۈزدە گر كىدەر قاماشا
 ايندى بىزىم مارال كىمى ، اوچ بالامىز واردى ، گر كى
 آنا - آنا ساواشسىدا ، بونلارا خاطر باريشا
 هر كىشى يە عىالى دە ، ئۆز جانى تكە هۇرو كله نىب
 هدىيەدە اولماز ايلەسین ، آروادى قارداش - قارداشا
 بو دنيا بير يول كىمى دىر ، بىز آخرت مسافرى
 كجاوه دە هاماش گر كى ، ئۆز هاماشىلەن ياناشا
 آخرتى اولانلارىن ، دنياسى غم سىز اولمىوب
 سئل دى كەلەر آخار كشچەر ، آمما گر كى آشىب - داشا
 مثل دى : « يېركى بىر ك اولور ، او كوز ، او كوزدن اينجىنور »
 هى دارتىلىر اىپىن قира ، يولداشىلان بير ساواشا
 بىزىمە روز گارىمىز ياماندى ، بىز دە عىب يوق
 بلکە وظىفەدىر بشر قۇنشۇلار يىن قۇنوشا
 حق حيات يوق داها بىز لەرە ، چوخ بؤيو كە باشى
 زندانمىزدا حقىمىز ، بير باجا تاپساق ، تاماشا

□ □ □

آمما او نون شماتتى ، آلا لا خوش گلەمەوبىن -
 گىتىدى ، منىم حياتىمىم ووردى داشا ، چىخدى باشا !

سازلى شاعرى يەمیز «صافى*» روحو نا تقدىم

سىزىلدار سىنەمین سازى (درآمد) ايلەرم (شورى)
 (چوبانىم) سەن دە (سلەمكە) لە سىزىلدات تار - طنبورى
 (حسىنى) كاكلىن (عذارى) گىتىدى ، نظمى اولمۇش نەر
 چاغىر (شەنەنەز) يىنى ، منظوم ائدەك بۇ شعر منثورى
 (شىكستە) قدى (آذربايغان) - (دلکش) لە قىلسون (راست)
 (عرافى) - (راكى) دن اندىر فروزدا ، باغلا (ماھورى)
 چال اول (چار گاھ) دە (زابل) ، (مخالف) وارسا (مغلوب) ائت
 (حصار) اىچرە دارىي خىدىم ، قوى دارا چىكىسىلە (منصورى)
 سازوندا ، سىملەرىن اول تار زلفون تك او لوب ناجور
 داراخ ، مضرابە جور ائت ، بلکە جور ائتسىن بۇ ناجورى
 سىزىلدات (دشنى) و (سارنگە) - (ترك - افسارىنى) نى دە
 (بىات كىرىدى) چال ، سون (اصفەhan) كوك ايلە ستورى
 (رهاب) ايلە (نوا) دن پىنجه قوى (راس پىنچىگاھ) او سته
 (مركىب خوان) ائدىر ممحشىر ، قوى اسرافىل چالا سورى
 (قاراباغىم) چىخىب الدن (سەگاھىم) قوى (يتىم) اولسون
 اىيگىت لەر يوردو سا بير گون گورولدار طبل - شىپورى
 (همايون) دستگاھ او لسان سازىندا «شەريار» ياد ائت
 كى ملت شاعرى صافى بىزە يازمىش بۇ دستورى

* استاد شەريار بۇ شعرى آذربايجانىن گۈركەملى شاعرى و موسىقى

استادى كرىم آقا صافى يە نظيرە يازىبىلار .

ایمانیله گشتندی*

یورقانی اوغری قاپاندا ، دئدی ملا نصرالدین :
 نیلهسین چیلپاغیدی ، اوغری دا یورقانله گشتندی
 ایسته دیکث قانلا یوواق ئولکه میزین لکھسین ، آمما
 ئولکه میز خالص ئوزى لکه او لوپ قانله گشتندی
 هاوا انسانی بو غور باش - باشا « گاز کربنیک » او لموش
 یئلده اسمیر ، ائله بیر ، یئلده سليمانله گشتندی
 سو ، کرج دن « کلور » ایله گلی بو پاسلى دمیرده
 گورهسن « شاه سویی » تک چشمە نەعنوانله گشتندی؟
 تر کى او لموش قدغن ، دیوانیمزداندا خبر يوخ
 « شهریارین » دیلیده واي دئیه ، دیوانله گشتندی
 * بو شعر طاغوت عصریندە يازىلمىشدىر .

شو خلوق

خوش دىر منه كرج ده « بنكداريان » باغى ،
 بو محترم كىشى ، باгин ائتمىش جنان باغى .
 من بو باغى گۈرنە ، گۈزۈمدە دوشورام ،
 مخصوصاً ئوز ئوييم كى او لورلاپ « تومان باغى » .

يغدى خير و بركت سفرهسین ، احسانله گشتندى
 امن - امانلىقدا يو كون باغلادى ، ايمانله گشتندى
 بىگىك - خان او لمازسا دئىر دىك او لا جاق كندىمېز آباد
 او خراب كىتىدە ، ولاكن ائله بىگىك - خانله گشتندى
 (سيلو) دايىر اولالى ، هزنه د گىرمان يېغيشىلدى
 آمما خالص - تميز اونلاردا ، د گىرمانله گشتندى
 مستبد سلطانى سالدوق ، كى او لا خلقمىز آزاد
 سونرا با خدىقى كى آزادىقدا ، او سلطانله گشتندى
 بير (بلى قربان !) او لوپ ايندى بىزە مىن بلى قربان
 آمما (خلعىت وئرن) او بير بلى قربانله گشتندى
 دوز مسلمانه دىئيردىك : قولاغى تو گلودى بدېخت
 ايندى باخ ، گۈر كى او دوز لو كىدە ، مسلمانله گشتندى
 وئرمە (صابر) دئدی ، او دولما - فسنجانى آخوندا
 آغزىمېزداندا داد ، اول دولما - فسنجانله گشتندى
 دئدی انسانىمېز آزدىر ، هامى انسان گر كى اولسون
 آمما انسانلىقىمزا ، او آز انسانله گشتندى
 بو قدر (دفتر) و (اسناد) لە ، بير حقه چاتان يوخ
 حق وئرنلر (پىتىكى) ميرزا قىلدانله گشتندى
 بىزىدە بىردىن قالا بىلمىشدى مراث ، بىرده بو ايران
 دين گشتندە دئدی : « تک گشتىمەرم ! » ايرانله گشتندى

* بو شعر طاغوت دئرىنندە تهراندا دئىلمىشدىر .

گئۈزۈمۈن ياشلارى*

دۇلۇرى دا سولمبىايدى
با تېكىندىن اوئىپىايدى
□ □
آنمىش ايللىك خاطراتىم
سەنلە گەنتدى خوش حىاتىم
سانكى آغزىمدا، داد ئولدى
زەر اولوب قىندىم - ناباتىم
□ □
أوزدوم ال بىر نازلى ياردان
بىر گونأوزلى گول عذاردان
بىر دە دوغماز روزگاردان
بىر دە بارلاق جواهر

ايلىه تسخىر سماوات
ايلىه سىن ايلىه مناجات
بىرده هىيات، بىرده هىيات!
ايلىه توفيق لە دوران

بساخديم قلم فاشينا
يازدىم قىير داشينا :
سنندن سورا كول اولسون
بو دنيانين باشينا

يالقىز غرېب !

عزيزىم ! دويمادىم سنندن ،
نه تىز مندن دويوب گەنتىدين ؟ .
اچل گلچىك ، بو غربىتىه ،
منى قالقىز قويوب گەنتىدين ! .

* بوقوشمالاركى اوللۇزلارىلان مشخص اوالوب هر بولومى بىروزىنده
دېركى استاد شەھريار آذربايجانىن افخارى و موسىقى عالىي نىن گۈركىملى
خادىمى « ابوالحسن خان اقبال آذر » يىن ئولومى مناسبتىلە سوپىلە مېشىلەر .

يار هر يېرە مندىن گەنتدى
دایان ، گلیم يسولا سالىسم
□ □

خزان گىلدى گول آپاردى
بىر گوزەل بولبول آپاردى
يىتلە گىلدى ، كول آپاردى
يانمىشىدىم، كول او لموشۇم

أورە گىمین هەممىي اىدىن
هر سرىمەن مەرمى اىدىن
ئوزۇن يارا اولما مامىشىكن
هر يارانىن مەرمى اىدىن

ائلىم گەنتدى ، ئولوم قالدى
آلاولانسىم ، كولوم قالدى
دئىيەيدى بىر گولوم قالدى
اوجوردى بولبولوم بااغدا

أزوگوم قاشسىز قالدى
چىنىم قوش سىز قالدى
شهرىyar باش سىز قالدى
آى آمان « اقبال » گەنتىدى

(ناوار) يىن كىسىن تو تدووق
اقبالين سسىن دوت تدووق
ناواردا طوى تو تسامىش
اقبالين ياسىن دوت تدووق

يسوكومى چاتىم مندە
« اقبال » تىك آتام ئولوب . قالمىشام يئتىم مندە
قوى گەندىم ايتىم مندە

بعضی لغت‌لر بو کتاب‌دان

معنی	لغت	صحیفه
لاشە - برگە - لاغ سۆز . (برات قدیم زمان تاجیرلر « چَك » يشىيە ایشله دیردیلر) « باراتا سالماق - باراقويماق - قلبە بارات او لماق ». شوروی دە پول واحدى (ایراندا اوچ قیران اوون شاهى يە دئىيرلر). قوماردا او دوزان ، او داندان دستخوش آلانپول - باج آلماق .	بارات	٧
بیرايشى يشىيە يېتىرمىك (آذربايچان او يونلارىندان دىرىكى مازى ، جولا يا دوشىنە او يون ختم او لور نىشە كى شطرنجى شاد ماڭ او لاندا او يون قورتارىر) . (قوراضا) كوهنه فلزلىرىن خىر - ميرداسى .	مازى ماتاسالماق	«
آذربايچانىن او يونلارىندان . طوى رسملىرىندن بىرىسى . (دامادا بىيگى دئيلير) . گلىنىن يانىندا گىندىن عورت . كۈمىك ائتمىك (بعضًا پىس معنادادا ایشلەنير) . طورسىنا - جبل موسى - بىر عظمتىلى داغ كى حضرت موسى اورادا	قوراتا	«
قوندوم - كۈچدوم بىيگى دورماق	يىنگە	٨
ال يشىرمىك	ال يشىرمىك	«
طور	طور	١٠

معنی	لغت	صحیفه
(باشلانغىچى) مقدمە - آولدە گلن سۆز . دىل (عربى كلمە سىدىر) . (گۈئىستىمك) نىشان وئرمىك .	باشلانىش لىسان گۈئىستىمك	٣ « «
عالى . دولتلى - غنى . بؤيووك - اوجا . نشر او لماق - داغىلماق .	اوستون زَنْگِين اولو يابىلماق	« « « «
دامى - قطرە . بىر ماجرانىن نە او لدو سون تعرىف ائىمك - وجودە گلن حادثەنин تاپىلماسىن شرح ائتمىك .	شأن نزول گَرْكَلى واقف	٤ « «
لازىلى - ياراشىقلى - او لمالى . آگاه - بىلەن . آنلايىش .	آنلايىش مفهوم ايضاح	« « «
توضىح ائتمىك - شرح وئرمىك . (ماراق) توجە - خوشحال - شوق - جلب ائتمىك .	مرَاق طبز - رىشخند .	« « «
ايستى ، سويوق اسلەھ - ائواسبابى . ده گىنك - زىرىپى ، باشى يومرو ال آغاچى .	ساتира حاجات زوپاتا	« « «

معنی	لغت	صحیفه
ایکی گؤزل نمایشنامه دیر کی عزیز حاجی بیگ اوف یازیب ، مدت لر تئاتر و سینما لاردا نمایش و ئېلیب و دنيا شهرتى قازانمیشدیر . عزیز حاجی بیگ اوف ۱۸۸۵ ده آقچابدیع کندیندە آنان او لموشدیر .	آرشین مال آلان مَشْدِي عباد	۲۰
آزماق - یولدان چىخماق - سهو ائتمک .	چاشماق	«
ئولمکدن مراد دیر ، بير اووجى يايير ووروشان اوzman باشىن يەھەرە قوياركى اختيارى او لماسين .	باش يەھەرە قويماق	«
آلچاق - اوجا (فراز و نشیب) . شاهنامه قهرمانلاریندان - بوردا سُلیمان رستم دن عبارت دير . بو شاعر ۱۹۰۶ دا ده میرچى بير عايلەدە آنادان او لدو ، هلهلىك ياشايير .	أَنِيش - يوققوش رُسْتم	۲۱
(ايچگى) ايچمهلى بير مايغ بورادا شراب منظور او لوب .	ايشكى	«
(فارسى كلمه دير) آختاران تاپار (بو سۈزىزيم ائل مىللر يىنده ده شايغ دير) . حاصار - اوجا ديوار - قالا (موسيقى مقاملاريندان بيرى) .	جويندە يابىنده	۲۳
(مائى) سورنگى - آبى رنگك .	حِصار ماوى	۲۵

معنی	لغت	صحیفه
مناجات ائدردى . او زون شىش - تندىر شىشى .	ارسىن دۇشلەمك	۱۰
يىشك (دؤش : غذا . دەن ، دؤش كىمى) او شاغىن مەمە يئمە سىنه دە دېلىر .	خۇزەئىن نظامى	«
ارباب (روسى كلمە دير) . آذر بايجانىن افتخار يارادان شاعرى گنجەلى نظامى .	جىلگە مزرعە	«
يايلا - اووالىق . اكىن يىرى - زەمى - تارلا .	سەۋىيچ دېلەمك	۱۵
ايستەمك - آرزو ائتمك (دىلنچى دە بو رىشەدن دير) .	عزم توڭىنماز سَمَالَر يوكىككى	«
قصد - اراده . قور تولماز - تمام او لماز .	«	«
گۈلى لر (عربى كلمە سىدىر) . او جا .	«	«
عبدات يىرى (مَجِيد - كليسا كىمى) .	مَعْبُد	«
قصد او لون مكان - نظرە آلينان يىش .	مَقْصِد	«
ظريف - نازىك .	ايىجه	«
خشگىنابلى خان بىر شخصىت كى شاعر حسرتىن آناسى دير .	امير خان	۱۷

معنی	لغت	صحیفه
کلهلیگین گئیچگی . کیچیک کلهلیک - قوشون بالاسی . سفره ، سوقت با غلیسی . فروردین آییندا آچان گول . بو گول آرانلاردا تند سوسنی رنگیندہ ، کوهستانی یئر لردہ آبی رنگیندہ اولور و گؤزل عطیری وار . (آداداش) ایکی آدین بیر اولماسی . چوبانلارین غذاسی ، سوددن عمله گلن بیر خواره کک کی قاتیدان دورواولار ولذتلی خوار کدیر . آقا (تورکیه دیلیندہ) . مشق وئرن . صاديق اولان علاقه گئیسترن - شوقه گلن . پارچالاماق مقصديله حمله ائتمک . سینه قاباغا وئرمک - غرور ائتمک . (آراماق - گرمک) بیر - بیرین آختارماق . بیر - بیرینه دولاشماق . مین گنجه (بیر کتابین آدی دیر کی طسو جلی عبداللطیف عربی دن فارسجا یا چئویریب - بو کتابین	قلمقاش فره منده نوروز گولی	۳۴ « « «
	آداش	«
	قاوو تماش	۳۵
	افندی	۳۶
	مشاق	«
	مصدقاق	«
	مشتاق	«
	شیغاماق	«
	سینه گرمک	۳۷
	آراشماق	«
	ساريشماق	«
	الف ليل	«

معنی	لغت	صحیفه
جلال . ئوزون گئیسترمک - جلال . (منشار) بئیو ک ازه کی هر باشیندان بیر نفر دوتوب آغاجی کسهر (ایکی باشلی اره) . افسرده اولماق - طاقتند دوشمک . بیر - بیره دگمک . ایلدیریم . تنگ اولماق (حوصلهم داریلدی کیمی) . اسیرلیک - بندہ لیک . دفعه (عېرىدى جمعىي كرات گلىير) . (اینجو) باھالى مینجىق - مروارى . دریا . تلاطم ائتمک . (خشگسالى) ياغىش ياغىمان ايلدر . آذر بايجاندا داغ آدى دير . بوردا ادبيات شناس و احساسلى شاعر «بولود قره چورلو» دان عبارت دير . او ۱۳۰۱ ده مراغادا آناندان اولوب ۱۳۵۸ ده تهراندا سكىه ايله ئولدو . (قو) گوزهل آداما دئيلير - قازين گوزهلى .	احت sham طمطراق موشار سار سيلماق چاخناشماق شيمشك داريلماق اسارت كره اينجى ده نيز كوكره مك قولا خليلق سهند صونا	۲۵ « ۲۶ ۲۷ ۲۸ « « ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ « « ۳۴ «

معنی	لغت	صحیفه
ایچون وئریلن پول . خیرداپول - آغرنگ پول (آغقیران : گوموش پول) طویدا بیگ کلین باشینا سپهر .	آغ شاهی	۴۰
مغور اولماق - قوروپوش افتخار ائتمک - نازلانماق .	ئويونمكى	«
روایت ائدن - وباكى شاعر لريندن دير . بالا خانا .	راوى	«
(ناهيد) اولدوزى - (دئيلير هركسین طالعى زهره بورجوندا اولسابختهور اولار) .	غرفة	«
تفريح - شادلىق مجلسى (اكلنجە) اولماق : مسخره اولماق) . ائله بىل كى .	زُھرە	«
(عربى) لحن لر - خوش نغمەلر (موسيقى گوشە لريندن بيرىسى) .	اَكْلِنْجَە	۴۱
سرگردان - آواره - بىنوا اوazon نعره (قىها چىمكى - آتاقنى وورماق) .	سانكى	«
محمد راحيم باكى شاعر لريندن دير . راحيم عباس اوغلو ۱۹۰۷ ده باكى دادوغولوب ۱۹۷۵ ده ئولدو .	الحان	«
پلنگ (بعضى يئرلرده بئيوك آهو	سفيل	«
	قيها	«
	راحيم	«
	قافلان	۴۲

معنی	لغت	صحیفه
حکایه لرى ملک - انس جن - روح وبئله سوزلره حصر او لو نوب شيرين بىر كتاب دير .	«	
خارا - اىپك كروانى . شاعر بوردا فرخى سيسستانى نين بو شعرىنه توجه ائديب :	حلله كروانى	۳۸
باكاروان حلله بر فتم به سيسستان با حلله تنيده ز دل ، بافتحه ز جان	شلاله	آبشار
(سانتى) ايتاليانىن شهرتلى رسami كى رُنسانس عهديندە ظھور ائتدى صھبا: شراب - ظھور: پاڭاڭ او لموش (اشاره دير قور آندا كى شراباً ظھورا آيە سينە) .	«	رافائيل
آللاھىن غضبىئەن دچار او لان ايکى ملکە كى باشلارىندان ترسىنە آسيليپ لار .	{ هاروت ماروت	«
تور كىيده باباتىلا رامانى دئيلر . ساسانى دئرېنده ، بىر رسام كى ارژنك كتابىن گتىرىپ ئوزون پىغمبر سانىردى .	مانى	«
كوهنە دئران .	«	عهد عتىق
طوى رسملرىندە خوانىنە و سازنە شاباش	«	۴۰

معنی	لغت	صحیفه
گشجه قوشو - کوروش قوش .	خُفَاش	۵۰
بیر - بیره سازش ائتمک - مطابق اویوشماق	اویوشماق	«
اولماق (اویغون : مطابق) .		
سوزو ائشیدیب بعلی دئمک .	لَبِيْك	۵۱
پیس آداما دئیلیر .	اوورهش	۵۲
حَلْمَه، تبریزین آدليم آرود لاریندان دیر کی قاش آلماق ، موشا طالیق ، سازنده لَبِيْك اوونون ایشی ایدی و تبریزده « حَلْمَه سازاندا » محله مسی اوونون آدینادیر .	قاش آلان حَلْمَه	«
بَخْتَهُور (بورادا بختیار و اهاب زاده يه اشاره دیر کی احساسلى آذربایجان شاعر لریندن دیر) .	بختیار	۵۳
دده قورقود داستانلارى نین بیر قهرمانى (دەلی دومورول) .	دومورول	«
سارینان - دولاشان .	سارقین	«
تک - بوردا على آقا واحد منظور اولوب . على آقا واحد باکى نین استاد غزل شاعرى دیر کی ۱۸۹۵ ده باکى نین ماساجیر كندىنده آنادان او لوب ۱۹۶۵ ده باکى دا فوت ائتدى.	واحد	«
هابلين قارداشى ، حضرت آدمين او غلو - (و شمالي آذربایجاندا	قابل	«

معنی	لغت	صحیفه
معناسینادا گلیب . خجالت چکمک - ال آیاغی بیریژره بیغماق .	قیسیلماق	۴۲
دالی . (ولگان) آتشفسان .	گشتری	«
کندلرده ، اتل - او با ایچینده بزه ک وخره زی شیتلری ساتان دوره گرد .	وولقان	۴۳
تمدن (شهریگری) - (نات) . چؤلده ساکن قبیله‌ر (کوچه‌ری) .	چرچی	«
اوجا - بئیوک عرش . دوشمان - ضد .	مدنیت	۴۴
سیخیتی - چتین لیک . آسانلیق - آچیلیش	بدویت	«
هدایت ائدن - یول گۆسترن . جارچی - چاغیران - دعوت ائدن .	عرش علا	«
یونگول یوخو .	غنیم	«
ایشی (قوخومیش : ایشی لنیش) . سۆزدئیب نتیجه‌یه چاتدیر ماماق -	حرج	«
بیر نکته‌یه اشاره ائدیب شر حیندن واز کىچمک (آذربایجان مثللریندن بیریسى دیر) .	فرج	«
مذمت ائتمک - او تاندیر ماماق . امتحاناچکمک (سیناق : امتحان) .	هادی	«
	منادی	«
	قوش یوخوسو	۴۷
	قوخو	«
	اوخون آتیب	۴۸
	یابین گیز لتمک	«
	قیناماق	«
	سیناماق	«

معنی	لغت	صحیفه
دیر کی ۱۹۲۱ ده آنادان اولوب ، دیری دیر .	رسول رضا	۵۴
رسول رِضا سر بست (شعرنو) یازانلاردان دیر ، او شمالي آذربایجاندا آنادان اولوب و ۱۹۸۱ ده فوت ائتدی .	توده	«
کوتله - توپلانمیش بیر جمعیت . اردبیل شاعر لریندن علی توده « جواد زاده » دیر کی ۱۹۲۵ ده آنادان اولوب سونرا سوروی به گشتی ایندیلیک اورادا یاشاییر .	آذر	«
او - بو کتابدا گلن بو د آ بالاش آذ او غلو دیر کی آذربایجان شاعر لریندن دیر . بالاش ۱۹۲۱ ده با کی دا آنادان اولوب و ایندی اورادا یاشاییر . مکنهنین یاخینلاریندا مشهور بیر قویی دیر .	زمزم	«
ده و ه زینقرووی (موسیقی مقاملاریندان دیر) .	زنگ شتر	۵۶
گئرونوش .	رؤیت	«
مبارک - ال چالماق - استقبال (قارغیشین ضدی دیر) .	آلقیش	۵۷
(اکیز تایی) ایکی او شاق بیر لحظه ده	اکیز	۵۹

معنی	لغت	صحیفه
احساسلى بیر شاعرین ده آدى دیر . آذربایجانین خوش آواز هنرمند لریندن دیر کی دنیا شهرتی تا پیب آدى مرتضی محمد او ف دیر کی ۱۸۹۷ ده ده شو شادا آنادان اولوب ۱۹۶۱ ده با کی دا ئولموش دیر .	بولبول	۵۳
میرزا علی اکبر طاهر زاده طنزیازان اقتدارلی شاعر لردن دیر . او ۱۲۷۸ هجر تنه شاماخیدا دنیا یه گئوز آچدی ۱۳۲۹ ده شیروان شهریندہ فلاکته دنیادن گئوزیومدو .	صابر	۵۴
عاشقی - سودالی - آذربایجان شاعر لریندن صمد و ورغون و کیلو ف دیر کی ۱۹۰۶ دا سالا حلی کندیندہ دوغولدی ۱۹۵۶ دا با کی دا ئولدو . گول رنگیندہ او لان شیئی - مدینه خانم علی اکبر زاده « گولگون » تخلص ، آذربایجانین قادرین شاعر لریندن دیر کی ۱۹۲۵ ده آنادان اولوب ، سونرا سوروی به گشتی و آذ او غلو ایله یاشایش شریکی اولدو ، هله لیک اوردا یاشاییر .	ورغون	«
ساری ولی ده با کی شاعر لریندن	گولگون	«
عثمان		«

معنی	لغت	صحیفه
غلاملاریندان دیر . وطپرور لیکده اوزون گئدن و ملی غروری چوخ اولان آدام . نجیب - کؤکلى - ریشهلى . کند لرده بیر جور غذادیر خمیرى باگ ايله پیشیرىپ دوشاب تؤکوب میل ائدرلر . گئتمىك - گۆزل سىسلە او خوماق - سۈيەلمىك (سۇى : شعر) . آرام - يوڭ آپاران . بىر شىئىدە عوض ائتمىك - انتقام . ساسانى انوشىروان ، كى ئاظالم شاھلاردان ايدى لاكن عادل شهرت تاپمىشىدىر . بەشتەدە ايکى چىشمەنин آدى . تکامل - ترقى - ايرەلى سورمك . ردېف - صف - جرجە . آلېجى قوش - شكار قوشۇ، كى گۆزل قىافەسى وار . آغ - روشن آغ . دوشونمك - احساس ائله مك (دوغۇ : دوشونجە - احساس) . گردىش - دولانماق .	شۇوه نىست اصليل خَشىل ئۇتمىك . حَمِيل قصاصى كَسْرى كوثر - سلسىيل انكشاف سپرا طَرَلان بِياض دويماق سپيران	٦٧ ٦٨ « « « « « « « « « « « « « « «

معنی	لغت	صحیفه
بىر آنانىن قارنىندان دوشە نە دئىلير . قطط ليك - باھالىق ايللىرى . اولىاء دندىر كى بىر ترسا قىزينا وورغۇن اولدو اونون فرمانىلە زنار باغلائىب، شراب اىچىب - دونقۇز اوئاردى . اول (ايلكى : اولنجى) . دارى - دنسەچمك - دقت ائتمىك - داها دا احساس او لماق . بدبخت آداملا را عايد او لور - بخت اولدو زومون يو خدى چىخارى او لماز، ھەميشە باتار . خوروزون سىسى (بانلاماق بو ريشىدىن) . آزاد شعر (شعر نو) . موسيقى مقاملاريندان دىلار .	قىتلېغ شىخ صنغان ايلىك دارى دؤشورمك او لدو زومون يو خدى چىخارى بان سېرىست عشیران عراق تۈرك چىجاز محمد اياز	٥٩ « ٦١ ٦٢ « « « « « « « « « « « « «

معنی	لغت	صحیفة
(چاخماق) بیر - بیره تو ققوشماق - بیر بیره دگمک . بیر - بیره یاخینلاماق .	شاخماق	۸۲
عینال ، زینال - عونبن علی: تبریزده او جا داغ باشیندا بیر زیارتگاه دیر کی تیکیتی سی اون قرن بوندان اوله چاتیر . بو زیارتگاهین زواری آز اولور . بیرمثی وار کی دئیه رلر : «عینالی نشچه زیارتگاه دیر ؟ جواب وئره للر : باخ زوارينا ! » آلتی بوز ایل بوندان قاباق بو بیر بیر خانقه ایدی اوندا نعمت اللهی درویشلری راز - نیاز ائدرمیشلر . بیر عده تاریخ یازانلاردا یازبیلار «بورادا ایکی قارداش ، عینال - زینال آدیندا یاشار میشلار کی جو لفایق ائله بیب، اولیاء الله دان ساییلر دیلار . تبریزده بیر قالادیر کی ۷۱۶ هجرتده تاج الدین علیشاه جیلانی و سیله سی ایله تیکیلدي . بو قالا دولتین اسلحه و تاخیل آثار ایدی و مشروطه عصرینده سارسلیماز سنگر لردن او لموشدی - ۱۸۰۹ میلادیده مجید	یانلاشماق عینالی	« ۸۳
	ارک	«

معنی	لغت	صحیفة
طوى - چال ، چاغير . گنجه نین یاخین لیغیند امششه لیک بیر سئیر انگاه .	دوگون گؤی گؤل	۷۸ «
شادلیق - فرح .	سُؤينج	۷۹
شمالي آذربایجان ایالت لریندن .	شَكى شِيروان قره باغ	۸۰ « «
جنوبی آذربایجان شهر لریندن دیر .	مشگین شهر اهر قره داغ	« « «
تذکره - مسافرت جوازی - گذر نامه (عوام اوغا باشبورت و باش بیریت دئییر) .	پاسپورت	۸۱
کوشگی بالابان آرازا باخار آرازین سویی گؤزلردن آخار بو ماھنی ، جنوبی آذربایجان ، شمالي آذربایجان دان آپریلاندا دئمیشدلر . بو سؤزلر آذربایجانین اویونلاریندان و حسرت ماھنی لاریندان دیر .	کؤشگی بالابان ...	«
يولداش منی ... آذربایجانین شیرین و باش قاتان اویونلاریندان بیریسى .	يولداش منی ...	«

معنی	لغت	صحیفه
جوانمرد قهرمانلاردان ایدى کى شاها و اوونون سراییناباش اگمەدى مرموز حالدا ئولدورولدو . على شرعيتى مفکورەلى ، آيدىنىلى مسلمان ايدى کى رېزيم ايلە مبارزە آپارىردى و آخىرده ساواكىن دېسىسەسیلە ئولدورولدو . أت (گئى رنگلى آت) .	شرعيتى	٨٨
حلقه اولۇنمۇش گول دستەسى (تاج گل) . خوار - ذليل - اسگىك . ملا محمد فضولي آذربايچانىن استاد شاعر لرىندىن بىرىسى ديركى (توركى- فارسى- عربى) لسانىندا شعرلى يازىب و دورلو اثرلى يارادىب . او ، ١٤٨٩ دا بغداد دا آنادان اولوب ١٥٥٦ دا طاعون خستە ليڭى لە كىرپلا دە ئولوب و حضرت سيد الشهدانىن حرمى جوارىندى تورپاغا تاپشىرىلىب . فضولي نىن اوغلۇدا شاعر ايدى و «فضلى» تخلص ائدرميس . آرزو - ايستك .	سەمند چلنگ خور فضولي	٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣
	امل	«

معنی	لغت	صحیفه
عنوانلى ايدى لاكن ١٩١٨ م ده قلعەيە چئوپىرىلدى . فنار : فانوس ، بوردا بىر ماھنى يە اشارە ديركى بىلە باشلانىر : باكى دان فنار گلىرى او دوما يانار گلىرى اولمامىسان گۈۋە سەن باشىما نە لر گلىرى (اربابلارين كرخاناسى ايشلەسىن)	باكىدان فنار ... أربابلارين ...	٦٦٦
اشارە اولوب اقتدارلى ابرقدرت دولتلرىن زراد خاناسى نىن ايشلەمە سېنىه . آغىز لارىن ... او خونماق - حنانىن رنگى اولماماق (دىئەرلەر اىلانىن دىشى سايىلسائۇلەر).	آغىز لارىن ... «	٦٦٧
تىكالى اوت . هۇرومچىك - شىطان تورى (عنكبوت) . سيچانى ئولدورەن دوانىن آدى . ددەم منه كوردىدى هر گلنە ووردىدى او تانيميان آدام بارە سىنە دېلىرى (آذربايچان مىللەرىندىن دير) . غلامرضا تختى ، جهان پەلۋان ،	قانقال تور آتان «	٨٥
مر گموش ددەم منه ... آذربايچان مىللەرىندىن دير . تختى	«	٨٨

معنی	لغت	صحیفه
ایکی زهمی نین سو آخاری نین بؤلومى .	وريان	۱۰۴
نکبت - نقتت .	نيست	«
باخاچ (تور کىھ دىلىنده) .	باقاليم	۱۰۵
زندان - حبس - دوستاق خانا .	قازامات	۱۰۶
(قوچاقنى) ۱۸۵۴ ادە قبادلى كندىنده دىناباھ كۆز آچدى قاچاقنى بيرعومر	قاچاق نى	«
فۇداللار و خانلار لىھ مبارزە ائدبىت مستضعف انسانلارين شادىلۇق و غەلرىنده اورتاخ ايدى . قاچاقنى	فايشا	۱۰۷
ئۆز عصرى نين قەرمانى و اۇنملى شخصىت لرىنдин اولوب ، ۱۸۹۶	ھېسى	«
دا اورمىدا شاه حسین آدى بىر كىسين يىنده ترور اولدو .	كۆشىن	«
فاحشه - ناموس سىز عورت - پىس آرواد .		
هاموسى (تور کىھ دىلىنده)		
ایکى كىنى بىر بىرىنە قوغوشدوران اكىن يېڭىلرى . (كۈشنى فارسلار بىزدىن آلىپ «كەفشان» آد قويوبىلار چونكى اىکى كىنىن مىزىن تعىيىن ائتمىكىدە سامان سەپىپ اونلا حدودى قدىم زمانلار مشخص ائدرلرمىش).		

معنی	لغت	صحیفه
اعتبار - آبرو (قونچا معنا سىنادا اىشلەنib) .	نووراغ	۹۳
سىزىلداماق - اينىلدەمك .	سېزلاماق	۹۴
هوشىار - آيىق .	ساييق	«
مردم آزارلىق جىونى (بومرضە گرفتار اولان ئۆز سۆگىلى سىنده اذىت ائدبىت كىف ائللەر) .	سادىسم	«
تركستان شهرلىرىندىن دىر كى كۆز لىرى شهرتلى اوЛАر .	ختن	«
تصنیف - شرقى - ترانە .	ماھنى	«
شكىل - قيافە .	فورما	۹۶
بىر كۆشەدە او توروب عبادت ائتمك - خلقىدىن يان دوروب تك و تنهيا ياشاماق .	اعتكاف	۹۷
فقير - يوخسول .	فاغير	۹۸
زىنگىن ليك طلب ائتمك - نياز سىزلىق - ئۆزونوارلى كۆسلىمك .	استغناء	«
بيهودە (لاغلاغى: بوغازدان يوخارى دانىشماق) .	лаг	«
نظامى سرود - هيچان قوپاران شرقىلەر .	مارش	۱۰۴
او شودوم ها او شودوم داغдан آلماداشىدىم (آذربايچانىن زىنگىن فولكلورىندا دىر) .	او شودوم ...	«

صحیفه	لغت	معنی
۱۰۸	شیمدى ساقچا	ایندى (تۇر كىھ دىلىيىنده) . هر پارچانىن ياتو خونماشىئين دۇرەسىنە دو تولان رىشه - دىدىك، دىدىك (يونو، پشمى ساقچا - ساقچا ائىتمك) .
۱۱۰	آيم چىخدى	ايшим قورتولدو - ئۆييم يىخىلدى (آذربایجان مثل لرىندىن دىر) .
۱۱۱	بهشت زەرا	ھراندا بىر قىرسانىن آدى دىر .
۱۱۳	قوروماق	فظ ائتمك - مواظب او لماق - گۈز تله مك .

بوكتابدا ياييلان حرفلر، بىر ياراما لاحظه لەر
گۈرە، اينديكى دوزگون رسم الخطلە چاپ
بىلدىريش: او لمادى. عزيز اوخوجولاردان عذر مىز
قبول او لماغينا خاطر، تشکر ائدىرىك .

« يەھىي - شىدا »

□□□□□□□□□□□□□□□□
□ شهرياردان علاوه اوونوش تازا اثرلر □
□
□□□□□□□□□□□□□□

انسان ساز انقلابمیز !

بورو لور سئل تک انقلابمیز
دورولماقدا دیر منجلا بمیز

آریدیر بیزی ، اووسه بیز بیزی
غربیللله بیرکت انقلابمیز
بیرامت اولاق ، بوياقلار گئتسین
نه قیرمیزیمیز ، نه ده آبیمیز

مبارک اولسون امام خطمیز
سازشکارلاردان اجتنابمیز

جيراجاق هر جور نسبت نامه نی
امام خطینه انتصابمیز
مبارک اولسون امام خطینده
هر ايابمیز ، هر ذهابمیز

جاسوس برواسین جوانلار آلدی
مبارک اولسون فتح بابمیز

قار - ياغيشسادا (قدس) چاتاريق
(فتح الفتوح) ديرقار - دوشابمیز

جبهه کربلا (فلاحی) لر تک
حسینی لر دیر ، هر کتابمیز

الف

AZOT

حزب الله يولو ، دونبهان دوز دير
 مضمحل اولسون کج احزابمیز
 بیزیم بایمیز مستضعف لر دیر
 مستکبر دگیل بیزیم بایمیز
 فرشین خابی تک ساغ - سولاياتماز
 دوز و نه یاتسار بیزیم خابمیز
 بویوخسوللاردان سوروشان اولسا
 محشرده وارمی بیر جوابمیز ؟
 بوگون صدامین اودوندان قاچاق
 الله ادونا ، وارمی تابمیز ؟
 ایرانین ارزی ، خارجه گشتمز
 اسلام دیر بیزیم ارزیابمیز
 محاصـرهـی اقتصادینـی
 سینـدـیـرـارـ بـیـزـیـمـ اـعـتـصـابـمـیـزـ
 امپـرـیـالـیـزـمـهـ باـجـ وـئـنـمـهـ رـیـکـ
 باـغـلـانـیـبـ دـاهـاـ ،ـ بـوـحـسـابـمـیـزـ
 دـایـ بـیـزـدـنـ اوـنـاـ رـعـیـتـ چـیـخـماـزـ
 مـطـمـشـنـ اوـلـسوـنـ خـانـ - اـرـبـابـمـیـزـ
 جـوانـلـارـ !ـ جـهـادـ قولـونـ چـیـرـمـایـینـ
 آـبـادـ اوـلاـجـاقـ هـرـ خـرـابـمـیـزـ
 کـامـپـیـوتـرـ دـهـ ،ـ دـوـزـلـدنـمـهـسـکـ
 کـاملـ اوـلاـجـاقـ اـسـطـرـلـابـمـیـزـ

پ

حزب جمهوری انفجاریندا
 (بهشتی) لـرـ تـکـ بوـتـرـ اـبـمـیـزـ
 محـرمـ گـلـیـرـ ، عـاشـورـاـ گـلـیـرـ
 شـعلـهـ چـکـهـ جـکـ التـهـاـبـمـیـزـ
 شـهـیدـ محـرـابـدـبـرـ (اـسـدـالـلهـ)
 بـیـزـیـمـ سـاقـیـمـیـزـ ، قـانـ شـرـابـمـیـزـ
 عـاشـورـاـ بـیـزـیـمـ مـکـتبـ مـیـزـ دـیرـ
 قـانـلـابـازـبـلـیـسـیـشـ بـوـکـتاـبـمـیـزـ
 يـاـ حـسـینـ بـیـزـدـهـ کـرـبـلـاـمـیـزـداـ
 چـوـخـ اـصـغـرـیـمـیـزـ ،ـ چـوـخـ رـبـابـمـیـزـ
 اوـقـانـلـیـ گـوـزـلـهـ ،ـ بـیـرـبـاخـیـشـ ،ـ بـلـکـهـ
 آـزـالـاـ بـیـزـیـمـدـهـ ،ـ عـذـابـمـیـزـ
 وـابـسـتـهـ لـیـکـدـنـ بـلـکـهـ قـورـتـوـلـاقـ
 آـچـیـلاـ قـوـلـدـانـ بـوـطـنـابـمـیـزـ
 خـودـکـفـاـ اوـلـاقـ ،ـ ئـوـزـ اوـجـاغـمـیـزـ
 ئـوـزـ جـگـرـمـیـزـ ،ـ ئـوـزـ کـبـابـمـیـزـ
 بـورـدـاـ تـوـخـونـاـ
 بـوـبـاشـمـاـقـمـیـزـ ،ـ بـوـجـورـاـبـمـیـزـ
 مـحـتـکـرـ بـلـیـسـیـنـ :ـ بـادـاـ سـاتـانـدـانـ
 پـاـغـ -ـ بـالـآـلـمـاـغاـ يـوـخـدـوـقـاـبـمـیـزـ
 ئـوـزـمـوـزـیـشـنـهـ صـابـونـ پـیـشـیرـرـیـکـ
 قـوـیـ هـنـچـ اوـلـمـاسـینـ فـرـضـاـ فـابـمـیـزـ

پ

AZOH

آواره‌لری با غریزا باسین !

مهاجر - انصار دیر صوابمیز

دؤیونمه دهوار ، سویونمه دهوار

اولاجاق لابد اخ طرا بیز

(آیت الله مدنی) کیمی

گون باتارسادا ، وارمهتابمیز

(آیت الله مشگینی) تکی

نور آلار دعا مستجابمیز

(رجائی) گنگسه (خامنه‌ای) گلر

مین کرده اولسا انتخابمیز

انسان ساز مكتب هله ده دورور

(گلستان) کیمی وار (نصابمیز)

(ملامحسن کاشی) اثری

جنت باغی تکه وار (ابوابمیز)

منزوی اولموش شاعرلر يميزي

(ظهیرالدین فاریسابمیز)

« شهریار » قوزا خیدربابانی

قوی آباد اولسون خشگنا بیز

آغیز یەئەمیشى

بیرگون آغیز قالى بوش ،

بیرگون دولوداد اولى .

گونواركى، هچزاد اولماز،

گون واركى، هرزاد اولى .

بختين دورا ، باخارسان ،

يادلار قوهوم قارداش دى ،

آمما بختين ياتاندا ،

قوھوم قارداش ياداولى .

چالىش آدىن گلنده ،

رحمت او خونسون سنه ،

دنيا دا سنندن قىلان ،

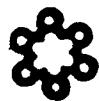
آخىردا بير آداولى .

گئردون ايشين اگىلدى ،

دورما اگىل ، گۈزدن ايت ،

دوستون گئرەر داريخار ،

دوشمن گئرەر شاداولى .

ث

ت

دان اولدوزو دا ،

با تەندي

د فەيا فە يالان تا پماجاد دو ؟

ايلى كىچدى ، باهار اولدو ، خبرى يوخ گولوموزدن ،
گول آچمادى ، قوزانمادى سىس بولبولموزدن .
بايرام گونوموز ، ياسلى گئروشلە كىچر كن ،
شادلىق نە او ماق بىز ، آيمىزدان ، ايلمىزدن .
نقويم آلا بىلسىم الله ، گئور دوم منه نقويم ،
«گۈزداغ» دى كى (نقويمى) دە كەنتىدى يىمىزدن .
بىز باغچامىزى بىتلەيە بىللېك ؟ داھاهىهات ! ،
نایمىدا جلىن بىتلەدارى وورموش بىلمىزدن (۱) .
(نقويمى) او لاردان دى كى ، ياددان چىخابىلمز ،
ياددان نىتجە چىخىسىن ، آدى دوشمور دىلمىزدن .
ائىن ايچره ، باشى بىرىشە گاھدان او بىغاردى ،
او كەنتىدى ، يېغىنچاقدا يېغىشىدى ائلمىزدن .
يولداش سېھلندى ، ائله بىل سام يېلى أسىدى ،
سر سام دى قالان بىز لە ، بو سام يېلمىزدن .
دنيا نە يامان (تاپماجا) دىر باش چخاران يوق (۲) ،
بىز باش تاپاق آنجاق ، بوقوبول - منقلمىزدن .
(نقويمى) كىمى دوز كىشى ؟ ھىھات تاپىلماز ،
بىر شمع دى كى ، كۆچدى بىزىم مەھفلەمىزدن .
اوج نازلى بالا ، همسىر لە قالدىلا يا شىسىز ،

نە قىز عم قىزىنىن واى خبرى چاتدى منه (*) ،
كەت گۈزىمەدە ئەلە بىل تېتىددى ، دام - داش اوشىدى .
او بىزىم كروانا ، دان اولدوزو حكموزدە ايمىش ،
اودا باتىدى كى دايىنما ، داھا كروان كوشىدى .
او گۈزلىك كى گئور دو كە هامى «حىدرىبا با» دا ،
بو گۈز للرە ئولوب ، گۈز ياشى گۈزدن دوشىدى
سانكى بىر كۈر پۇنۇن أوستۇندا دوروبسان ، باخىسان
أوزقويوب آخرتە ، سېل كىمىي ئىللەر كەندى
نە قىز عم قىزى نىن گۈزلىرى «حىدرىبا با» دا
قوجالىب ، ئولمه سېنە بىر ابدى قارقىشىدى
«شهرىار» يىن دا ، او منظومەدە ، كىسگىن قىمى
گولە ، ياي - ياز ، تېكานاسانكى كولك دىر ، قىشىدى

* نە قىز عم قىزى : حىدرىبا با آدى آپارىلان گۈزلى ، وايرى گۈز بىر
قادىن ايمىش ، بورادا شاعر او نون ئولومونه اشارە ئىدىر .

طاغوت دئروندن بيرنمايش

جان آليرايندى

شيطان تو كهدىب ايمانىزى ، جان آليرايندى
آللاهدان آلان جانىزى ، شيطان آليرايندى
فمر آنizىك سلطانلىك آلمىشدى اليزدن
سلطانى ده ياپسین ، الله فرآن آليرايندى
سلطانين اليله آلېب آنجاق ، نه كە وارىن
بىردىن (نه كەوارىن !) دئىيە ، سلطان آليرايندى
باڭ ، أۇز بالاسىنداڭ كەدوغوب قاڭلا بشىرى تمىش
چۈنۈش نىچە مىن نشترايمىن قان آليرايندى
نايىھىت سول اليله نە زيان وورسادا ، سابق
چۈنۈش ساغ اليله ، اوغا تادان آليرايندى
سو يقونىچى قاچىپ ، فوخدا قالىپ مەھىر ئىندە
ديوانە توقوب مەھىرى ، دىوان آليرايندى
يىنن عىلەھ مەجاهەد دى بسو ميداندا ، مسلم
بىر عىدە دە شيطان دى كە ميدان آليرايندى
يېشىر عىدە (سلاواك) ئامىلە ، انسانلاردى قىرىدى
بىر عىدە دە انسان ، ساواك عنوان آليرايندى
ايمنان آلاتق ، عنوانى شيطانىدى ، لا كەن
جان آلمادا ، عنوان مسلمان آليرايندى

خ

«سون»

ح

AZOH

يانساخدا اود ال چىكمىھ جىكىرى كولوموزدى .
بىر (كافىھ) اوندان باجاري يادگار اولسون (۳) ،
باش يولىمدا ، بىرتىلدى قالان كاكلمىزدىن .
ائى بىردە دئسىن : «سئلى سارانى قاپدى قاچىرتدى » ،
آغلاشدى بولودلاردا بوداشقىن سئلمىزدىن .
بىرمىزىعە دىر «شهرىيار» يىن عومرو ، نه حاصل (۴) ،
سئلى ، قويمورى بىرچۈبىدە قالا حاصلمىزدىن .

ايضاحلار :

حسن تقويمى يىول ادارەسى نىن عالىرتىبە عضو لرىندن ايدى كى
استاد شهرىيارلا صمىمەي و ياخىن دوستوأيدى ، او نىچەايىل بوندان اول
ئولىدو . استاد دئىير :

او همىشە نوروز بايرامى بىزە گلىپ قونساخالاردان پنىزەلىق
ائىردى . اوايىل كى ئولمۇشدى او غلۇم (ھادى) بىر تقويم آلمىشدى ،
اونو گۈرچىك تقويمى يادىما دوشوب بومرىئەنى يازدىم .

۱- نايىميد = نا اميد .

۲- تاپماجا = فارسى دىلىنىنده چىستان ولغىدىلىر .

۳- كافىھ = يىول ادارەسى نىن كارمندلرىنىن دىر .

۴- مىزىعە = تارلا - اكىنچىك يېرى .

منده يامان سارالميشام ، سولموشام
 دولانديقجا درده - غمه دولموشام
 كەميم سينيب ، دريادا غرق اولموشام
 دريانيشدا هې آراسى ، انجلالا
 كۆزلىيمين آغى قاراسى ، انجلالا
 نازلى ياريم كىندى ، كونوم قىرمىدى
 اوئون داغى قلبىمى ياردى ، دلدى
 أزو كىندى ، پاكات ايچىنده كىلدى -
 بىلر زىگى ، كوشواداسى ، انجلالا
 كۆزلىيمين آغى قاراسى ، انجلالا
 بىل بو كولوب ، يايپىشمىشام بىلىمدىن
 هذيان كىمى آدى دوشمز دېلىمدىن
 هارا كىندىم ، هامى كىندىب اليمدىن
 غربىلىرىن وار هاراسى ، انجلالا
 كۆزلىيمين آغى قاراسى ، انجلالا
 سن منيم أوز نازلى ، كۆزلى بالامسان
 من دەنیز اولسامدا ، قىزىل آلامسان
 كەلىكىم سن ، فرىكىمسىن ، فالامسان
 بولود لارىن ماهپاراسى ، انجلالا
 كۆزلىيمين آغى قاراسى ، انجلالا

سابق چتىن آلمىشىدا ايماقلارى الدن
 افيون اوچويوب ، جانلارى آسان آلىرى ايندى
 بو تايىدا « سەند » أولدو دئمك « راحم » او تايىدا
 دلال اجل پوللائىت آسان آلىرى ايندى
 قۇى « شهر يار » يىن مطلعى تىكرازادلوراوسون
 شىطان تو كەدىب ايمانىزى جان آلىرى ايندى

انجلالا

كۆزلىيمين آغى قاراسى ، انجلالا
 اووه كىمىن داغى ياداسى انجلالا
 سىنى - منلى ، اووه كىمىز داغلى دير
 دردىمىزىن يۈخ چاراسى انجلالا

 هەكىمسە يە غەدن بىو يېن حصە دىن
 آنان داغى بىر داغ كىنى غەنە دېن

(سەئىل سارانى آپاردى) تىك قصە دىن
 ائىل ياداسى ، سەئىل ساراسىن انجلالا
 كۆزلىيمين آغى قاراسى ، انجلالا

۱ - بولود قره چورلو (سەند) جنوبى آذربايجان شاعرى
 ۲ - محمد راحم شمالى آذربايجان شاعر لمىيەن دير .

کلین کؤرەك کۆزبىر-بىرىن هېچ تانىز ؟
 يا يادلاشىپ ، تانىشلىغىن دا ، دانىز
 عومور كېچىر قارا يىل تك فىرلانىز
 روزگارين فيرفيراسى ، انجلا
 كۆزلىيمىن آغى قاراسى ، انجلا

هارا قاچسىن انسان ؟

جاناڭلىمىشىك بىز بو جاڭان اليىندن
 كە نە انس امان تاپدى نە جان اليىندن
 مسلمانە باخ ، دين و ايمان قان آغلىز
 بو دين سىز ، ايمانسىز مسلمان اليىندن
 بو شىطاندى ، بىز آدمى كۆيىدە تولار
 قاچا بىلمىز آدم بو شيطان اليىندن
 آلار اول ايمانى ، سونداندا جانى
 نە ايمان قالار دىبىد ، نە جان اليىندن
 قارىشقا كىمى دۇن نىزادى قىمىلىدىز
 كە خاتم چىخىپ دىر سليمان اليىندن
 بادىجان چوخى بازىلاردا كوچو كىلر
 دا قىپشىك اولماز بادىجان اليىندن

ز

تر كىيە كىتىدين ، او نوتىدون منى
 اسلامبىلۇن آودجىسى ، سېدى دەنى
 قاپىدى دئمك ، مىروارى كۆرچەك سنى
 اسلامبىلۇن (ماد ماراسى) انجلا
 كۆزلىيمىن آغى قاراسى ، انجلا

كۆردون بالا ، نېجە تىفاق داغىلى ؟
 فلک ووردار ، شراب كوپو جاگىلى
 بىزدە اوللۇخ (سارى اينك) فاغىلى
 (فاطمه) سى (قوندارا) سى ، انجلا
 كۆزلىيمىن آغى قاراسى ، انجلا

هېچ بىلە دىم نە وقت تو تولدى طوبۇن
 بىز كۆزىھە دىم كلین كىشىنىدە بوبۇن
 موسىقىيمىز ، شعرىمىز اولمۇش اوپۇن
 هيپوهە لىر زامبىوراسى ، انجلا
 كۆزلىيمىن آغى قاراسى ، انجلا

اينجە ، ظريف ذوقون قالىرمى يا يوق ؟
 ارون سىندىن بىر ذوق آلىرى مى يا يوق ؟
 شعرە دە بىر نظر سالىرى مى يا يموق ؟
 ياشىرىن دە ئەنلىرى مى يا يموق ؟
 ياشىرىن دە ئەنلىرى مى يا يموق ؟
 ياشىرىن دە ئەنلىرى مى يا يموق ؟
 كۆزلىيمىن آغى قاراسى ، انجلا

سالیب خلقی درمان آدیلس نه درد
 که درد آغلاییش بیله درمان ییندن
 وئر دیلک قدیم دیوانا عرضه ، ایندی
 کیمته عرضه وئرمک بو دیوان ییندن ؟
 نه طوفانه راست گلمیشیک بیز، مگر نوح
 گله قورتارا خلقی طوفان ییندن

آلنمهین یازیسى

آیلاڭدا ، دا ایندیلر بو خودان
 هوش آزىب ، تئز تاپاخمیرام اوژومى
 بىلەمیرم هاردايام ، بورا هارادىن
 ائو - اشىك ياد گلىر ھله كۈزۈمە
 ائله بىر قالمیشام كېچنلەر دە
 دېیىرم بىس ، كىنه ھمان آدامام
 كىنه سابق كىمى ادارم وار
 تەھىسىك ايستيرم دورام ، باخىرام
 بىل - بوخون ، قول - قىچىم داها قاخمىن
 داها قدرت يوخوم ، ددوروم آياغا

قوجالىق هئچ ھله يادىمدا دېيىل

س

خوروز تىك بىزى دىلە يىب قورتايدىر
 چىنە قالمايىب بو چىنكىدان یيندن
 پناه اولسا بىز خلقە كافر ، قوى اولسوون
 سىخىنتى دوشەك كفرە ، ايمان یيندن
 كىئىدip چۈلدە كى حيوانا يالوارايىق
 كە كلىسين ، بىزى آلسىن انسان یيندن
 ائله تورشادىب ايرائىن عيرائىن كە
 كۈزۈللىر كۈزى ياشدى ايران یيندن

سالیب دىر الە ، سانكى موسا عصاسىن
 قاچىر اۇدھا لر ، بو نەبان یيندن
 نه سلطانلار اولموش یيندە اوپۇنجاق
 نه كلىسين اوپۇنجاقلى سلطان یيندن
 بېش - اوچ باش بىلەن دە قالىرسا ، اوشاق تاك
 قاچىب كىزىل نىب لر ، بو خوردقان یيندن
 اۋويم زندانىم ، مأمورىم اوز اېچىمە
 هارا قاچىسین انسان بو زندان یيندن ؟
 بىزانسان اولاق ، ياكە حيوان ، امان يوق
 نه انسان قوتارميش ، نه حيوان یيندن
 نه دئولر كە قىطانلا زنجىر لە نىب لر
 قنف لر قىرىلمىش بو قىطان یيندن

و

سن أولوبكـن ، قـبـيرـدـه خـوـتـدـامـيـشـان
 نـهـخـانـيـم ؟ آـرـادـيـنـ اـونـ اـيـلـدـىـ أـولـوبـ !
 آـرـادـيـنـ أـولـدـىـ ، قـيـزـلـارـيـنـ كـوـچـدـىـ
 قـوـجـالـيـقـ كـلـدـىـ ، قـلـعـهـنـىـ آـلـدـىـ
 سـنـىـ كـورـ قـوشـ كـيـمـىـ ، باـسـيـبـ قـفـسـهـ
 نـهـقـوـيـوـبـسـانـ عـمـىـ ، نـهـآـخـتـارـيـسـانـ ؟ـ !

بـيـرـ كـسـينـ قـالـماـيـيـبـ ، هـامـىـ كـتـتـدـىـ
 قـوـجـادـاـ سـنـ كـيـمـىـ غـرـيـبـ اوـلـماـزـ
 قـوـجـالـاـرـ اـيـچـرـدـهـ يـئـتـيـمـ سـنـسـنـ
 سـنـ اـيـمـيـشـسـنـ أـولـنـ ، خـانـيـمـ دـيـرـيـلـيـبـ .

يـادـامـيـنـ كـوـزـمـهـ سـىـ قـوـيـوـبـ آـجـيـشـيـرـ
 هـرـزاـدـيـنـ خـدـىـ دـهـ أـوزـيـلـهـ كـلـرـ
 قـرـهـ كـونـ ، آـغـ كـوـنـىـ سـالـاـرـ يـادـيـمـاـ
 سـيـنـهـمـيـنـ سـازـلـارـىـ سـيـزـيـلـدـيـرـ لـارـ

دـيـبـدـمـ قـلـبـيـمـدـهـ زـاـرـ - زـاـرـ آـغـلـيـارـاقـ
 فـلـارـسـىـ مـيـرـ قـطـعـهـ وـارـ ، دـوـشـورـ يـادـيـمـاـ
 «ـآـنـدـ بـيـسـكـدـلـىـ» ، بـئـلـمـ يـانـمـيـشـ

ص

دـيـيـرـمـ بـسـ كـتـهـ نـوـخـوـشـلـامـيـشـامـ
 اـيـسـتـيـرـمـ سـلـهـ بـمـ كـتـهـ خـانـيـمـىـ
 كـهـ دـاـوانـ وـارـ كـتـيرـ كـتـهـ نـوـخـوـشـامـ

آـمـاـ ، اـئـوـ سـانـكـىـ بـيـرـ قـيـسـتـاـنـدـىـرـ
 هوـپـ توـتـوـبـ قـيـزـلـارـيـنـ جـيـفـانـ دـيـغـالـىـ
 نـهـ كـوـسـوـبـلـرـ كـهـ هـئـچـ دـاـيـشـمـيـرـ لـارـ
 هـئـچـ خـانـيـمـدانـ دـاـ سـنـ - صـدـاـ يـوـخـدـيـرـ
 اـئـلـهـ بـيلـ ، بـيـرـدـهـ سـيـلـكـهـ لـيـرـ لـهـ منـىـ
 هوـشـومـ ، آـزـمـيـشـ يـوـلـونـ قـائـيـبـ قـايـيـدـيـرـ
 أوـزـوـمـىـ آـخـتـارـيـبـ ، كـتـهـ تـايـرـامـ
 اوـخـوـنـورـ آـنـجـاقـ آـلـنـمـىـنـ يـازـيـسـىـ

يـورـداـ ، بـيـرـدـنـ كـوـچـورـ قـارـاـنـلـيقـلـارـ
 سـانـكـىـ دـامـ - دـاشـ اوـچـورـ منـىـمـ باـشـيـمـاـ
 قـالـمـيـشـامـ دـامـ - دـيـوـارـ لـارـ آـلتـيـنـداـ
 بـيـرـ قـارـاـنـلـيقـ قـيـرـدـيـمـ كـهـ ، دـاـهاـ
 هـئـچـ طـرـفـدـنـ اـيـشـيـقـلـيـغـيـمـ يـوـخـدـيـرـ

اـيـچـهـرـيـمـ سـانـكـىـ أـوزـ سـيـلـهـ دـيـيـرـ:
 شـ

AZOH

من دهلى ، ناي - ناي دئميشم
آغلارى هايهـاـي دئميشم
كـوزـياـشـيمـاـ ، چـايـ دـئـمـيـشـمـ
آـخـ دـئـمـيـشـمـ ، وـايـ دـئـمـيـشـمـ

گـاهـ طـوـبـوـوـيـ يـادـهـ سـالـيـبـ
سوـنـراـ يـئـنهـ يـاسـهـ باـتـيـبـ
انـكـ دولـيـ درـيـاـ كـيمـيـ
عـمـرـ سـورـهـ منـ قـرهـ كـونـ

عمـوـ اوـغـلـومـ مـيرـ اـبـوـ الفـضـلهـ

ماـشـينـ خـمـسـيـناـ ، حـيدـرـ باـبـانـينـ تنـزـيلـيـنهـ
ميرـ اـبـوـ الفـضـلـ كـتـيرـ مـيـشـ منـيـ ، أـوزـ منـزـلـيـنهـ
تـسلـيمـ اوـلـدـوـمـ سـؤـزوـنهـ ، چـارـهـ نـديـرـ ؟ـنـاـ كـسـيـ چـيدـيرـ
. كـوـرـدـومـ آـرـتـيقـ دـانـيـشـيمـ ، الـ آـنـاجـاقـ هـنـدـلـيـنهـ
بـيرـ مـثـلـ وـارـكـهـ ، قـونـاقـ قـارـداـشـادـسـتـورـ وـئـيرـيلـيـبـ:

« بـيرـ تـعـارـفـ لـهـ دـوـشـ آـنـدانـ ، آـنـيـ باـغـلاـدـيـلـيـنهـ »
منـيـ قـوـيـموـشـ ماـشـينـاـ ، يـولـ اوـزوـنـيـ سـورـدوـ كـجـهـ
هـيـ آـلـيـبـ ، دـنـ . دـؤـشـيـ آـرـتـيقـ قـالـاـيـيـبـ زـبـيلـيـنهـ
خـشـكـنـابـ سـيـدىـ نـيـنـ اـمـرـيـ قـوـنـاقـسـيـزـ كـئـچـمزـ
قوـقـاغـيـنـ بـورـداـ گـرـكـ قـارـنـيـ يـئـمـكـدنـ دـهـلـيـنهـ
بـيرـ قـوـنـافـداـ كـتـيرـيـبـ چـوـخـداـ عـزـيزـ ، أـوزـ باـجـيـسـيـ
(جـليـلـهـ عـمـقـيـزـيـ) ، دـنـ دـوـشـمـوـشـ اوـهـونـداـ تـئـلـيـنهـ
جـليـلـهـ عـمـقـيـزـيـ دـاـ ، قـارـداـشـيـ نـيـنـ لـاـپـ تـايـيـ دـيـنـ
مهـرـبـانـ ، سـانـكـيـ بـيرـ آـلـمـاـ يـارـبـدانـ دـوـزـ بـئـلـيـنهـ

اوـ يـازـيـقـداـ منـيمـ حـالـيـمـداـيـمـيـشـ :
« پـيرـ وـ عـادـتـ طـفـلـانـ دـارـمـ »
« بـامـنـ اـيـنـ شـوـخـيـ طـبـعـ اـرـذـانـيـ »
« وـقـتـيـ اـزـ خـنـدـهـ مـرـاـ كـلـرـيـزـيـ »
« وـقـتـيـ اـزـ كـرـيـهـ ، كـلـابـ اـفـشـانـيـ »
« اـكـرمـ خـنـدـهـ ، نـهـ اـزـ بـيـ خـرـدـيـ »
« وـكـرمـ كـرـيـهـ ، نـهـ اـزـ نـادـانـيـ »
« اوـلـ خـنـدـهـ زـبـيـ درـدـيـ بـودـ »
« وـآـخـرـ كـرـيـهـ زـبـيـ درـمـانـيـ »

« يـارـ قـاصـدـيـ »

اـكـلـشـ سـنـهـ چـايـ دـئـمـيـشـ
بـسـكـهـ منـ آـخـ - نـايـ دـئـمـيـشـ
منـ سـنـهـ لـايـ - لـايـ دـئـمـيـشـ
اوـلـدـوـزـ لـارـيـ سـايـ دـئـمـيـشـ
أـوزـوـمـ سـنـهـ آـيـ دـئـمـيـشـ
شـيرـيـنـ دـيـسـهـ ، زـايـ دـئـمـيـشـ
سـنـ كـوـزـلـهـ پـايـ دـئـمـيـشـ
آـيـ باـتـاناـ قـايـ دـئـمـيـشـ
ساـبـقـ قـيـشاـ ، نـايـ دـئـمـيـشـ

سـنـ يـارـيـمـيـنـ قـاصـدـيـ سـنـ
خـيـالـيـنـيـ كـؤـنـدـرـيـبـ دـيـ
آـخـ !ـ كـئـجـهـ لـرـ يـاتـمـاـمـيـشـامـ
سـنـ يـاقـالـيـ ، مـنـ كـوـزـوـمـهـ
هـرـ كـسـ سـنـهـ اوـلـدـوـزـ دـيـهـ
سـنـدـنـ سـوـنـراـ ، حـيـاـتـهـ مـنـ
هـرـ كـوـزـلـدـنـ بـيرـ كـولـ آـلـيـ
سـنـيـنـ كـونـ تـاكـ باـتـمـاـغـيـوـيـ
ايـنـدـيـ يـايـاـ قـيـشـ دـئـيـسـرـمـ

ياخشى بير منزلى وار، صحنى كؤزل، يور دودا بول

باخ آغا جلا دينا ، باخ قوشلارينا ، باخ كؤلينه

خانيمى تازه كلين دير آدى « مرىم خانم »

طوى تو توب كت سياقى ، آلمادا آتميش كلينه

تازه ائو ، تازه كلين له بير ايشيقلانمادا دير

چيلچرا خديز كە وئریپ زېيت ائوين قىدىلىنه

واردى اول خانيمىندان ايکى نازلى او شاقى

باخ پرى پرويزى تك ، سن گولونه ، بولبولىنه

بىرى « پروين » دى كەدانشگاهى وار، آيليفى وار

يئى بىز قىز ، متىجىد ئى وورمۇش بىلىنه

بىرى « پرويز » كە دېرسىتاني نصفه يېشىرىپ

اودا انساللا كر كە جوهن ذاتى بىلىنه

بو عموجلى، شو كور آللاده حلال دير چئور كى

مخلصم منه بونون ساده قوبول - منقلينه

زحمتىلە فازانىب تاكسىسى وار، شخصىسى وار

دوز يولا صرف ائله يېبت هر نه كە گلمىشلينه

دونبلندوز بير آدام دير ، ايکى دنياسيدا وار

كلمه يېباڭرى. يالان سؤز، بوجوانىن دىلىنه

ظ

4204

« شهر يار » شعر يىدى بو، ياز اور كەقوى قالسين
اوره كۈچە ياز يالان سؤز ، دا كىر كەمىز سىلىنە *

شاعر همسرى عزيزه يە ئەئىبر :

دردىن اولموش منه بىز سىلى خىجر ياراسى
فڪره كىشىدە كەجه يارام كون بە كون آرتىق أشىلير
كۈز ياشىم قانلا قادرىشميش ، اوره كىيم كۆيىنمەدە
بىز بىلەدىن اىچىرىمە نە چىپانلار دىشىلير

(قره باسىدى حكايىھىسى)

كىشىن كەجه جىن لى قوشون چىكدىلر
من يوخودا جىن قىرىغىم چىخىمادى
يورقان اوستن منه سىرىيغىخ چىكدىلر
سىرىيغىدىم من ، سىرىيغىم جىخىمادى
بىز دە دوروب جىز يخلا دىن چىخارتدىم
كىيمدى دئىيە ، من جىز يغىم چىخىمادى

* شاعر بو شعرى ۱۳۵۳ ده تهراندا اوز عم اوغلوسو مير ابوالفضل
صادقى اىچون يازمىشدىر .

هلال محرم

محرم دير ، خانم زينب عزاسي
 بيزي سليل حسينين كربلاسي
 يولى باagli قاليب دشمن اليinde
 داها زوارينين يوق سس - صداسى
 (بو گون کرب بلا ويران اولوب دير)
 (حسين اوز قائينا غلطان اولوب دير)
 چاغير شاه نجف گلسين هرایه
 جهاديله آچاق يول کربلايه
 على نين ذوالفقارى داده چاتسين
 حسین قربانلارى گلسين مناييه
 (بو گون کرب بلا وieran اولوب دير)
 (حسين اوز قائينا غلطان اولوب دير)
 جهاد ميداني دير ، ملت ديانسين
 مسلمان خواب غلتندن اويانسين
 اوجالسين نعرة الله اكبر
 گرك کافر جهنم ايچره يانسين
 (بو گون کرب بلا وieran اولوب دير)
 (حسين اوز قائينا غلطان اولوب دير)

کليب غيرت گونى ، همت زمانى
 اوجالداق باشدآ آذربايجانى
 گئده کك صدام کافرله جهاده
 ييغاخ بو بي مرودت ايو ييغاخانى
 (بو گون کرب بلا ويران اولوب دير)
 (حسين اوز قائينا غلطان اولوب دير)
 حسین زوارى نين قورتادى صبرى
 قيراق بو قوردلاري ، کاقتارى ، بيرى
 آچاق يول کربلايه ، کاظمييه
 چكك آغوشه او شش گوشه قبرى
 (بو گون کرب بلا ويران اولوب دير)
 (حسين اوز قائينا غلطان اولوب دير)
 گرك دين او لماسا ، دنياني آتماق
 شرف ، عزتلى بير دنيا يارانماق
 سعادت دير حسین قربانلارى تاك
 شهادته لقاء الله چاتماق
 (بو گون کرب بلا ويران اولوب دير)
 (حسين اوز قائينا غلطان اولوب دير)
 مسلمان صف چكيب دعوايه گلسين
 چاغير عباسى تاسوعايه گلسين

قیزی ذینب اوزی صاحب عزادیر

چاغیر زهرانی عاشورایه گلسين

(بو گون کرب بلا ویران اولوب دیر)

(حسین اوز قافینا غلطان اولوب دیر)

آنا اوغلون شهید اولدی ، مبارک

شهادتله سعید اولدی ، مبارک

امید جنتی تاپدین ، داسندن

جهنم نامید اولدی مبارک

(بئله طوی کیم کوردوب دنیاده قاسم)

(طوبی یاسه دؤنن شهزاده قاسم)

آنا اوغلون علی اکبر فداسی ،

طوبی قاسم کیمی اولموش عزاسی

دوروب جنت قاپوسیندا گوزقلیر

که گلسينلر آناسی له ، آناسی

(بئله طوی کیم کوردوب دنیاده قاسم)

(طوبی یاسه دؤنن شهزاده قاسم)

يازيق باخوان

طوبی ياس اول ، گلين گشتدي قول شيل اول ، اليين گشتدي

دور باشا يازيق باخوان باغ سولوب گولون گشتدي

ق

4204

انس و جن

باد الها سن بیزه وئر بو شیاطین دن نجات
 انسانین نسلین کسیب ، وئر انسه بو جین دن نجات
 بیزدن آنجاق بیر قالیرسا ، شیطان آرتیب مین دوغوب
 هانسی رؤیاده گئررم من ، بیرقا با مین دن نجات
 بئش مین ایلدیر بو سلاطینه گرفتار او لموشوق
 دین ده گلدی ، تا پمادیق بیز بو سلاطین دن نجات
 بیر یالانچی دین ده او لموش شیطانین بیر مهره می
 دوغر و بیر دین وئر بیزه ، وئر بو یالان دین دن نجات
 هر دعا شیطان ائدیر ، دنیا اونا آمین دئیز
 قوى دعا فالسین ، بیزه سن وئر بو آمین دن نجات
 ارسینی قندیر لرین گود دوشلاریندا اوینا يير
 کیمدى بو گود دوشلار اوئر سین بو ارسین دن نجات
 ياكرم قیل ، کینلى شیطانین الین دن آل بیزی
 ياكه شیطانین اوزون وئر بیر جه بو کین دن نجات
 اولدورور خلقى ، سورا ختمین تو توب ياسین او خور
 باد الها خلقه وئر بو حقه ياسین دن نجات
 دینه قارشى (بابکى - افشینى) بیر دکان ائدیب
 بار الها دینه ، بو بابکى دن افشین دن نجات

رطب ساتیب آلیروخ بیزده ائششگین تزه گین
 آلان گئرون نه آلیر ، بیزه باخین ساتان نه ساتیر؟
 بو تیر - تیکان دا باتیر اوخ کیمی منیم گئزومه
 داهما حیات گئزومه گونشه او لسا ، باقیم
 نه یاخشی که یئنی کروان آچاندا یو کلرینی
 بیزیمکی یو کلرینی باغلاییب چاتی له چاتیر

اویون اولدوق

ایتیمیز قورد اولالی ، بیزده قاییدیق قویون اولدوق
 ایت ایله قول - بویون اولدوق
 ایت الیندن قاییدیب ، قوردادا بیززاد بویون اولدوق
 ایت ایله قول - بویون اولدوق
 قوردو موژ دیشلرینی هی قاردا داشلاردا ایتیمیز
 قویونو ندا ایشی بیتدى
 سون ، سو خولدی سورویه ، بیز سورونی سو کدی داغیتدى
 اکیلیب ، ایت گئدیب ایتىدى
 بیزده باخدیق ایت ایله قورد آراسیندا اویون اولدوق
 ایت ایله قول - بویون اولدوق

(ویس ورامین) تاک بیزی رسوای خاص و عام ائدیب
 ویس ده اولساق ، بیزه یارب بو رامین دن نجات
 شوروی دن ده نجات او مدقق که بیز خیر او لمادی
 او لماسا ، چای صاندیغنداء قوی گله چین دن نجات
 من تو یوق تاک ، او زنینیمده دوستاغام ایللر بوبی
 بیز خوروز یوللا تاپام من بلکه بونیندن نجات
 « شهر بار » ين دا عزیزیم بیز تو تارلى آهی وار
 دشمنی اهریمن او لسوون ، تاپماز آهیندن نجات

« رطب و ئریب تزه ک آلدیق »

زمانه باخ که نه پیس نسلی ، یاخشی نسله قاتیر
 نه چکدیربیب اولاغا مادیبانی ، دوغدی قاطیر
 سودوك آتان ایت آتیلمیش بیزیم آتین بئلینه
 سویا یاتان آت او لوب بختیمیز ، سو کئوردى یاتیر
 دئنوب چئر کچی خانا ، او لدی بیر قاطیرچی خانا
 خمیر طاغاردانه چیندیر - قئیش ! شاطیر نه شاطیر !
 دئیندە بو نه چئر ک دیر ؟ شاطیر سؤیوشىدە وئریز
 سؤیوش وئریز که داخى قالماسين خالاندا خاطیر
 بو او لدی بیزده تمدن ! مثلدى : « دوز یئر دە
 بیزیم اولاڭ كىنە بىلمىر شو خومدا شىلاق آتیر »

که شفاسین اوردان آلسین
سفری اوژون سفردیر
بیرا يكى ايل چىڭر گلىنچە

*

ئىچە آغلارام ، يانىخلى
ئىچە كون ائلە چىغىردىم
كە سىسىم ، سىنم تو تولدى

*

او ، من اولماسام يانىندا
أوزى هېچ يېرىھ كىندىمىز
بو سفر نولوبدى ، من سىز
أوزى، تڭ قويوب كىنىيىدى؟

*

هاميدان آجىخ اندر كن
هامىپيا آجىخلى باخدىم
سو فرا باشلادىم كە : مندە
كىنىيىرم اوزون دالىنچا

*

دئىيلر : سىنىن كى تئزدىر
اما مىين مزارى اوستە -

٥

خان ننه

خان ننه ، هايائدا قالدىن
بئله باشيوا دولانىم
ئىچە من سى ايتىردىم !
دا سىنىن تايىن تاپىلماز

*

سن أولن كون ، عمه گلدى
منى كىدى آيرى كندە
من اوشاق ، نه آنلىيادىم ؟
باشىمى قاتىب اوشاقلار
ئىچە كون من اوردا قالدىم

*

قايمىدېب كىنده ، باخدىم
يېرىۋى يېغىشىدىن بىلار
نه أوزون ، و نه يېرىن وار

*

« هانى خان ننه ؟ » سورو شدوم
دئىيلر كە : خان ننه ئى
آپار بىلا كې بلايە

*

او شاغى آپارماق او لماز
سن او خى ، قرآنى تئز چىخ
سن او فى چىخىنجا بلتكە
گله خان ننه سفردن

*
تلەسيك ، راوا ئلاماقدا
ادخويوب قرآنى چىخدىم
كە يازىم سنه : كل ايندى
داها چىخمىشام قرآنى
منه سوقت آل كىنده
آما هر كاغاذ يازاددا
آقامىن كۆزى دولاردى
سندە كى كلىب چىخىمادىن
ئىچە ايل بو انتظارلا
كۇنى ، هفتەنى سىمازدىم
تا يواش - يواش كۆز آچدىم
آنلايدىم كە ، سن أدلوبسن !

كۆزوم آختارار همىشە
نه ياماندى بو ايتىك لر

*
خان ننه جانىم ، نولىدى
سنى بىرده من تاپايدىم
او آياقلار اوستە ، بىر دە
دۇشە ئىپ بىر آغلا يايدىم
قولى حلقە سالمىش اىپ تاك
او آياغى باغلىيايدىم
كە داها كىندۇمە يايدىن

*
كىچە لر ياتاندا ، سندە
منى قوينودا آلاردىن
ئىچە باغريوا باساردىن
قولون اوستە كاھ سالاردىن

*
آجي دنيانى آثار كن
اي كىيمىز شىر ين ياتاردىق
يو خودا (لوئى) آثار كن
سنى من بلشدىر ردىم

*
بىلە بىلمىيە هنوزدا
اودە كىمەدە بىر ايتىك وار

*

*

*

۵

و

AZOTH

گئجه‌لی ، سو قیزدیراردین
اوزیوی تمیز لیه‌ردين
کنه‌ده منی اوپر دین
هچ منه آجیخلامازدین

*

ساواشان منه کیم او لسوون
سن منه هاواد دوراردین
منی ، سن آنام دؤینده
قاپیب آرادان چیخاردین

*

ائله ایستیلیک او ایستگه
داها کیمسه‌ده او لار می ؟
اوره گیم دئییر که : یوق - یوق
او درین صفالی ایستگ
منیم او عزیز لیکیم تک
سنبله گئدیب ، تو کندی

*

خان ننه ، اوزون دئییردین
که : سنه بهشتده ، آلله
وئره جاک نه ایستیورسن

بو سئزون یادیندا فالسین
منه قولینی وئریب سن

*

ائله بیر گونوم اولورسا
بیلیسن نهایسته‌رم من ؟
سۇزىمە درست قولاخ وئر :
« سن ایله او شاخلىق عهدین »

*

خان ننه آمان ، نولیدی
بیر او شاخلىغى تاپايدیم
بیر ده من سنە چاتايدیم
سنبله قوجاقلاشايدیم
سنبله بیر آغلاشايدیم
یئنیدن او شاق اولور کن
قو جاغوندا بیس ياتايدیم
ائله بیر بهشت اولورسا
داها من ئوز آللاهىمدان
باشقى بیر شئى ایستەمزدیم

* خان ننه - خانیم ننه نین مخففی دیر . بوردا شاعر اوز بئیوک ننه سی
بیکیم خانیمی خطاب ائمیشدیر .

بیر

۵

AZOT

قالمیشام من ده بو تایدا ، قولی باغلی - آسیلی
صف چکیب قارشیداغم ، سان که وئریز سان رستم
قارداشین قارداشیلا بیر گئوروشی ، بیر قونوشی
قدغن اولمادا باخ ظلمه ، نه طغیان رستم
یئتشیب وعده سی حقین ، امین اول دم دمیدیز
آچیلا حق قاییسی ، مات قالا شیطان رستم
(نبی) تک بیزدہ قلیچ رستمی چو خلادر واریمیش
سن قلم رستمی سن ، جان سنه قوربان رستم
«شهریار» آرزوی کؤز اولدی که (سنهنديله) کله
(بختیار) مجلسینه ، باشا (سلیمان رستم)*

جان رستم!

بیز خبر چاتدی منه ، نوح نبی قارقیشی تک
ایچه دیمده بیلهسن قوپدی نه طوفان (ستم)
یاندی بیز لحظه ده خرمن کیمی آرزیم ، امیدیم
جانیم او یانغیدا یاندیقجا دندیم : « جان رستم »
بللی دیر رستم اولان آ GAMAZ ، آمما او خلار
سنه د گدیکجه اور کلردن آخرار قان رستم
« هفتخوان » لاردان آ شیرسان ، آ لیسان دئو یاراسین
قرنیمز فهرمانی ، رستم دستان رستم
نه قدر وارسا بو دنیاده آذر با یجان ائلی
شانلی رستملر ایچون دیر ، شرف و شان رستم
طیلیسیم چای دره لرد نه قوچاق سالمیشیدین
بیز امید کؤرپوسی که ، یول سالا کروان رستم
دئو یانوار کن ایکی فارداش فونوشور دوق گنجه لر
او قونوش ائل غمی نین در دینه درمان رستم
دئو لر آمما آ بیلیب دوی دوالار احو المیزی
هله لیک قالدی امید کؤرپوسی ویران رستم

* بو شعر آذر با یجا نین کسگین قلم یازیچی سی دستم علیو فین مرثیه سی دیر.
به خیار و سلیمان دستم شما لی آذر با یجان شاعر لریندن دیر.

آغیز - بورون زینه وئریر چشمه تك
 سیلشمیرم گۆزلریمین ياشینى
 دوز قامتى چكىن نقاش ، دونيانين
 گۆز اوستوندە ، اگرى چكمىش قاشىنى
 يورولموشام ، بو دىيادان دويموشام
 بىز آتايدىم ، بو كوللو كون داشىنى
 بير گۆز دامى قېيردە وئرسە ، كاسىب
 چول - پالازىن يېغيشدىرىپ ، داشىنى
 اويموش ملت ھېروتدان آيلىپ
 يېغيشدىرىپ چرسىنى ، خاشخاشىنى
 جهاد گلىپ ، معلول يازيق نىله سىن ؟
 نامىرد مىكىر تك قويا يولداشىنى
 عاشورادىر ، قوجا معلول باش ياران
 قان گۈرنىدە غىرت باشى قاشىنى
 فانلا ، شهادت گوللىرىن سووارىر
 آلمىش الله توپلارىن آپاشىنى
 (اردش بىست مىليونى) تنظيم اوپور
 شاه اسماعىل ، يېغيش قىزىلباشىنى
 جبهە دالىندا باجى شىها چكىر
 شهيد وئرير جبهە دە قارداشىنى

نەقدەر باشىن سلامت ، ال - آياق دا باشىز اولماز
 آياغا دەمير دوشىنە ، باشۇوا چدن دوشوبىدى
 قويودان كە خلقە قازدين چىخا بىلەمە سن سلامت
 آدام اينجىدىن بلايه ، آدام اينجىدىن دوشوبىدى
 چابالىر اورك سىنه مەدە ، باشى كسىلىميش توپوق تك
 پىللە ئى چىخاندا گۆرددوم سىنه ئەن دوشوبىدى
 سئۇ چەدن ، سىچاندان آرتىق ، تورىيىز قوراندا دوشۇز
 آما شئر تورون قوراندا فيل ياكى گەن دوشوبىدى
 « شهرىيار » عەندىن آيرى ، مروارى يئتىم فالاندا
 يمن جنوبى دن دە ، باخاسان عەن دوشوبىدى *

معلول يازيق نىله سىن ؟
 ايتىر مىشىم كىفچە نىن باشىنى
 تاپانميرام اوزو گومون قاشىنى
 ماشىن بىزى طېيىتەن آپىرىپ
 مىردە شىرە وئرىم بىلە ماشىنى
 ناخوشلۇقدا ، قوجالىقلالا ال - بىز دىر
 قويىماز قوجا دولاندىرا باشىنى

* بوشۇر آذربايچانىن بولكلۇروندان الهام آلمىشدىرىكى دىئير :
 سەققا لىما دن دوشوب بىلەمیر نەن دوشوب
 دۇرەد

باشىمى يولانماديم	باشىوا دولانماديم	شيطاندا يېغىميش باشىينا هرنە وار
شريكىدە اولانماديم	(خانبامىن) غم گونوندە	صدام لار تاك اجامر - اوپاشىنى
***		amerikanin قازانلارى دىب قاپىب
بو ياتان هوشا گلمز	بو خبر خوشا گلمز	قىيىقىر داجاق بوز باشىنى ، آشىنى
نيسگىلى باشا گلمز	زحمنى باشا گلسە	مېن ايل صېرىن ، طوفانى وار دالىندا
***		نوح كە داھا گىزله دەنمز ياشىنى
كە هامى الاماندا	كۈز آچدى بىر زماندا	فجر آچىلىپ ، بلبل دوغور چالىلار
بو قارانلىق دومانسا	نه چكدى قوردالىندىن	غروب بوغۇر بايقوشا - خفاشىنى
***		ناىب امام گلىپ ، كئچىپ اختلاف
ياسىوا گلنمه ديم	ائشىدىپ بىلەنمنە ديم	اسلام تاپىر ايتىميش قارانداشىنى
بىر دېيىپ گولنمەدим	سنلە من يازىق بالام	تفرقةنى جمع ئىدىر اصنافىمېز
***		بئۇر كچى باسىر باغرىنا كفاشىنى
داد - دوزلى دانىشماسى	او شىرىن دىل آشماسى	وحدتمىز ، بىر قازاندا قايىنادير
قونماسىلە ، اوشماسى	نه قوشايىميش ، قوشومون	نخودونى ، لې سىنى ، ماشىنى
***		صنعت يېتىر (خود كفالىق) مەزىنە
غم گلر اوركە سىخا	سئىل گلر دىسوار يىخا	اوستا كار ائتمىش احتياج ، ناشىنى
اولور كە ياددان چېخا ؟	ائۇ يىخان جوان داغى	«شەرىyar» يىن مقصودىيە زىندانىن
***		(او تۆز بىن) ياز ، او خوموشام كاشىنى
ياسلىلار خىنو يئىه	ياس كىركە قره كىئىه	باجىيم اوغلۇ «بەرۋەز» يىن باياتىلارى
قارداش واى دئىه - دئىه	باچىلار باشىن يەولا	اجل كىسى يانىيى آخىر آلدى جانىيى
***		قىرخىيى تونان كىچە اوخدۇم اعلانىيى
پىندى		آلىنى AZO4

پاس گلی، غم یئدیردی
فاباقجا بیز گئدیدیک

یاز گله د عبیر و ئرسین
جوانا قبیر و ئرهن

قودتاریب محرمین
قویدی بیز قالا:لارا

بى كسه، كس وئرن يوخ
فرمانلار هامى « آش »

اورك كه خوش اولماسين
آنا جان اوغول يشى

سعادت ، سعید لره
(بهروز) دا شهید اولدی

پوزولار بو نظام لار
شهید لر دورا جاقلار

« صون »

AZOH

AZOH